

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

საერთაშორისო რეცენზირებადი მულტილინგვური

სამეცნიერო ჟურნალი

„Scripta manent“

საქართველო

№4 (20)

2013

ჟურნალი დაფუძნებულია
ღია დიპლომატიის ასოციაციის მიერ

GEORGIAN TECHNICAL UNIVERSITY
ГРУЗИНСКИЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Multilingual Reviewing International Scientific Magazine
Международный рецензионный мультилингвальный научный журнал

„Scripta manent“

GEORGIA

ГРУЗИЯ

№4 (20)

2013

OPEN DIPLOMATIC ASSOCIATION

АССОЦИАЦИЯ ОТКРЫТОЙ ДИПЛОМАТИИ

ISSN 1987-7390
UDK (უკ) 81+82
S-41

სარედაქციო კოლეგია:

მაია ჩხეიძე
მთავარი რედაქტორი
რუსუდან თაბუკაშვილი
მთავარი რედაქტორის მოადგილე
ია ჩიქვინიძე
პასუხისმგებელი მდივანი

რედაქციის წევრები:

ვიტა ფურცელაძე, ჰანს რუდოლფ ფლუკი, კულაშუ ხეიბიტოვა, სილვია ბოტევა,
ტანია ბრისჰამერი, ქეთევან გაბუნია, ია ბურღული, მარია მიხაილოვა,
ტატიანა მებრელიშვილი, ალბა ბრაცინო, ალესანდრა სპადაფორა, გიორგი ყუფარაძე,
რუსუდან ბოცინიძე.

მისამართი:

საქართველო, თბილისი, 0175, კოსტავას 77, კორპუსი VI, სართული VIII
ტელ. : 236 51 76
E-mail. : r. tabukashvili@gmail. com

ტექნიკური უზრუნველყოფა: კარინა ხარაზიშვილი
E-mail. : k-kharazishvili@mail. ru
scripta.manentmagazine@gmail. com

ჟურნალის ელექტრონული ვერსია განთავსებულია ღია დიპლომატიის ასოციაციის ვებგვერდზე:
[www. odageorgia.ge](http://www.odageorgia.ge)

Editorial Board:

Maia Chkheidze, Viola Purtseladze, Rusudan Tabukashvili, Ia Chikvinidze, Hans Rudiger Fluck,
Kulpash Beibitova, Tania Grieskhammer, Ketevan Gabunia, Ia Bu rduli, Maria Mikhailova,
Silvia Boteva, Tatiana Megrelishvili, Alba Graziano, Alessandra Spadafora, Georgi Kuparadze, Rusudan Gotsiridze.

Adress: Kostava str. 77, 0175, Tbilisi, Georgia

Tel. : (995 32) 236 51 76

E-mail: r. tabukashvili@gmail. com

Electronic version: [www. odageorgia. ge](http://www.odageorgia.ge)

Редакционная коллегия:

Майя Чхеидзе, Виола Пурцеладзе, Русудан Табукашвили, Ия Чиквинидзе, Ганс Рудигер Флук,
Кульпаш Бейбитова, Таня Грисхаммер, Кетеван Габуня, Ия Бурдули, Мария Михайлова,
Сильвия Ботева, Татьяна Мегрелишвили, Альба Грациано, Алессандра Спадафора, Георгий Купарадзе,
Русудан Гоциридзе.

Адрес: Ул. Костава 77, 0175, Тбилиси, Грузия

Тел. : (995 32) 236 51 76

E-mail: r. tabukashvili@gmail. com

Электронная версия: [www. odageorgia. ge](http://www.odageorgia.ge)

რედაქციისაბან

„Scripta manent“ საერთაშორისო რეცენზირებადი მულტილინგუური სამეცნიერო ჟურნალია, რომელიც აქვეყნებს ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა როგორც ტრადიციულ, ისე თანამედროვეობაზე დაფუძნებულ თეორიულ თუ პრაქტიკულ ნაშრომებს. ამას გარდა, იგი ადგილს უთმობს რეცენზიებს, თარგმანებსა და სხვადასხვა ტიპის შემოქმედებით ნაშრომს.

პროფესიონალთა ნაშრომების გამოქვეყნების გარდა ჟურნალი მიზნად ისახავს ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა პოპულარიზაციას მომავალ თაობებში. ჟურნალის რედაქლეგია განსაკუთრებული ინტერესითა და ყურადღებით ეკიდება დოქტორანტთა და ახალგაზრდა მეცნიერთა ნაშრომებს.

ჟურნალი რეცენზირებადია, უარყოფითი რეცენზიით ნაშრომი ავტორს არ უბრუნდება. ჟურნალის სამუშაო ენებია: ქართული, რუსული, ინგლისური, გერმანული, ფრანგული, ესპანური და იტალიური.

სარედაქციო კოლეგიის წევრები მოღვაწეობენ საქართველოს (თბილისი), გერმანიის (ბოხუმი, ბერლინი), რუსეთის (მოსკოვი), ყაზახეთის (ასტანა), ბულგარეთის (სოფია) და იტალიის (ტუსცია) უნივერსიტეტებში.

სარჩევი

ფილოლოგია

ცისანა ანთაძე

შინაარსის ინვარიანტულობის ზოგიერთი პრობლემა კ. გამსახურდიას რომანის „დიდოსტატის მარჯვენა“ ინგლისურ და რუსულ თარგმანებში..... 10

მანანა ასლანიშვილი

აქსიოლოგიური ასპექტები – სიცოცხლე, იმედგაცრუება და სიკვდილი ერნესტ ჰემინგუეის ნაწარმოებებში..... 15

ციური ახვლედიანი, თამარ სინარულიძე

ფლორონიმთა შემცველი ფრაზეოლოგიური ერთეულები ფრანგულ ენაში 20

ციური ახვლედიანი, გიორგი ყუფარაძე

ემოციურ ფრაზეოლოგიზმთა სემანტიკური ასპექტები ფრანგულ და ინგლისურ ენებში 25

ირინა ბაგდონიენე

სიმონ ნაღსონის ბედისწერა: თაობის კერპიდან „მეორე რიგის“ პოეტამდე..... 32

ქეთევან გაბუნია

ტექსტის ინტერპრეტაციის ლინგვისტური პროცესები 38

რუსუდან გოცირიძე

სლენგი ინტერნეტში - ონლაინ კომუნიკაციის საშუალება 45

მარინა ზორანიანი

პროდუქტიული სუფიქსური სიტყვაწარმოების სწავლების მნიშვნელობა ტექნიკური სპეციალობების სტუდენტებისათვის 49

თამარ მაჭავარიანი

საკომუნიკაციო სივრცის ცნების გააზრებისათვის ლინგვოპრაგმატულ პარადიგმაში 54

ტატიანა მეგრელიშვილი

საქართველოს რუსულენოვანი პოეზია: კონცეპტოსფერო და კულტურული რეპერტუარი..... 59

ტატიანა მეგრელიშვილი

კონცეპტის „კავკასია“ კოგნიტიურ-რეპრეზენტაციული ასპექტები მ. ი. ლერმონტოვის ნაწარმოებებში..... 67

ნანა მსახურაძე

პოლიტიკური დისკურსის ანალიზის სემანტიკური თავისებურებები..... 76

ნატალია სურგულაძე, თამარ მაჭუტაძე

რელიგიური ასპექტების ასახვა ქართულ და ფრანგულ პარემიოლოგიაში..... 82

ლელა ჟამურაშვილი

ღუალობა ოლდოს ჰაქსლის რომანში „მასხრული ფერხული“ 90

მარინე კობეშაიძე

ესპანური ენის სწავლებისას ქართულენოვანი სტუდენტების მიერ დაშვებული შეცდომების კონტრასტული ანალიზი..... 96

Contents

Philology

Tsisana Antadze

Some Problems of Invariability of Content in English and Russian Translation of
K. Gamsakhurdia's Novel „The Hand of a Great Master“ 10

Manana Aslanishvili

Accological Aspects – Life, Disillusionment, and Death in Hemingway's Fiction..... 15

Tsiuri Akhvlediani, Tamar Sikharulidze

French Phraseological Units, Which Contained the Names of the Plants 20

Tsiuri Akhvlediani, Giorgi Kuparadze

Semantic Aspects of Emotional Phraseologisms in the French and English Languages 25

Irina Bagdoniene

Semion Nadson's Fate: From the Idol to the Poet „Second Row“ 32

Kétévan Gabunia

Lingual Processes in Text Interpretation..... 38

Rusudan Gotsiridze

Internet Slang a Medium of Online Communication..... 45

Marina Zoranyan

The Role of Teaching Productive Word-Building on the Basis of Suffixation to Students
Majoring in Technical Areas 49

Tamar Matchavariani

To Understanding Communicative Space in Linguistic Pragmatics Paradigm 54

Tatiana Megrelishvili

Russian-Language Poetry of Georgia: Conseptosphere and Cultural Repertoire..... 59

Tatiana Megrelishvili

Cognitive and Representational Aspects of the Concept of the Caucasus in Lermontov's Work..... 67

Nana Msakhuradze

Semantical Features Political Discourse Analysis 76

Natalia Surguladze, Tamar Machutadze

Religion Aspects in Georgian and French Paremiology 82

Lela Zhamurashvili

Dualism in Aldous Huxley's Antic Hay..... 90

Marine Kobeshavidze

Contrastive Analysis of Those Mistakes, Which Georgian Students Makes During the Spanish
Language Study 90

Содержание

Филология

Цисана Антадзе

Некоторые проблемы инвариантности содержания в английском и русском переводе романа К. Гамсахурдия „Десница великого мастера“ 10

Манана Асланишвили

Аксиологические аспекты – жизнь, разочарование и смерть в произведениях Эрнеста Хемингуэя 15

Циури Ахвледиани, Тамар Сихарулидзе

Французские фразеологические единицы, содержащие названия растений 20

Циури Ахвледиани, Георгий Купарадзе

Семантические аспекты эмотивных фразеологизмов во французском и английском языках 25

Ирина Багдониене

Рок Семена Надсона: от кумира поколения к поэту „второго ряда“ 32

Кетеван Габуния

Лингвистические процессы интерпретации текста 38

Русудан Гоциридзе

Сленг в Интернете – средство онлайн-коммуникации 45

Марина Зоранян

Роль обучения студентов технических вузов продуктивному суффиксальному словообразованию 49

Тамара Мачавариани

К осмыслению коммуникативного пространства в лингвопрагматической парадигме 54

Татьяна Мегрелишвили

Русскоязычная поэзия Грузии: концептосфера и культурный репертуар 59

Татьяна Мегрелишвили

Когнитивно-репрезентативные аспекты концепта *Кавказ* в произведениях М.Ю.Лермонтова ... 67

Нана Мсахурадзе

Семантические особенности анализа политического дискурса 76

Наталья Сургуладзе, Тамар Мачутадзе

Религиозные аспекты в грузинской и французской паремиологии 82

Лела Жамурашвили

Дуализм в романе Олдоса Хаксли „Шутовской хоровод“ 90

Марине Кобешавидзе

Контрастный анализ ошибок, допущенные грузиноязычными студентами в процессе обучения испанскому языку 96

ფილოლოგია

Philology

Филология

**შინაარსის ინვარიანტულობის ზოგიერთი პრობლემა
კ. გამსახურდიას რომანის „დიდოსტატის მარჯვენა“
ინგლისურ და რუსულ თარგმანებში**

ცისანა ანთაძე
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას 77, 0175, თბილისი, საქართველო
ტელ: 599 551 801
E-mail: ts.antadze@gmail.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია შინაარსის ინვარიანტულობასთან დაკავშირებული ზოგიერთი პრობლემა კ. გამსახურდიას რომანის „დიდოსტატის მარჯვენა“ ინგლისურსა და რუსულ თარგმანებში. დედანთან თარგმანების შედარებისას ირკვევა, რომ ინგლისური და რუსული თარგმანების ზოგიერთ პასაჟში შეცვლილია დედნის ფუნქციური შინაარსი. შეინიშნება რუსული თარგმანის გავლენა ინგლისური თარგმანის ზოგიერთ პასაჟზე, რადგან ინგლისური თარგმანი, სავარაუდოდ, რედაქტორის მიერ რუსული თარგმანიდან ჩასწორდა.

საკვანძო სიტყვები:

დედანი, თარგმანი, ინვარიანტულობა, შინაარსი, გავლენა.

შესავალი

თარგმანის ყველა ჟანრი, განურჩევლად იმისა, სამეცნიერო-ტექნიკურია სათარგმნი ტექსტი, მხატვრული, პუბლიცისტური თუ სხვა, ერთიანდება „თარგმანში“ როგორც ენათშორისი კომუნიკაციის ზოგად ცნებაში. მთავარი კი ის არის, რომ მიუხედავად თითოეული ჟანრისთვის დამახასიათე-

ბელი სპეციფიკური ნიშნებისა, არსებობს კიდევ ყველა ჟანრისთვის საერთო მახასიათებლებიც. ესენია: 1. ორიგინალის ინვარიანტული ინფორმაციის გადაცემის მიზანი თარგმანში; 2. შემოქმედებითი დამუშავება, რომელიც პირობადებულია შეპირისპირებულ ენათა სპეციფიკითა და მათში არსებულ უნიკალიზმებთან შემოქმედებითი მიდგომის საჭიროებით, რაც შემდგომ გამოიხატება სათანადო ენობრივ ტრანსფორმაციებში; 3. გარეენობრივ ფაქტორთა გათვალისწინების აუცილებლობა, რადგან თარგმანის კომუნიკაციურ-პრაგმატული ეფექტის ეკვივალენტობა, პირველ ყოვლისა, დამოკიდებულია სწორედ ორიგინალისა და თარგმანის კომუნიკაციური ღირებულების თანხვედრაზე.

მხატვრული თარგმანი განსხვავდება თარგმანის სხვა სახეობებისაგან, რადგან ტექსტის დამუშავების პროცესი ამ სახის თარგმანში განუზომლად უფრო რთულია, ვიდრე თარგმანის სხვა ჟანრულ სახეობებში, რამდენადაც მთარგმნელის პრაგმატულ მიზანს ამ შემთხვევაში ეკვივალენტურობის ყველაზე რთული სახეობის – ფორმალურ-ესთეტიკური ეკვივალენტურობის შექმნა შეადგენს. ეს კი ნიშნავს ორიგინალის იმ სტილისმიერ ნიშანთა გამეორებას თარგმანის ტექსტში, რომლებშიც განსხვავებულია ორიგინალის ავტორის მხატვრული აზროვნება, რამდენადაც გამოვლენილია მისი სუბიექტური დამოკიდებულება ენის ნიშნებთან და აზრის ექსპროპრიაციის ინდივიდუალური ხასიათი. ამ ერთეულთა ერთიანობა ქმნის ნაწარმოების სტილს. სტილისტურ მოვლენათა ანალოგიურობა კი ის პრაგმატული მიზანია, რომელიც განაპირობებს მხატვრული ტექსტის მთარგმნელის მოქმედებას. [4:50-51]

ძირითადი ნაწილი

ერთი ენიდან მეორე ენაზე თარგმნის პირობებში ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი საკითხი უკავშირდება ინვარიანტის ცნებას. ინვარიანტი არის ის, რაც უცვლელი უნდა დარჩეს თარგმნის პირობებში. კერძოდ, უცვლელი უნდა დარჩეს საწყისი შეტყობინების ფუნქციური შინაარსი, ე.ი. მისი აზრობრივი მხარე (როგორც სემანტიკური, ასევე პრაგმატული), რომელიც განპირობებულია სათარგმნი გამონათქვამის კომუნიკაციური მიზანდასახულობით და ფუნქციური დახასიათებით, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, უცვლელი უნდა დარჩეს მათ შორის მიმართება. [7:70]

სემანტიკა ანუ სემასიოლოგია ენის ცალკეული სიტყვების აზრობრივი მხარეა. თარგმანის პრაგმატიკა კი ის სისტემაა, რომელიც არეგულირებს ერთი ენის კოდებში გამოსატყული შეტყობინების მეორე ენაზე კოდირების პროცესს მიმღები ენის სისტემისა და კულტურის გათვლისწინებით. ამიტომ, თარგმანის პრაგმატიკა აერთიანებს როგორც ენობრივ, ასევე გარეენობრივ ასპექტებს.

საწყისი შეტყობინების შინაარსის ინვარიანტულობის საკითხთან მიმართებით განვიხილოთ კ. გამსახურდიას რომანის „დიდოსტატის მარჯვენა“ ვ. ერისთავის მიერ შესრულებული ინგლისური თარგმანისა და ფ. თვალთვადის მიერ შესრულებული რუსული თარგმანის ზოგიერთი პასაჟი:

„ზვიად სპასალარი გულდინჯი მრჩეველი იყო, არც თუ გიორგის სჩვეოდა დიდ საქმეთა ხელაღებით გადაწყვეტა“. [1:17]

„Spasalar Zviad was a cautious counsellor, nor was it Giorgi's habit to take hasty decisions on important issues“. [2:23]

„Спасалар Звиад был вдумчивым советником, увещевал Георгия не принимать скорые решения в важных делах“. [3:14]

რუსული თარგმანის მიხედვით, ზვიად სპასალარი, რომელიც თავად დაკვირვებული

მრჩეველი იყო, გიორგისაც არწმუნებდა არ მიელო სწრაფი გადაწყვეტილებები, რაც დედნის შინაარსს არ შეესაბამება. ორიგინალში ავტორი წერს: „ზვიადი გულდინჯი მრჩეველი იყო, მაგრამ არც გიორგისათვის იყო დამახასიათებელი მნიშვნელოვან საქმეთა განუსჯელად გადაწყვეტა“ –ო.

ამგვარად, ჩვენ მიერ განხილული პასაჟის რუსულ თარგმანში ვერ ხერხდება დედნის შინაარსთან თანხვედრა.

ზემოთ მოყვანილი მონაკვეთის ინგლისურ თარგმანში შენარჩუნებულია საწყისი შეტყობინების შინაარსი.

აზრობრივი ინვარიანტის შენარჩუნების კუთხით განვიხილოთ შემდეგი:

„ნეტავი წამოსულიყავით და ჩემთვის წაეჭრა მეფე გიორგის თავი“. [1:71]

„If you had gone Giorgi would have cut off my head!“ [2:83]

„Если бы вы осуществили свои намерения, царь Георгий обезглавил бы меня“. [3:57]

ამ პასაჟის ინგლისურ თარგმანში ორიგინალში მოცემული შინაარსი შეცვლილია. ინგლისურ თარგმანში ვკითხულობთ: „თქვენ რომ წასულიყავით, გიორგი თავს მომაჭრიდა“.

ამ მონაკვეთის რუსული თარგმანიც სცილდება დედნის შინაარსს. „თქვენ რომ თქვენი განზრახვა განგეხორციელებინათ, მეფე გიორგი თავს მომაჭრიდა“ – ვკითხულობთ რუსულ თარგმანში.

ამ პასაჟის ინგლისურ თარგმანზე ვ. მამულაშვილიც ამახვილებს ყურადღებას 1959 წლის გაზეთ „თბილისის“ 6 ივლისის ნომერში გამოქვეყნებულ სტატიაში: „ორი თარგმანი – ორი მაგალითი“. მითითებულ პუბლიკაციაში ვკითხულობთ: „ქართული გამოცემის 71-ე გვერდზე წერია: ნეტავი წამოსულიყავით და ჩემთვის წაეჭრა მეფე გიორგის თავი“. რედაქტორმა, რომელიც რუსულმა თარგმანმა შეიყვანა შეცდომაში, ეს ადგილი ამგვარად გადააკეთა: „თქვენ რომ წამოსულიყავით, გიორგი თავს მომაჭრიდა!“.

შემდეგ სტატიის ავტორი დასძენს: „ჩვენ სა-
შუალება მოგვეცა გავცნობოდით ამ თარგ-
მანის დედანს, სადაც ხსენებული ადგილი
სავსებით სწორად არის გადმოცემული“: „ai
vuiS iu hed kam end giorgi hed kat off mai hed,,
(სტილი დაცულია). [5:3]

ამ საგაზეთო სტატიაში წარმოდგენილ,
ვ. მამულაშვილის თქმით, ვახტანგ ერისთა-
ვის მიერ შემოთავაზებული თარგმანის დე-
დანშიც შევიტანდი კორექტივს და „თავის
მოჭრას“ ვთარგმნიდი როგორც „had beheaded
me“ და არა „had cut off my head“.

ენათშორისი კომუნიკაციის პირობებში
შინაარსის სწორად გადმოცემის მხრივ გან-
ვიხილოთ შემდეგი დიალოგი:

„–სად მიხვალო, შუშანიკ!

–ახლავე მოვალო, დედაო ეფემია“. [1:376]

„Where are you going, Shushanika?

Shorena made no answer“. [2:407]

„–Куда ты, Шушаника,

–не отозвалась Шорена“. [3:294]

ამ პასაჟის თარგმანის ინგლისური და
რუსული ვარიანტები შეცვლილია დედანთან
მიმართებაში.

„ახლავე მოვალო, დედაო ეფემია“ ორივე
თარგმანში (ინგლისურში სავარაუდოდ რუ-
სული თარგმანის გავლენით) შემდეგნაირად
არის ინტერპრირებული: „Shorena made no an-
swer“, „не отозвалась Шорена“, „შორენამ არ
უპასუხა“.

ამ პასაჟზე თამარ ერისთავი ჟურნალ
„ცისკრის“ 1960 წლის მე-7 ნომერში გამო-
ქვეყნებულ სტატიაში „დიდოსტატის მარჯვე-
ნა ინგლისურ ენაზე“ წერს: „გამოტოვებულ
თუ შეცვლილ ადგილთა შესახებ კი უნდა
ვთქვათ, რომ უმეტეს შემთხვევაში აქ, აღ-
ბათ, რედაქტორის ხელია, რადგან ეს ად-
გილები ემთხვევა ხოლმე რუსულ თარგმანს.
ამის ნათელსაყოფად ორიოდ მაგალითი
იკმარებს. ავიღოთ თუნდაც განხილული ად-
გილი შორენასა და ეფემიას დიალოგიდან“.
[6:134].

ახლა შევეხებით შემდეგ პასაჟს:

„მერმე ის იყო ჩვენ დავმარცხდით, უკუ-
ვიქცით და ოლთისი გადავწვიოთ გზაში“:
[1:70]

„Afterwards our aznauris fought amongst them-
selves and we retreated. In our retreat we burned
down the town Oltisi“. [2:82]

„... А затем наши дворяне передрались из-за
первенства, и мы отступили. По пути сожгли Ол-
тиси“. [3:56]

ამ პასაჟის რუსული თარგმანის პირვე-
ლი მონაკვეთი შემდეგნაირად არის ინტერ-
პრირებული: „... А затем наши дворяне передра-
лись из-за первенства, и мы отступили“. „შემ-
დეგ ჩვენი აზნაურები ერთმანეთს წაეკიდ-
ნენ პირველობისთვის და ჩვენ უკუვიქცით“.
მთარგმნელის მიერ ჩამატებული ინფორმა-
ცია აზარალებს ნაწარმოებს, როგორც ში-
ნაარსის, ასევე ფორმისა და მხატვრულობის
თვალსაზრისით.

რაც შეეხება ინგლისურ თარგმანს, აქაც
რუსული თარგმანის გავლენით ჩამატებულია
იგივე შინაარსობრივი დატვირთვის მქონე
ინფორმაცია: „Afterwards our aznauris fought
amongst themselves and we retreated“, „შემდეგ
ჩვენი აზნაურები ერთმანეთს წაეკიდნენ და
ჩვენ უკან დავიხიეთ“. თარგმანის ინგლისურ
ვარიანტში, განსხვავებით რუსული თარგ-
მანისაგან, არ არის მითითებული ქართველი
აზნაურების წაკიდების მიზეზი, ანუ ინგ-
ლისურ თარგმანში გამოტოვებულია სიტყვა
„პირველობისთვის“.

ორიგინალის შინაარსის შეცვლის მაგა-
ლითად გამოდგება შემდეგი პასაჟიც:

„მე ჩემი ხელოვნება სიცოცხლეზე მეტად
შემყვარებია, ჩემო, ამიტომაც განწირული
მაქვს თავი“. [1:308]

„I am building for Georgia, and I'm ready to sac-
rifice myself for her“. [2:338]

„Я строю для Грузии, дорогая и ради нее го-
тов пожертвовать собой“. [3:241]

ამ პასაჟის თარგმანებში, როგორც რუ-
სულში, ასევე ინგლისურში, შეცვლილია
ორიგინალში გადმოცემული შინაარსი. დე-

დანში ავტორი ყურადღებას ამახვილებს ხელოვანის მიერ ხელოვნებისათვის თავის გაწირვაზე. თარგმანებში კი სრულიად უადგილოდ არის შემოტანილი ზედმეტი პათეტიკა და წერია „რადგან ტაძარს საქართველოსთვის ვაგებ, ამიტომ მზად ვარ თავიც გაეწირო“. ეს პათოსი მხოლოდ აზარალებს თარგმანების მხატვრულ ღირებულებას.

დასკვნა

ამგვარად, ჩვენ განვიხილეთ შინაარსის ინვარიანტულობის ზოგიერთი პრობლემა კ. გამსახურდიას რომანის „დიდოსტატის მარჯვენა“ ინგლისურსა და რუსულ თარგმანებში.

შინაარსის პლანში შეცვლილი პასაჟების განხილვამ გვიჩვენა, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ენათშორისი კომუნიკაციის პირობებში საწყისი შეტყობინების ინვარიანტულობის შენარჩუნებას. თარგმანებში შეცვლილი პასაჟების განხილვამ ცხადყო, რომ ორიგინალის არასწორად ინტერპრირებული ნაწევრები აზარალებს ნაწარმოებს თარგმანებს შინაარსის, ფორმისა და მხატვრული ღირებულების თვალსაზრისით.

ლიტერატურა

1. კ. გამსახურდია (1972): დიდოსტატის მარჯვენა. გამომც. „განათლება“. თბილისი.
2. Gamsakhurdia K. (1959): The Hand of a Great Master. Foreign Languages Publishing House. Moscow.
3. Гамсахурдия К. (1991): Десница Великого Мастера. Изд. Художественная Литература. Москва.
4. ბ. საყვარელიძე (2001): თარგმანის

თეორიის საკითხები. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა

5. ვ. მამულაშვილი (1959): ორი თარგმანი—ორი მაგალითი. გაზეთი „თბილისი“ 6 ივლისი

6. თ. ერისთავი (1960): დიდოსტატის მარჯვენა ინგლისურ ენაზე. ჟურნალი „ცისკარი“ №7

7. Швейцер А. Д. (1973): Перевод и лингвистика. О газетно-информационном и военно-публистическом переводе. Москва.

Some Problems of Invariability of Content in English and Russian Translation of K. Gamsakhurdia's Novel „The Hand of a Great Master“

Tsisana Antadze

Georgian Technical University

Department of liberal sciences

77 Kostava str., 0175, Tbilisi, Georgia

Tel: 599 551 801

E-mail: ts.antadze@gmail.com

Abstract

The article deals with some problems of content invariability in English and Russian translations of K. Gamsakhurdia's novel „The Arm of a Great Master“. By comparing English and Russian translations of the novel with the original we conclude that in some passages the functional content is changed. The influence of Russian translation on some of the passages of English translation is observed, as the English translation was presumably edited according to the Russian translation.

Keywords:

original, translation, invariability, content, influence.

**Некоторые проблемы
инвариантности содержания в
английском и русском переводе
романа К. Гамсахурдия „Десница
великого мастера“**

Антадзе Цисана Ревазовна

Грузинский технический университет

Департамент либеральных наук

Ул. Костава 77, 0175, Тбилиси, Грузия

Tel: 599 551 801

E-mail: ts.antadze@gmail.com

Резюме

В статье рассматриваются некоторые проблемы инвариантности содержания в английском и русском переводах романа К. Гамсахурдия „Десница великого мастера“. Сравнение текстов показало, что функциональное содержание некоторых отрывков были изменены. Заметно влияние русского перевода на некоторые отрывки английского перевода, так как редактирование английского перевода, предположительно, было исполнено по русскому переводу.

Ключевые слова:

оригинал, перевод, инвариантность, содержание, влияние.

The Accological Aspects – Life, Disillusionment, and Death in Hemingway's Fiction

Manana Aslanishvili

Georgian Technical University

Department of Liberal Sciences

77 Kostava st., 0175, Tbilisi, Georgia

Tel. : 593 322 820

E-mail: manana.58@mail.ru

Abstract

Life, Disillusionment and Death are the primary themes in Ernest Hemingway's fiction. Because of the painful events in his own life, Hemingway's writing exhibits a shadowing tone and a continuous theme of death – an obsession and struggle that is reflected in his stories. The plots of many of his short stories involve death and disillusionment. They leave the reader with a fatal ending that lacks hope. As death is the end of everything in Hemingway's stories, it becomes the duty and the obligation of Hemingway's hero to avoid death at almost any cost. Life must continue. Life is valuable and enjoyable. Life is everything. Death is nothing.

Keywords:

Life, Disillusionment, Death, war, fatal ending, obsession.

Introduction

Life, Disillusionment and Death are the primary themes in Ernest Hemingway's fiction. In many of his short stories, including „Nobody Ever Dies“, The Capital of the World“, „A Clean, Well-Lighted Place“, „A Day's Wait“, „Old Man at the Bridge“, „The Snows of Kilimanjaro“, „The Killers“, etc., Hemingway's plots involve death and disillusionment. They leave the reader with a fatal ending that lacks hope.

The problem of death and hopelessness that prevails in most of Hemingway's stories came from his own life, but before coming out in his stories, the

despair was kept inside his mind. The entire experience of war affected him. „The effects of the war experience on Hemingway the man were profound and lasted all his life. For years after Italy he left his bedroom light on at night. Insomnia plagued him. Death was always with him in dreams and nightmares.“ (Shaw, 1973: 20) These painful emotions were suppressed at first; later they came out through the words of his stories. Charles Bressler, contends that „according to Freud, an author's chief motivation for writing any story is to gratify some secret desire, some forbidden wish that probably developed during the author's infancy and was immediately suppressed and dumped in the unconscious. The outward manifestation of this suppressed wish becomes the literary work itself.“ (Bressler, 1999: 159-160). Writing is the natural outflow of what is in the mind, fears and desires held in our subconscious will come out into the words of a story.

In Hemingway's stories, we can see the hopeless endings and the focus on death, whether expressed as victory or failure. They show the things he lacked, his unfulfilled desires and dreams. At the same time Hemingway's short stories reveal his brokenness. They show an obsession.

Main Body

Life, Disillusionment and Death are intertwined in Hemingway's works with fatalistic heroism.

The theme of death, either in the form of death itself, the knowledge of the inevitability of death, or the futility of fleeing death is constantly present in Hemingway's fiction.

The idea of death lies behind all of the characters' actions in Hemingway's short stories. This view involves Hemingway's concept that „when you are dead, you are dead“ (Carrey, 1968: 32). There is nothing more. If man cannot accept a life or reward after death, the emphasis must then be on obtaining or doing or performing something in this particular

life. If death ends all activity, if death ends all knowledge and consciousness, man must seek his reward here, now, immediately. Consequently, Hemingway's man exists in a large part for the gratification of his sensual desires, he will devote himself to all types of physical pleasures because these are the rewards of this life.

Hemingway's characters first attract attention because they drink a lot and have many love affairs. In its most elementary sense, if man is to face total oblivion at his death, there is nothing then to do but enjoy as many of the physical pleasures as possible during this life. Hemingway's heroes enjoy all the sensuous pleasures that are possible.

As death is the end of all things in Hemingway's stories, then it becomes the duty and the obligation of the Hemingway's hero to avoid death at almost all cost. Life must continue. Life is valuable and enjoyable. Life is everything. Death is nothing. With this view in mind it might seem strange that the hero will often be placed in an encounter with death, or that he will choose often to confront death. The bullfighters, the wild game hunters — characters like these are in constant confrontation with death.

Proceeding from the above said the character must act in a way that is acceptable when he is faced with the fact of death. One might express it in other terms by saying that the Hemingway's hero must have fear of death, but he must not be afraid to die. By fear we mean that he must have the intellectual realization that death is the end of all things and as such must constantly be avoided in one way or another.

But man can never act in a cowardly way. He must not show that he is afraid or trembling or frightened in the presence of death. If man wishes to live, he lives most intensely sometimes when he is in the direct presence of death. This will at times bring out man's most innate qualities, test his manhood, will contribute then an intensity, a vivacity to the life that he is at present leading, and it is for this reason that Hemingway often places his character either in war, in bullfighting rings, or on the plains of Africa where

he must face an animal determined to kill him. It is then that the Hemingway man shows the coolness, the grace, the courage, the discipline which have prompted the idea of grace under pressure.

„Nobody Ever Dies“ (1987) is a story in which Hemingway wrote of death and war. The story opens with a young man in a house with a mockingbird. The young man is Enrique, a war soldier. He is hiding in the house. As he waits nervously, he sees a Negro outside. Finally, Maria, his girlfriend, comes to visit and bring food, and they start talking about all the people who have died so far in battle—one of whom is her brother. Enrique tries to explain to her that people do not die without reason, but that they die as part of the process of helping others. However, Enrique speaks without emotion, which upsets Maria. She tells him that he talks „like a book,“ showing no emotion about those who have died. (Hemingway, 1987: 475) This conversation causes Maria to view death as inevitable, but her view continues to change. She learns despite the inevitability of death, the dead give confidence and strength to the living. The two begin kissing when suddenly sirens go off, and they have to escape. Police surround the house, and Enrique is eventually shot and killed. As they capture Maria, she cries out, „No one dies for nothing . . . Everyone is helping me now.“ (Hemingway, 1987: 480). The story ends with the frightened Negro holding voodoo beads. In the end, Enrique is killed and Maria is captured. He accepts the deaths of all the people he knew fighting in the war. He is under the control of death and of his enemies in the war. Enrique's character thus represents death's control over life. In the scene where Enrique and Maria are kissing, Hemingway wrote, „the being alive returning and no pain, the comfort of being loved and still no pain; so there was a hollowness of loving, now no longer hollow.“ (Hemingway, 1987:477) The longing for love seems to be fulfilled in Enrique's mind, but then reality interrupts this, a siren goes off, and Enrique is captured and killed. Irony appears again in the title, which gives the impression of life, though the story ends in death. Here Hemingway seems to

be struggling. Enrique dealt with death by showing no emotion and explaining very matter-of-factly that the deaths of many are needed to help others, and Hemingway was probably dealing with the same struggle himself by writing about it. Hemingway could not write that he was afraid of death or that he longed for eternal earthly life so badly, so he attempted to express an acceptance of death or an apathetic attitude. In actuality, he did fear death and he did long for life, but he knew that the object of his fear was inevitable and that he longed for something that was impossible.

Closely connected with the theme of death in Hemingway's fiction is fatalistic heroism or heroic fatalism. This attitude entails facing one's certain death with dignity.

Fatalistic heroism derives from the belief that death is certain to come and that resisting it is futile; one may as well face death with stoicism and resignation. This belief and its accompanying stoic behavior appear in several Hemingway's short stories.

In „A Day's Wait“ (1987) Hemingway shows a middle-aged Nick who has a 9-year-old son Schatz. Schatz has the flu and a fever of 102; Nick gives him some medication and goes out to shoot quail, returning to find Schatz staring oddly at the foot of his bed. The boy believes he is dying based on a mix-up between the Fahrenheit and Celsius thermometers; he holds his feelings in all day until his father disabuses him of the notion that his death is inevitable. The next day, Schatz cries easily at things that do not deserve such a display of emotion. That is a kind of backlash against his earlier iron self-control.

In „Old Man at the Bridge,“ an old man is seated in a position that will shortly be overrun by Fascist troops during the Spanish Civil War; he is too old and tired to go on, and instead of panicking, he simply stares ahead and talks quietly to himself, firmly convinced that he will die.

The presence of fatalistic heroism in „The Snows of Kilimanjaro“ (1987) is debatable because there is disagreement over whether Harry a writer dying of gangrene on safari in Africa meets his death willingly or unwillingly. Most of the story consists of

Harry's self-critical ruminations on how he has not fulfilled his potential as a writer, instead choosing to make his living by marrying rich women like his current wife Helen. Harry has a series of delirious memory-dreams in which he recalls the adventures of his youth. At his last moment of consciousness, Harry seems peaceful, but he subsequently has a dream that he is rescued and flies to the top of Mt. Kilimanjaro; this desirable series of events evaporates as shortly afterwards he is found dead on the cot where he has been lying all day. Throughout the day that the story covers, Harry is criticizing himself for not reaching his potential as a writer, and he seems fairly dissatisfied with his own behavior; it is unclear whether he absolves himself before he dies or not.

Disillusionment and the depression that results from it are inherent in Hemingway's short stories. Hemingway himself suffered from feelings of disillusionment following his sad experience during World War I. In this respect, he was a representative of „The Lost Generation,“ the generation that came of age during the Great War and lost faith in many of the values, ideas, and beliefs that gave life meaning before the war. In this abandonment of tradition, Hemingway and others drifted into existentialism, a philosophy that considers life to be meaningless until an individual gives his or her own life meaning, and nihilism, a philosophy that postulates life is meaningless and without objective value.

The clearest expression of this depressing disillusionment is Hemingway's „The Capital of the World“ (1987). In this story Hemingway paints a vivid portrait of a small residential hotel in Spain, Madrid inhabited by second-rate bullfighters. There everyone except for Paco is an aging disillusioned creature. Paco is a young waiter who dreams of becoming a bullfighter because he believes in the „romance“ of such a vocation. During an ill-advised game he plays with another employee of the hotel, Paco is fatally wounded and dies, still believing himself to have the potential to be a great bullfighter.

After Paco's accidental death, Hemingway clearly implies that he was better off than all the other

inhabitants of the hotel who lived the dream that Paco had and were short of the ideal. They must live out the rest of their lives in bitter disappointment. Paco retained his ideals and his life and death meant something to him.

The other story where Hemingway shows disillusionment is „A Clean, Well-Lighted Place“ (1987). In this story, a middle-aged Spanish waiter expresses the belief that everything is „nada,“ nothingness; death comes to everyone and resisting it is futile.

„The Killers“ (1987) describes a subtler form of disillusionment. Nick Adams, a teenager, risks his life to warn Ole Anderson, the target of two Chicago hit men, that his life is in danger. Instead of doing something to save himself, Anderson turns his face to the wall and says he is done running from his past. His death is inevitable. Nick is profoundly disappointed and even sickened at the thought of Anderson waiting for his fate to overtake him; the ways of the world are such that even great physical courage and sacrifice go unrewarded.

Conclusion

Hemingway's writing reveals underlying reasons for his obsession of death. Hemingway like his heroes suffered from feelings of disillusionment following his sad experience during World War I.

Hemingway's hero is a man whose concepts are shaped by his view of death, that in the face of death a man must perform certain acts and these acts often involve enjoying or taking the most he can from life.

Hemingway's life shows clear reasons for the unconscious fear and desire that comes out in his stories. He feared death and desired eternal earthly life, but in the end, committing suicide, he received what he feared and was left without attaining his desire.

Literature

1. Bressler Charles E. (1999): Literary Criticism: An Introduction to Theory and Practice. New Jersey: Prentice Hall

2. Hemingway E.(1987): The Complete Short Stories of Ernest Hemingway: The Finca Vigia Edition. New York: Scribner

3. Shaw S. (1973): Ernest Hemingway, Modern Literature Monographs Series. New York: Frederick Ungar Publishing Co

Аксиологические аспекты – Жизнь, разочарование и смерть в произведениях Эрнеста Хемингуэя

Асланишвили Манана Анзоровна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава, 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел. 593 322 820
E-mail: manana.58@mail.ru

Резюме

Жизнь, разочарование и смерть являются основными темами в произведениях Эрнеста Хемингуэя. В связи с болезненными событиями в собственной жизни Хемингуэя, в его творчестве звучит нескончаемая тема смерти. Навязчивая идея смерти и борьба с ней отражены практически во всех его рассказах. Их содержание включает как смерть, так и разочарование. Они ставят читателя перед фактом фатального конца, не оставляя ему никакой надежды. Поскольку в рассказах Хемингуэя смерть является концом всего, то обязанность хемингуэевского героя состоит в том, чтобы избежать смерть любой ценой. Жизнь должна продолжаться. Она ценна и полна наслаждений. Смерть - это ничто.

Ключевые слова:

Жизнь, разочарование, смерть, война, фатальный конец, навязчивая идея.

**აქსიოლოგიური ასპექტები –
სიცოცხლე, იმედგაცრეება და
სიკვდილი ერნესტ ჰემინგუეის
ნაწარმოებებში**

მანანა ასლანიშვილი

*საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175, თბილისი, საქართველო
ტელ.: 593 322 820*

E-mail: manana.58@mail.ru

რეზიუმე

სიცოცხლე, იმედგაცრეება და სიკვდილი ერნესტ ჰემინგუეის ნაწარმოებების ძირითადი თემებია. ჰემინგუეის ცხოვრების მტკივნეული მოვლენების გამო, მის შემოქმედე-

ბაში ჟღერს სიკვდილის უსასრულო თემა. სიკვდილის აკვიტებული აზრი და მასთან ბრძოლა გამოსატულია პრაქტიკულად ყველა მის მოთხრობაში. მათი შინაარსი შეიცავს როგორც სიკვდილის სემას, ასევე იმედგაცრეებას. ისინი მკითხველს ფატალური ფაქტის წინაშე აყენებენ და არანაირ იმედს არ უტოვებენ. რადგანაც ჰემინგუეის მოთხრობებში სიკვდილი ყველაფრის დასასრულია, მისი გმირის მოვალეობაა ნებისმიერ ფასად აარიდოს თავი სიკვდილს. სიცოცხლე უნდა გრძელდებოდეს. ის ძვირფასია და სავსეა სიამოვნებით, სიკვდილი კი არაფერს წარმოადგენს.

საკვანძო სიტყვები:

სიცოცხლე, იმედგაცრეება, სიკვდილი, ომი, ფატალური ფინალი, აკვიტებული აზრი.

ფლორონიმთა შემცველი ფრაზეოლოგიური ერთეულები ფრანგულ ენაში

ციური ახვლედიანი
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. 36, 0179, თბილისი,
საქართველო
ტელ. 599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

თამარ სიხარულიძე
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. 36, 0179, თბილისი,
საქართველო
ტელ. 555 333 803
E-mail: tamar_sixarulidze@yahoo.com

რეზიუმე

ფრაზეოლოგიზმთა წარმოშობისა და გამოყენების მექანიზმთა კვლევა ხელს უწყობს ენის მატარებელთა ვერბალური აზროვნების თავისებურების გამოვლენას, რამდენადაც სწორედ ფრაზეოლოგიაში აისახება ყველაზე ნათლად ადამიანის საგნობრივი და გრძნობით-ემოციური სამყარო.

ნაშრომის მიზანია ფლორონიმის შემცველი ფრანგული ფრაზეოლოგიური ერთეულების უნივერსალური მახასიათებლებისა და ეროვნულ-კულტურულ თავისებურებათა გამოვლენა.

ფლორონიმის შემცველი ფრაზეოლოგიური ერთეულების კვლევის შედეგი მოწმობს, რომ ყველაზე მეტად გამოიყენება ფლორონიმები: Fleur, épine, pivoine/pion, marguerite, violette.

საკვანძო სიტყვები:

ფლორონიმი, ფრაზეოლოგიური ერთეული, გრძნობით-ემოციური სამყარო, ტრადიცია, რეალია.

შესავალი

თანამედროვე ლინგვისტიკას ორი ძირითადი ტენდენცია ახასიათებს: ერთი მხრივ, მის ამოცანას წარმოადგენს ცალკეულ ენათა ადეკვატური აღწერა და მათ სპეციფიკურ თავისებურებათა ახსნა, მეორე მხრივ – ენობრივ უნივერსალიათა ტიპოლოგიურ რაკურსში კვლევა, რომლებიც ენის ყველა დონეზე ვლინდება ენათა ფრაზეოლოგიური შედგენილობის კვლევისას.

ჩვენი კვლევის ობიექტს წარმოადგენს ფლორონიმთა შემცველი ფრაზეოლოგიური ერთეულები და მათი ფუნქციონირების თავისებურებანი ფრანგულ ფრაზეოლოგიურ ფონდში.

ძირითადი ნაწილი

ფლორონიმკომპონენტის (მცენარეთა სახელის შემცველი) ფრაზეოლოგიზმები საკმაოდ ფართო პლასტს წარმოადგენენ ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიურ ფონდში. ფრაზეოლოგიზმთა წარმოშობისა და გამოყენების მექანიზმთა კვლევა ხელს უწყობს ფრანგული ენის მატარებელთა ვერბალური აზროვნების თავისებურებათა გამოვლენას, რამდენადაც სწორედ ფრაზეოლოგიაში ყველაზე ნათლად აისახება ადამიანის საგნობრივი და გრძნობით-ემოციური სამყარო.

ფლორონიმის შემცველ ფრანგულ ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა (შემდგომში ფე) უნივერსალური მახასიათებლებისა და ეროვნულ-კულტურულ თავისებურებათა გამოვლენა დღემდე ბევრ გადაუჭრელ პრობლემას ტოვებს.

ჩვენს კვლევაში მცენარე – ლინგვოკულტურული სიმბოლოა, რამდენადაც იგი საშუალებას გვაძლევს გამოვაგლინოთ ხალხთა კულტურის თავისებურებანი, ფასეულობები, ტრადიციები, რეალიები.

მცენარეებს ძალუბო განასახიერონ გარემომცველ სამყაროზე მითოლოგიური წარმოდგენები: Narcisse – თავის თავზე შეყვარებული ადამიანი; Pomme de discorde – განხეთქილების ვაშლი.

ფლორონიმთა ნაციონალურ-კულტურული სპეციფიკის კლასიფიცირება შეიძლება ხალხურობის (ეთნონიმების), აღმოცენების ადგილისა (ტოპონიმების) და ცხოველთა სახელების (ზოონიმების) შემცველობის მიხედვით.

ეთნონიმების შემცველ მცენარეთა სახელები: œillet d'Inde – 'ინდური მიხაკი', mousse d'Irlande – 'ირლანდიური ხავსი', mousse d'Islande – 'ისლანდიური ხავსი', mauve sauvage – 'მავრიტანული ბაღბა', vigne du mont Ida – (სიტყვასიტყვით: 'იდას მთის ყურძენი') 'წითელი მოცვი', vigne du Nord (სიტყვასიტყვით: 'ჩრდილოეთის ყურძენი') 'სვია, ფშალა', lin de la Nouvelle-Zélande – 'ახალზელანდიური სელი' და სხვ.

ტოპონიმთა შემცველ მცენარეთა სახელები: myosotis alpin (სიტყვასიტყვით: 'ალპური კესანე') 'სურნელოვანი კესანე', pavot alpin 'ალპური ყაყაჩო', lilas himalayen 'ჰიმალაური იასამანი' chou de Milan 'სავოიური კომბოსტო' და სხვ.

ზოონიმთა შემცველ მცენარეთა სახელები: violette de chien – 'ძაღლის ია', menthe des chats – 'კატის პიტნა', vulpin de renard (სინონ. queue-de-renard) – 'მელაკუდა', chèvrefeuille – 'თხისტყავა, ცხრატყავა', fève de cheval 'ცხენისცერცვა', cresson de cheval 'კრესსალათა, ცხენსალათა', attrape-mouche (სინონ. dionée) 'ბუზიჭერია', langue-de-cerf – 'ასფურცელა, სკოლოპენდრა', coucou – 'ფურისულა' და სხვ.

იშვიათად გვხვდება ეგზოტიკურ ზოონიმებიანი სახელები: pied-de-lion (სინონ. edelweiss; belle étoile) – 'ედელვაისი', lilas tigré – 'ვეფხვის შროშანი', langue-de-serpent (სინონ. ophioglosse) – 'გველისენა', dent-de-lion (სინონ. pissenlit), fleur léopard – (სიტყვასი-

ტყვით: 'ლეოპარდის ყვავილი') 'ჩინური ლენცოფა' და სხვ.

მცენარეთა სახელწოდებებში, ადამიანის დამოკიდებულება ფაუნის რომელიმე წარმომადგენელთან წაშლილია, შენარჩუნებულია მხოლოდ ზოონიმის გარეგნული მახასიათებლები. ზოგიერთი მცენარის ზოონიმისანი სახელწოდება უნივერსალურია, მაგრამ უმეტესობა უნიკალურია, რადგან ცხოველის აღქმა, ისევე როგორც მცენარისა, მუდამ ნაციონალურ-სპეციფიკურია.

მცენარეთა ანთროპონიმებიანი სახელწოდებებში ნაციონალურ-კულტურულ სპეციფიკა ახასიათებთ იმ სახელწოდებებს, რომლებიც შეიცავენ განსაზღვრული ლინგვოკულტურული საზოგადოებისათვის ცნობილ ადამიანთა (ძირითადად, სელექციონერთა) სახელებს: Robinier (Robin, მეფის მებაღე), Magnolia (ბოტანიკოსი Magnol), Forsythia (Forsyth, აზიელი სელექციონერი), Euphorbe (Euphorbe, ნუმიდიის მეფის ექიმი), Dahlia (Dahl, შვედი ბოტანიკოსი), Bougainvillee (Bougainville, ერთ-ერთი ზღვაოსნის სახელი) და სხვ.

ფლორონიმთა კლასიფიკაციის საფუძვლის ერთ-ერთი პარამეტრია **მნიშვნელობის ხატოვანება**. ამ პარამეტრით გამოიყოფა მცენარეთა სახელწოდებები, რომლებიც შეიქმნენ მეტაფორული გზით; გამოვლენილია მეტაფორათა ოთხი ჯგუფი, რომლებიც ეფუძნება საგანთა და ობიექტთა ფუნქციების მსგავსებას: ზომორფული მეტაფორები - fleur-de-singe (სიტყვასიტყვით: 'მაიმუნის ყვავილი') 'პირდაღებული მსხვილტუჩა', joubarbe (იუპიტერის წვერი) 'კურდღლის კომბოსტო'; სამხედრო მეტაფორები - flèche d'eau (სინონ. sagittaire) 'ისარა'; მეტონიმური გადატანის მქონე საგნობრივი მეტაფორები - bourse-à-pasteur სიტყვასიტყვით: 'მწვემსის ჩანთა' და გრამატიკულ ფორმათა ლექსიკალიზაციის საფუძველზე წარმოქმნილები - ruine-de-Rome (სინონ. Cymbalaire) (სიტყვასიტყვით: 'რომის დაცემა') 'ციმბა-

ლიარია’, *amour-en-cage* (სინონ. *physalis*) (სიტყვასიტყვით: ‘სიყვარული გალიაში’) ‘ფიზალისი’. ყველაზე მეტად პროდუქტიულია მეტაფორული გადატანა.

ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიური ფონდი წარმოგვიდგენს ფლორონიმ „*fleur*” ყვაველი – ს ერთმანეთის საწინააღმდეგო, საპირისპირო მნიშვნელობებს ფე-ებში რეალიზებისას:

belle comme une fleur – ‘ყვაველივით ღამაში’, *à la fleur de...* – ‘ყველაზე საუკეთესო მომენტში’, *beau comme en fleur* – ‘ღმერთივით ღამაში’, *fleur du teint* – ‘სახის სიქორფე’; *fleur de navet* – ‘სუფელი’, *yeux à fleur de tête* – ‘გადმოკარკლული თვალები’, *avoir les nerfs à fleur de peau* – ‘უაღრესად გულფიცხი, ფხუკიანი’.

ლექსემა **Rose** ‘ვარდი’-ს შემცველ იდიომატურ გამონათქვამთა და ანდაზათა უმრავლესობა ეფუძნება ყვაველის სილამაზისა და მისი ეკლების ოპოზიციას. ეს ყვაველი სინაზეს, სიხარულს, სილამაზეს, სიყვარულს, გაფურჩქნას, აყვავებას, ჯანმრთელობას ანსახიერებს, მაგრამ გამოიყენება უარყოფითელფერიან გამონათქვამებშიც: *il n’y a pas de roses sans épines* – ‘არ არსებობს უეკლო ვარდი’, *envoyer sur les roses* – ‘ემშაკებთან გაგზავნა, თავიდან მოცილება’, *être sur les roses* – ‘რთულ მდგომარეობაში ყოფნა’, *ce n’est pas rose, pas tout rose* – ‘უსიამოვნო’; *voir tout couleur de rose* – ‘ყველაფრის ვარდისფრად დანახვა’, *elle a un teint de lis et de rose* – ‘თეთრ-ყირმიზი გოგოა’, *bouton de rose* – ‘უმანკო გოგონა’.

ფლორონიმი **marguerite** (სინონ. **Camomille**) ‘გვირილა’ გამოიყენება: ამაო, უსარგებლო შრომის გამოსახატავად: *jeter des marguerites devant les pourceaux* (სიტყვასიტყვით: ‘გვირილების დაყრა ღორებისათვის’) – ‘რაიმე უსარგებლოს კეთება, ისეთის, რომელსაც ვერ დააფასებენ’; ადამიანის გარეგნობის დასახასიათებლად: *avoir des marguerites dans le cresson* – ‘ჭადარა თმის ქონა, გაჭადარავება’; რაიმე საქმის წარმატებით

დასრულების გამოსახატავად: *effleurer la marguerite* – ‘წარმატებით დაშვება მიწაზე, წარმატებით დაფრენა’.

ფლორონიმი **violette** ‘ია’, ფრანგულ სლენგში შეიცავს აზრთაგანმასხვავებლობით კომპონენტებს: «სიამოვნება», «ბედის წყალობა», «თავმდაბლობა»: *les doigts de pied en bouquet de violettes* – ‘სიამოვნების განცდა’; *avoir les nougats en bouquet de violettes* – ‘სექსუალური სიამოვნების მიღება’; ‘სიამოვნებით ტკობა, სიხარული, ბრწყინვა’; *faire sa violette* – ‘თავის მოხვეწება თავმდაბლად’.

clochette / campanule – ‘მაჩიტა’; ფრანგულ ფრაზეოლოგიურ ფონდში მხოლოდ ერთი გამონათქვამია ამ ფლორონიმით: *avoir des clochettes au cul* – ‘უსუფთაოდ ყოფნა’.

ფრანგულ ენაში, **pavot** (სინონ. **coquelicot**) – ‘ყაყაჩო’, ძირითადად, წარმოდგენილია ბოტანიკურ, პარფიუმერიულ და ბიოლოგიურ ტერმინოლოგიაში: *pavot ornamental* – ‘ბაღის ყაყაჩო’; *pavot à graines noires* – ‘პილპილი’; *pavot à opium, pavot blanc* – ‘ხაშხაში’; *rouge comme un coquelicot* – ‘ყაყაჩოსავით წითელი (აღისფერი)’.

pivoine/pion – ‘ტყის ყაყაჩო, პეონი’; ამ ფლორონიმის გამოყენება ფრაზეოლოგიზმებში, ძირითადად, უკავშირდება «წინ მოძრაობას», პირდაპირი ან გადატანითი მნიშვნელობით: *avancer ses pions* – ‘შეტევაზე, იერიშზე გადასვლა’; *damer le pion à* – ‘ვინმეს ჯობეში ჩასმა, მჯობინობა’; *pousser le pion* – ‘წინ წაწევა’; ზოგიერთი ფე გამოსატავს ყაყაჩოს ფერს: *rouge comme pivoine* – ‘ყაყაჩოსავით წითელი’; *faire sa pivoine* – ‘გაწითლება’.

დასკვნა

ამდენად, ყველაზე მეტად გამოიყენება შემდეგი ფლორონიმები: *fleur* ‘ყვაველი’, *rose* ‘ვარდი’ (ყველაზე პოპულარული ყვაველი) და ‘*épine*’ ‘ეკალი’ (როგორც სიმძიმის, სირთულის ზოგადი სიმბოლო). ზოგიერთი

ფლორონიმი, როგორებიცაა pivoine/pion ‘პეონი’, marguerite ‘გვირილა’, violette ‘ია’, ფეში გადმოსცემს თავის ხარისხობრივ მახასიათებელს (მაგ., ფერს); ფლორონიმი fleur ‘ყვავილი’ გამოიყენება საპირისპირო, წინააღმდეგობრივი მნიშვნელობებით: ‘სილამაზე’, ‘სინაზე’ – ‘გამაღიზიანებელი’, ‘სულელური’; ‘რომანტიკული’ – ‘ცოდვიანი, ცოდვილი’. ფლორონიმი rose ‘ვარდი’ სიმბოლოა მშვენიერების, სრულყოფილების, ნატიფობის, სიხარულის, სიყვარულის, სიამაყის და სიბრძნის. ფლორონიმი épine ‘ეკალი’ წარმოდგენილია სირთულის, უსიამოვნებების გამომხატველ ფეში. Narcisse ‘ნარცისი’ სიმბოლოა თვითკმაყოფილებისა და ეგოიზმისა, marguerite ‘გვირილა’ კი – ხალისისა და ცხოვრების განახლებისა.

ლიტერატურა

1. Ashraf M. (1995): Dictionnaire des expressions idiomatiques françaises. Paris
2. Le Petit Larousse illustré (1995): Paris
3. Rat M. (1999): Dictionnaire des expressions et locutions traditionnelles. Paris
4. Rey A. (1997): Dictionnaire des expressions et locutions. Paris

French Phraseological Units, Which Contained the Names of the Plants

Tsiuri Akhvlediani
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.: 599 508 607
 E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Tamar Sikharulidze
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.: 555 333 803
 E-mail: tamar_sikharulidze@yahoo.com

Abstract

The paper investigates the mechanisms of the appearance of floronym-contained French phraseologisms and their usage. The investigation assists to reveal the peculiarities of native speakers' verbal thinking because of the fact that phraseology most vividly reflects both tangible and sensual-emotional world of a man.

The paper aims to discover some unique characteristics and special national and cultural features of the French phraseological units containing the floronym component.

As a result of investigating phraseologisms containing floronyms, most widely used floronyms are alleged to be: Fleur, epine, pivoine/pion, marguerite, violette.

Keywords:

floronym, phraseological unit, sensual-emotional world, tradition, reality.

Французские фразеологические единицы, содержащие названия растений

Ахведиани Циური Александровна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Пр. И. Чавчавадзе 36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 508 607
 E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Сихарулидзе Тамар Робинзоновна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Пр. И. Чавчавадзе 36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 555 333 803
E-mail: tamar_sixarulidze@yahoo.com

Резюме

Исследование механизмов возникновения и употребления фразеологизмов с компонентом флоронимом во французском языке способствует выявлению особенностей вербального мышления носителей языка. Именно во фразеологии наиболее ярко отражается осязаемый предмет-

ный и чувственно-эмоциональный мир человека.

Целью работы является выявление универсальных характеристик и национально-культурных особенностей фразеологических единиц с компонентом флоронимом в национальной языковой картине мира носителя французского языка.

В результате анализа выявилось, что наиболее употребительными являются флоронимы: Fleur, épine, pivoine/pion, marguerite, violette.

Ключевые слова:

флороним, фразеологическая единица, чувственно-эмоциональный мир, традиция, реалия.

ემოციურ ფრაზეოლოგიზმთა სემანტიკური ასპექტები ფრანგულ და ინგლისურ ენებში

ციური ახვლედიანი
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. 36, 0179, თბილისი,
საქართველო
ტელ. 599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

გიორგი ყუფარაძე
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. 36, 0179, თბილისი,
საქართველო
ტელ. 599 580 545
E-mail: gkuparadze@yahoo.com

რეზიუმე

ემოციური მდგომარეობა წარმოადგენს ერთ-ერთ უნივერსალურ ენობრივ კატეგორიას, რომელიც საფუძვლად უდევს სამყაროს ენობრივ სურათს. მდგომარეობის უნივერსალურ კატეგორიას მრავალი ნიშანი აქვს, როგორცაა: დროითი ლოკალიზება, ფაზობრიობა, კვანტიფიცირება, ერთვალენტურობა, გვაროვნობითი შეუთავსებლობა, სტატიკურობა, დიურატიულობა (ხანგრძლივობა), არაკონტროლირებადობა, პასიურობა და სხვ. ამ კატეგორიის ზემოქანმოვლილ მახასიათებელთა უმეტესობა შეინიშნება ემოციურ ფრაზეოლოგიზმთა სემანტიკაში. ემოციური მდგომარეობები, რომლებსაც აქვთ მდგომარეობის ენობრივი კატეგორიის ნიშანთა აბსოლუტური უმეტესობა, წარმოადგენენ ლინგვისტურ კვლევათა საინტერესო ობიექტს. ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა სემანტიკა წარმოადგენს მდგომარეობის კატეგორიისა და მისი სტრუქტურის ნიშანთა გამოვლენის ეფექტურ საშუალებას. ფრაზეოლოგიურ შენაერთთა კომ-

პონენტები საშუალებას იძლევიან კარგად შევნიშნოთ და გამოვყოთ არამარტო მდგომარეობის მახასიათებლები, არამედ ემოციური კომპონენტიც, რომელსაც შეიცავს ფრაზეოლოგიზმის მნიშვნელობა.

საკვანძო სიტყვები:

ფრაზეოლოგიზმი, ემოციური მდგომარეობა, ინტენსივობა, ინაქტიურობა.

შესავალი

ენობრივი კატეგორიები წარმოადგენენ ენაში სამყაროს გააზრების განსაზღვრულ კონცეპტუალურ სტრუქტურებს ან ფორმებს. ამის საფუძველია კატეგორიზაციისა და კონცეპტუალიზაციის პროცესთა ურთიერთქმედება. ემოციური მდგომარეობა წარმოადგენს ერთ-ერთ უნივერსალურ ენობრივ კატეგორიას, რომელიც საფუძვლად უდევს სამყაროს ენობრივ სურათს. მდგომარეობის უნივერსალური კატეგორია მრავალ ნიშანს ფლობს: დროითი ლოკალიზება, ფაზობრიობა, კვანტიფიცირება, ერთვალენტურობა, გვაროვნობითი შეუთავსებლობა, სტატიკურობა, დიურატიულობა (ხანგრძლივობა), არაკონტროლირებადობა, პასიურობა და სხვ. ამ კატეგორიის ზემოქანმოვლილ ნიშანთა უმეტესობა შეინიშნება ემოციურ ფრაზეოლოგიზმთა სემანტიკაში. ვ. ვინოგრადოვს მიაჩნია, რომ ფრაზეოლოგიზმები შესაძლებელია სამ ჯგუფად დაიყოს: ლექსიკურ, პრედიკატულ და შედარებით ფრაზეოლოგიზმებად [Vinogradov. 2004: p.183].

როდესაც ინგლისურ ფრაზეოლოგიზმებზე ვსაუბრობთ, აუცილებელია გავითვალისწინოთ, რომ ინგლისური ენა საკმაოდ მდიდარია ამ ერთეულებით. ძალზე დიდია იმ მკვლევართა რიცხვი, რომლებიც

თავიანთ ნაშრომებში ჯეროვან შეფასებას აძლევენ ფრაზეოლოგიურ სტრუქტურებს. მათ შორისაა მონა ბეიკერიც. მისი აზრით, ფრაზეოლოგიზმი კოლოკაციისაგან მნიშვნელობის გამჭვირვალობითა და მოქნილი სტრუქტურით განსხვავდება: „frozen patterns of language which allow little or no variation in form and often carry meanings which can not be deduced from their individual components“ [Baker.1992: p.63].

ძირითადი ნაწილი

დროითი ლოკალიზება წარმოადგენს სიტუაციის თანაფარდობას განსაზღვრულ დროის მონაკვეთთან; მაგალითად, ფრაზეოლოგიური შედარება être là comme une souche „ჯირკივით ყოფნა“ გამოხატავს გაკვირვებას და გააჩნია დომინირებული კომპონენტის ვარიანტები demeurer (rester comme une souche). ზმნები demeurer, rester შეიცავენ სემას „გარკვეული დროის განმავლობაში ყოფნა“ და სახელს უწყობენ ფრაზეოლოგიის მნიშვნელობის დროით ლოკალიზებას. ამ ფრაზეოლოგიზმში ასევე ვლინდება გაკვირვების დამახასიათებელი სტატიკურობის ნიშანი. თითქმის იგივე შინაარსიარეალიზებული ზემოაღნიშნული ფრაზეოლოგიური სტრუქტურის ინგლისურ ვარიანტში: Hard as nails, they say, and never forgot an injury. (Christie,2005, p.73), „კერკეტი კაკალი“, რომელიც სიმტკიცეს, უდრეკელობას გამოხატავს ასევე დროის საკმაოდ გრძელ მონაკვეთში. Strakšienė (2009, pp.13-19).

დიურატიულობა, ანუ მოცემული მდგომარეობის ხანგრძლივობა (განფენილობა) დროში, ასევე წარმოადგენს ემოციური მდგომარეობის ერთ-ერთ ნიშანს, რომელიც შეიძლება იყოს ხანგრძლივი, ან ხანმოკლე; ის შეიძლება იყოს პერმანენტული ან ერთჯერადი. მაგალითად, ფრაზეოლოგიურ ერთეულში tenir sa colère „დიდხანს გაჯავრება“, tenir ზმნის მნიშვნელობა განაპირობებს

მდგომარეობის ხანგრძლივობას. ემოციის ხანგრძლივობა ასევე შედის მისი ინტენსივობის ცნებაში. ასეთ ხანგრძლივობას დროითი ანუ ტემპორალური ეწოდება. მაგალითად, „გაჯავრება“ სწრაფწარმავალია, „ბრაზი“ კი – იმავე მოდალობისაა, მაგრამ დროში უფრო მდგრადია. შემდეგი ინგლისური ფრაზეოლოგიზმი სწორედაც რომ ამას ასახავს: „I got a flea in the ear. „ (to refuse somebody’s request very angrily’).

მდგომარეობის კატეგორიის მნიშვნელოვან ნიშანს წარმოადგენს ის, რომ მდგომარეობის სუბიექტი, მოქმედების სუბიექტისაგან განსხვავებით პასიურია და არ გააჩნია მიზანშეწონილობა. ეს მახასიათებელი განიხილება როგორც პასიურობის ნიშანი. მაგალითად, გამონათქვამში être comme une saucisse (famil.) «უადრესად შეცბუნებულად, გამოსტერებულად ყოფნა», ემოციური მდგომარეობა «განცვიფრება» წარმოადგენილია როგორც თავისთავად არსებული, იგი არ მოითხოვს არავითარ ძალას მხარდაჭერისათვის; აქედან გამომდინარე, არის რა **პასიური**, ეს მდგომარეობა იმავდროულად **არაკონტროლირებადია**.

მდგომარეობის კატეგორიას ახასიათებს ფაზობრიობის ნიშანი, რომელიც ვლინდება იმაში, რომ ის არსებობს „ფაზობრივად“, ანუ დროის ყოველ ცალკეულ მომენტში იქნება მდგომარეობის არსებობის მხოლოდ ერთი ფაზა და არა მთლიანი მდგომარეობა. მთლიანობა მიიღწევა მხოლოდ დროის განსაზღვრულ მონაკვეთში. ეს დებულება ვლინდება გამონათქვამში en jeter plein les yeux «გაოცება, განცვიფრება». jeter ზმნისა «სროლა» და plein ზედსართავი სახელის «სავსე» სემები საშუალებას იძლევიან გამოიხატოს გაოცების მდგომარეობის ფაზობრივი განვითარება. ფრაზეოლოგიურ ერთეულს en devenir bleu «გაოცებისაგან პირის დაღება» გააჩნია ძირითადი სიტყვის ხმარების სხვადასხვა ვარიანტები: en être bleu, en rester bleu, en bâiller tout bleu. თითოეული ვარიანტი აკონკრეტებს

გადმოსაცემ ემოციურ მდგომარეობას, ასახავს რა მდგომარეობის სხვადასხვა ფაზას: მუდმივობას (en être bleu), ხანგრძლივობას (en rester bleu, en bâiller tout bleu), საწყის სტადიას (en devenir bleu). როგორც ჩანს, მდგომარეობის ფაზურობის ამსახველ სემებს შეიცავს ფრაზეოლოგიზმის ძირითადი სიტყვა. მდგომარეობათა პრედიკატები შეიძლება აღნიშნავდნენ **კვანტიფიცირებულ** მოვლენებს, ანუ აღწერდნენ ცალკეულ განმეორებად სიტუაციას, მიუთითებდნენ ჯერადობას, მდგომარეობათა შესაძლებელ წყვეტილობას.

მდგომარეობის ზოგი ნიშანი ვერ პოულობს თავის გამოსატყულებას ფრაზეოლოგიურ ერთეულში; მაგრამ ფრაზეოლოგიზმები გამონათქვამებით de temps en temps, au moment, souvent, toujours, tout le temps იქნენ კვანტიფიცირებულობის მნიშვნელობას. მაგალითად: Nous levons les yeux et apercevons les deux gros Allemands qui repoussent impatiemment la danseuse de tarentelle. **Une seconde** elle reste **bouche bée** ... ვწევთ თვალებს და შევნიშნავთ ორ სქელ გერმანელს, რომლებიც მოუთმენლად ხელს კრავენ მოცეკვავეს. მოცეკვავე **წამით** შემდგება **პირდაღებული**.

მოცემულ მაგალითში, ემოციური მდგომარეობის – «გაოცების» კვანტიფიცირებულობის ნიშანი გადმოცემულია ლექსიკური ერთეულით une seconde ფრაზეოლოგიურ ერთეულ bouche bée-სთან ერთად.

ნებისმიერი ემოციური მდგომარეობა გამოხატავს **ცვალებადობის** ნიშანს. ამ ნიშნის საფუძველია წარმოდგენა სამყაროზე როგორც მუდმივად ცვალებად და განვითარებად სისტემაზე. იცვლება არა მარტო გარემომცველი სინამდვილე და მის მიმართ ადამიანის დამოკიდებულება, არამედ ემოციური აღქმაცა და ასახვაც ადამიანის მიერ იმ სამყაროსი, რომელშიც ცხოვრობს. მაგალითად, მდგომარეობა „გაოცების“ ცვალებადობას შეიძლება თვალი მივადევნოთ მოძრაობის გამომხატველი იმ ზმნების დახმარებით, რომლებიც შედიან მოცემული

ემოციური მდგომარეობის ამსახველ ფრაზეოლოგიურ ერთეულებში: tomber „დაცემა“ (les bras lui en tombent „განცვიფრებისაგან გაშეშება“), ouvrir „გახელა“ (ouvrir des yeux comme des soucoupes „გაოცებისაგან თვალების ფართოდ გახელა“). ამ ზმნებისათვის დამახასიათებელია დენოტატიური მნიშვნელობის დაკარგვა ფრაზეოლოგიური ერთეულის შემადგენლობაში. იმაგდროულად ისინი აღნიშნავენ ერთი მდგომარეობიდან მეორეში გადასვლას.

ემოციური მდგომარეობის გამოსატყვის ენობრივ საშუალებათა დამახასიათებელ თავისებურებას წარმოადგენს მდგომარეობის **ინტენსივობის** გამოსატყვის მათი უნარი. ემოციები შეიძლება იყოს უფრო მეტად ძლიერი და უფრო მეტად სუსტი. ემოციურ მდგომარეობათა ენობრივი გამოსატყვის შკალა ასახავს ემოციურ მდგომარეობათა ობიექტურად არსებულ გრადაციებს ინტენსივობის მიხედვით და, პირველ რიგში, განასხვავებს საკუთრივ ემოციებსა და აფექტებს. აფექტებს მიაკუთვნებენ ძალიან ძლიერი ინტენსივობის ემოციებს, როცა სუბიექტი კარგავს კონტროლს როგორც თავის მდგომარეობაზე, ასევე მის გამოვლინებაზე, რომლებიც ხშირად გამოიხატება მეტაფორებით. მაგალითად, თუ ინგლისურში, ცნება: «არასოდეს» ფრაზეოლოგიზმით გადმოიცემა, მისი ჩანაცვლება, ყოველგვარი სიძნელის გარეშე, სხვადასხვა მეტაფორის გამოყენებითაა შესაძლებელი. მათ შორის: : «when the moon turns to green cheese» «აუხდენელი, შეუძლებელი რწმენა» («fanciful belief»).

მდგომარეობის ყველა ზემოჩამოთვლილი ნიშანი მჭიდროდაა დაკავშირებული ერთმანეთთან და წარმოადგენენ ერთმანეთის დამატებებს. მდგომარეობის კატეგორიის ფრაზეოლოგიური ერთეულებით წარმოდგენილ ნიშანთა ბაზაზე შესაძლებელია გამოვლინდეს კატეგორიის სტრუქტურა, რომლის ძირითადი ელემენტებია **სუბიექტი, პრედიკატი და მიზეზი**.

სუბიექტის მახასიათებელი მდგომარეობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს. სუბიექტი, როგორც ემოციის მატარებელი, წარმოგვიდგება გარკვეულ მთლიანობად, რაც აისახება პრედიკატებისა და ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა სემანტიკაში, ასევე ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა შემადგენლობაში შემავალ ინტენსიფიკატორთა სემანტიკაშიც. ემოციის ინტენსიფიკაცია განიხილება როგორც დადებითი ან უარყოფითი ნიშანი იმ გაველენისდა მიხედვით, რომელსაც ის ახდენს ინდივიდზე.

ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა ინტენსიფიკატორები იყოფიან ორ დიდ ჯგუფად: ინტენსიფიკატორ-ტრანსფორმატორებად და შიდა ინტენსიფიკატორებად. ინტენსიფიკატორ-ტრანსფორმატორები წარმოადგენილი არიან ფრაზეოლოგიზმთა სტრუქტურისა და სემანტიკის ტრანსფორმაციის მექანიზმებით. ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიზმთა მაინტენსიფიკირებელი ტრანსფორმაცია ხორციელდება ორ დონეზე: ლექსიკურსა და სინტაქსურზე. შიდაინტენსიფიკატორიან ფრაზეოლოგიზმებს მიეკუთვნება ის ერთეულები, რომლებშიაც საყრდენი კომპონენტი უკვე გადმოსცემს იმ მნიშვნელობას, რომელიც აქვს ფრაზეოლოგიზმს, სხვა კომპონენტები კი ემსახურებიან ამ საყრდენი კომპონენტის მნიშვნელობის გაძლიერებას. ფრანგულ ემოციურ ფრაზეოლოგიზმთა ყველაზე პროდუქტიული შიდა ინტენსიფიკატორია ნაცვალსახელი tout, toute « მთელი, ყველა ». მაგალითად, se fâcher **tout** rouge, voir **tout** rouge « საშინლად გაბრაზება », être dans **tous** ses états „დეღვა, შფოთვა“. ინგლისურ ენაში, შესაბამისი ემოციური მდგომარეობა «hammer and anvil» შეიძლება ფრაზეოლოგიური სტრუქტურით გამოიხატოს „უხერხულ, სტრესულ მდგომარეობაში ყოფნა ».

Lambesq **se fâcha tout rouge** avec son mulet, qui, en évitant ses coups, perdit la tête et se lança dans l'abîme „ლამბესკი **გააფთრდა**, ებრძოდა რა თავის ჯორს, რომელსაც, მისი დარტყმე-

ბისაგან თავის დაცვის გამო, თავგზა აებნა და უფსკრულში გადაიჩეხა“.

როგორც ჩანს, ნაცვალსახელ – ინტენსიფიკატორები ხელს უწყობენ მდგომარეობის სუბიექტის სრულ აღქმას.

ემოციური მდგომარეობის სუბიექტს აქვს **მთლიანობისა** და **ინაქტიურობის** თვისებები. ემოციური მდგომარეობის გამომხატველ ფრანგულ ფრაზეოლოგიზმებში, ემოციური მდგომარეობის სუბიექტი ხან არ არსებობს, ხან წარმოდგენილია არსებითი სახელით, ნაცვალსახელით ან კუთვნილებითი ზედსართავით დამატების ან განსაზღვრების როლში. მაგალითად, გამონათქვამში **avoir sa chique** (სასაუბ.) « ცუდ გუნებაზე, უგუნებოდ ყოფნა », ზედსართავი სახელი « მისი, თავისი » (განსაზღვრული სუბიექტის კუთვნილი) მიუთითებს მდგომარეობის სუბიექტის არარსებობაზე.

ემოციური მდგომარეობის სუბიექტის მეორე თვისება, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, **ინაქტიურობაა**. ემოციური მდგომარეობები წარმოიშობიან სუბიექტის ნების გარეშე და პროვოცირებას ახდენენ ან შიდა მიზეზებით, ან სუბიექტის გარეთ არსებული მოვლენებით, რომლებიც ასევე არაა დამოკიდებული სუბიექტის ნებასურვილზე. ემოციური მდგომარეობის სუბიექტთა ეს თვისება ასახულია მეტაფორებში; მაგალითად, **compter (toutes) heures** «საათების თვლა, მოლოდინით ტანჯვა, გულის გაწვრილება, გაწამება ».

Pour le moment, par exemple, mal dans sa peau, il **comptait les heures** qui le séparaient de Lausanne, puis de Paris. « იმ მომენტში იგი რაღაც უგუნებოდ იყო, **ითვლიდა იმ საათებს**, რომლებიც აშორებდა ლოზანასგან, შემდეგ პარიზისაგან ».

ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა მრავალფეროვნებაში გამოიყოფა ისეთები, რომელთაც ახასიათებთ სუბიექტის ამა თუ იმ მდგომარეობამდე მიყვანის სემა. ასეთი მნიშვნელობისაა შემდეგი ფრაზეოლოგიზმები: **taper l'œil** « გაოცება, გაკვირვება », **faire sortir les**

yeux de la tête « უკიდურესად განცვიფრება », **en jeter plein les yeux** «გაოცება, განცვიფრება», **couper bras et jambes à qn** «გაოცება, გაშეშება, პარალიზება განცვიფრებისაგან», **en boucher un coin à qn** (ხალხ.) «ვინმეს დარეტიანება, საგონებელში ჩაგდება, სახტად დატოვება». როგორც ჩანს, ფრაზეოლოგიურ სტრუქტურაში ძირითადი სიტყვაა გარდამავალი ზმნა. ზმნის აქტიური ფორმა შეიცავს მოქმედების სემას, რომელსაც სუბიექტი მიჰყავს განსაზღვრულ მდგომარეობამდე.

ლექსემა „მრისხანება“ ინგლისურში საკმაოდ იშვიათია, თუმცა ინგლისურ „wrath“-ს მე-20 საუკუნეში აქა-იქ მაინც ჰქონდა გამოჩენის შესაძლებლობა. მაგალითად, მეფე ჯამსის ბიბლიურ ტექსტში, სტეინბეკის „მრისხანების მტევნები“ « Grapes of Wrath » და სულ ახლახანს, კი ფილმში: „Wrath of Khan“.

მიზეზი (ფაქტორი), მდგომარეობის კატეგორიის სტრუქტურის შემდეგი ელემენტია. ის განსაზღვრავს აგენსის არსებობას და გამოიხატება გარდამავალი ზმნით, ფრაზეოლოგიის დომინირებული სიტყვის სახით.

მიზეზი წარმოადგენს მოვლენას, რომელიც იწვევს შესაბამის მდგომარეობას. მიზეზების განსაზღვრა აიგება მოდელების მიხედვით, რომლებშიც შედის ძირითადი ელემენტები – ემოციის სუბიექტის სიამოვნება/უსიამოვნება, «სხვის» მიმართ საზიანოდ, შეფასებითი ელემენტით «კარგი/ცუდი». -მიზეზი (ფაქტორი) ხელს უწყობს სუბიექტის განცდას განსაზღვრული ემოციური მდგომარეობის დროს. როგორც მდგომარეობის კატეგორიის სტრუქტურის ელემენტი, «მიზეზი» წარმოადგენს მოვლენას, რომელიც შეიძლება აღინიშნოს სხვადასხვა ხერხებით გამონათქვამის ფარგლებში და ამიტომაც იგი იმყოფება ფრაზეოლოგიზმის ცნებითი ზონის გარეთ.

ემოციური მდგომარეობების გადმოცემა ხდება პრედიკატთა სხვადასხვა სახეობებით: ზმნებითა და ზმნური კონსტრუქციებით,

ზედსართავებით, არსებითი სახელებით, ფრაზეოლოგიური შენაერთებით. ემოციური მდგომარეობის პრედიკატები არ შეიცავენ აქტანტს – ურთიერთობის ობიექტს. მათ გააჩნიათ ზოგადი თვისებები, რომლებიც ახასიათებს შინაგანი მდგომარეობის პრედიკატებს, როგორებიცაა მაგალითად, დროში შეზღუდული განფენილობა, ინაქტიური სუბიექტი; იმავედროულად ისინი გამოხატავენ ემოციური მდგომარეობისათვის დამახასიათებელ თვისებებს. ასეთ თვისებებში ვლინდება ემოციურ მდგომარეობათა მნიშვნელობის სუბიექტური ასპექტი – სპეციფიკურობა, შეფასებითობა, ინტენსიფიკაციის უნარი.

ემოციურ მდგომარეობათა უმეტესობის სტრუქტურა შეიცავს **შეფასებით ელემენტს « კარგი/ცუდი »**. თუმცა ყველანი არ არიან დაკავშირებულნი განსაზღვრულ შეფასებით ნიშანთან. ერთსა და იმავე ემოციურ მდგომარეობას შეიძლება ჰქონდეს სხვადასხვა ნიშანი, ანუ იყოს ამბივალენტური. მღელვარება შეიძლება როგორც სიხარულისაგან, ასევე მწუხარებისაგან. გაოცების სფეროც შეიძლება იყოს როგორც კარგი, ასევე ცუდი, რადგან შეიძლება გაოცდეს როგორც სამხიარულო, ასევე სამწუხარო მოვლენისაგან.

დასკვნა

ამგვარად, ემოციური მდგომარეობები, რომლებიც გამოხატულია მდგომარეობის ენობრივი კატეგორიის ნიშანთა აბსოლუტურ უმეტესობაში, წარმოადგენენ ლინგვისტურ კვლევათა საინტერესო ობიექტს. ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა სემანტიკა არის მდგომარეობის კატეგორიისა და მისი სტრუქტურის ნიშანთა გამოვლენის ეფექტური საშუალება. ფრაზეოლოგიურ შენაერთთა კომპონენტები საშუალებას იძლევიან კარგად შევნიშნოთ და გამოვყოთ არამარტო

მდგომარეობის ნიშნები, არამედ ემოციური კომპონენტიც, რომელსაც შეიცავს ფრაზეოლოგიზმის მნიშვნელობა.

ლიტერატურა

1. Gonzalez Rey I. (2011): Phraséologie du français. Paris
2. Strakšienė M. (2009): Analysis of Idiom Translation Strategies from English into Lithuanian. Studies About Languages. 14. pp. 13-19
3. Виноградов В.С. (2004): Перевод: общие и лексические вопросы. Москва: Университет книжный дом
4. Baker M. (1992): In Other Words. London: Routledge

Semantic Aspects of Emotional Phraseologisms in the French and English Languages

Tsiuri Akhvlediani
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.: 599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Giorgi Kuparadze
Tbilisi State University
Humanitarian science faculty
36, Chavchavadze ave., 0179, Tbilisi, Georgia
Tel.: 599 580 545
E-mail: gkuparadze@yahoo.com

Abstract

Emotional state is one of the universal language categories, considered to be the basis of linguistic corpus of the universe. The universal category of

state implies a lot of signs in itself, namely: time localization, phase dimensions, quantification, single-valency, incompatibility of identity, static nature, duration (continuance), uncontrollability, passiveness, etc. Most of the above-mentioned signs can be observed in the semantics of emotional phraseologisms.

The emotional state possessing most of the signs of the language category of state, appear to be an interesting object of linguistic investigation. The semantics of phraselogical units is the best way to reveal the notion of the category of state and the signs of its structure. The components of phraselogical combinations enable us to notice vividly and single out not only the signs of state, but also, its emotional component contained in the meaning of the phraseologism itself.

Keywords:

phraseologism, emotional state, intensity, inactivity.

Семантические аспекты эмотивных фразеологизмов во французском и английском языках

Ахведиани Циури Александровна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Пр. И. Чавчавадзе 36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 508 607
E-mail: tsiuriakhvlediani@yahoo.com

Купарадзе Георгий Нодарович
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
пр. И. Чавчавадзе 36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 580 545
E-mail: gkuparadze@yahoo.com

Резюме

Язковые категории представляют собой определенные концептуальные структуры или формы осмысления мира в языке. Универсальная категория состояния обладает целым рядом признаков, таких, как: признак временной локализованности, признак фазовости, признак квантифицируемости, признак одновалентности, признак несочетаемости с родовыми именами, признак статичности, признак дуративности, признак неконтролируемости, признак пассивности и др. Большинство вышеперечисленных признаков имеются в семантике эмотивных фразеологиз-

мов.

Семантика фразеологических единиц является эффективным средством выявления признаков категории состояния и ее структуры. Компоненты фразеосочетаний позволяют наиболее отчетливо увидеть и выделить не только признаки состояния, но и эмоциональный компонент, заключенный в значении фразеологизма.

Ключевые слова:

фразеологизм, эмоциональное состояние, интенсивность, инактивность.

Рок Семена Надсона: от кумира поколения к поэту «второго ряда»

Багдоциене Ирина Сергеевна
Культурно-просветительский союз
поляков в Грузии «Полония»
Ул. Сулхан-Саба Орбелиани 3, Тбилиси, Грузия
Тел.: 233 59 70
E-mail: keskiul@gmail.com

Резюме

Фигура Семена Надсона весьма неоднозначна по причине парадоксального расхождения восприятия его поэзии – это автор, боготворимый в юности, оклеветанный на смертном одре, мифологизированный в первые годы после смерти в возрасте неполных 25-ти лет и, наконец, практически забытый впоследствии и причисленный критиками к второстепенным явлениям литературы. До сих пор количество аналитических работ по наследию Надсона крайне мало, несмотря на его вклад в развитие неоромантизма. Данное исследование является попыткой проследить на примере творческого пути С. Я. Надсона феномен этого кумира современников и причины упадка его популярности. Несомненно, творчество Надсона нуждается в обзорном рассмотрении, так как на сегодняшний день широкому кругу читателей его лирика в основном незнакома.

Поэзия Надсона не представляет интереса для лингвистического либо литературоведческого анализа в профильном аспекте, но она суть несомненный культурологический феномен, понимание которого доступно читателю, который ищет не словесной эквилибристики, но подлинных чувств.

Ключевые слова:

поэзия, мифологизация, неоромантизм, декаданс.

Я не стану спорить, что Надсон писал плохо,
но все-таки Надсон был поэт.

Леонид Андреев

Я плачу с плачущим, со страждущим страдаю...

Семен Надсон

Введение

Литературное безвременье, межсезонье и межвековье всегда являлось самым неблагоприятным периодом для творчества. Эти периоды заката великих звезд-классиков, эти хронотопы затишья и застоя тем не менее примечательны пришествием авторов пусть не столь ярких и развитых в своем таланте, как Некрасов и Пушкин, но, тем не менее, имевших весьма ответственную миссию формирования дальнейших литературных процессов и заполнявших собой пустоты в литературном настоящем. Речь идет о так называемых поэтах и писателях «второго ряда».

Фигура Семена Надсона весьма неоднозначна по причине парадоксального расхождения восприятия его поэзии. До сих пор количество аналитических работ по наследию Надсона крайне мало, несмотря на то, что его вклад в развитие русского неоромантизма – направления, которое было переходным на пути к модернизму, очевиден. Единственная развернутая биография поэта принадлежит перу Д. Михайловой-Штерн, но этот труд отнюдь не является биографией творческой, и во многом пристрастен. Прочие же критические статьи о нем носят характер замечаний и некрологов; из них наиболее примечательные – авторства Л. Андреева и А. Скабичевского.

Основная часть

Поэзия С. Надсона как вторичное эпохальное явление

Несмотря на то, что Надсон назван С. Венгеровым последователем и восприимчиком

Н. А. Некрасова (имеется в виду знаменитое высказывание о том, что муза Надсона – родная дочь музы Некрасова), мы не можем именовать данную поэзию гражданской. Она насыщена пафосом, но он носит скорее личностный и интровертивный характер; она не тяготеет к апологетам русской литературы, а представляет собой пример прозападного декаданса. Надсон, по его собственному признанию, любивший больше Лермонтова, нежели Пушкина, менее всего склонен к каким-либо канонам. Он отразил настроение своего поколения, слишком слабого для реализации мечтаний о светлом будущем, но, тем не менее эти мечтания лелеющем. Именно поэтому его поэзия экзистенциальна, но это экзистенциализм, апеллирующий к идеализму.

«...У меня все люди разделяются на две половины: на людей живых и на людей мертвых. Самое главное и отличительное свойство людей живых - это любовь к природе, способность восхищаться ею, познавать ее красоту и глубоко чувствовать превосходство над собою всего прекрасного и высшего. К моим живым людям я отношу художников, писателей романов, народных сказок, рассказов, повестей и иногда писателей для театра. Кроме того, во главе их я ставлю поэтов, каковы, напр., Гоголь, Пушкин, Лермонтов, Некрасов, Кольцов и Никитин, и также некоторых известных мне хорошо особ женского пола. К мертвым - купцов, ученых, погруженных только в свои расчеты и кроме них ничего не видящих и не понимающих. Недавно я заметил, что есть люди, не принадлежащие ни к одному, ни к другому разряду: это так называемые мною средние люди. К ним принадлежит большее число людей. Эти средние люди легко могут сделаться или живыми, или мертвыми, смотря, под каким влиянием они находятся. К несчастью, чаще всего эти средние люди делаются пошлецами и не приносят никакой пользы отечеству, ни умными и обдуманно стихами, ни прозой. Люблю пофилософствовать и помечтать - это моя страсть». (Из дневника *С.Я. Надсона*) [Надсон 1998:6]

Отчасти эта горячая непримиримость с реальностью, эта наивная искренность вкупе с ореолом мученика определяют тот надрыв его лирики, посредством которого он снискал любовь читателя, утомленного блеском XIX столетия и требовавшего на его исходе как раз такого героя – как позднее выразится В. Я. Брюсов – «юноши бледного со взором горящим». Современники называли его певцом «христианского социализма», идеи которого разделялись демократической и либеральной интеллигенцией.

Наше поколение юности не знает,
Юность стала сказкой миновавших лет;
Рано в наши годы дума отравляет
Первых сил размах и первых чувств рассвет.
Кто из нас любил, весь мир позабывая?
Кто не отрекался от своих богов?
Кто не падал духом, рабски унывая,
Не бросал щита перед лицом врагов?
Чуть не с колыбели сердцем мы дряхлеем,
Нас томит безверье, нас грызёт тоска...
Даже пожелать мы страстно не умеем,
Даже ненавидим мы исподтишка!..

(1884) [Надсон 1917:14]

Неоромантизм, как уже говорилось, был необходимой ступенью к символизму и иным модернистским течениям; он хоть и продлился сравнительно короткий промежуток времени, но успел обозначить основные параметры творчества эпигонов - личностные эмоции и мировидение занимают главную нишу, картина стихотворения дана в условном (символическом) ключе, зачастую многозначном, формат ритмики идеален и тяготеет зачастую к античным образцам. Но – из неоромантизма было выхолощено и подвергнуто осмеянию его ядро – нравственное стремление к идеалам. Если до «воцарения» модернизма поэт обязан был быть личностью высокодуховного склада, неким священником от литературы, то после это становится не просто не важной, но и лишней компонентой. Желательной считается демонизация автора, флер тайны на его лице... а за флером могла находиться даже и пустота.

Читателя это не интересовало. Л. Андреев в своей статье к 30-летию Надсона затрагивает этот вопрос, с сожалением отмечая, что голос поэта теперь напоминает «папушью жалейку»: «Как жалки, жидки и плоски формы Надсона рядом хотя бы с роскошными формами В. Брюсова! И пусть всем известно, что эти роскошные формы не столько дарованы природой, сколько изготовлены в ближайшей корсетной мастерской, и что эти высокие груди надуты воздухом, — кому дело до правды, раз взгляду приятно!» [Надсон 1998:56]

Последователи неоромантизма не намерены уносить с собой в будущее весь его груз; они обдуманно обглаживают полумертвое тело в поисках питательной для собственного творчества эссенции. А первоисточник тем временем плавно оказывается задвинут в так называемый «второй ряд» авторов.

Экзистенциальный подтекст творчества С. Надсона

Семен Надсон никогда не был художником; ценность его поэзии заключалась прежде всего в том, что она была живой. «Как мало прожито, как много пережито!» - в этой фразе, сделавшейся в свое время посмертной визитной карточкой Надсона, заключена вся суть его наследия. Справедливые обвинения критиков в чрезмерном декадансе теряют остроту, если мы проследим с самого начала жизненный путь Надсона, объясняющий вектор его лирики:

год 1864 – будучи двух лет от роду, Семен теряет отца, который умирает в приюте для душевнобольных;

год 1870 – самоубийство отчима;

год 1872 – 12-летний Надсон, противящийся решению отправить его на учебу в Кадетский корпус (родня матери, Мамонтовы, убеждали Надсона, что «позорное пятно еврейства он сможет смыть только военной службой»), пытается ударить себя в грудь ножом;

год 1873 – мать Надсона, А.С. Мамонтова,

погибает от чахотки, не оставив детям ничего; Надсона взял под свою опеку его дядя Илья Степанович Мамонтов, а его сестру – Диодор Степанович. Таким образом, брат и сестра росли врозь;

год 1879 – смерть от чахотки Натальи Дешевой, сестры товарища по гимназии, в которую Надсон был влюблен; память о Дешевой Надсон сохранил до конца своей жизни, ей он посвятил многие свои стихотворения;

год 1879 – простудившись на военных учениях, Надсон заболевает катаром легких, который впоследствии приведет к туберкулезу;

год 1883 – Надсон оказывается прикованным к постели в связи с открывшимися на ноге туберкулезными фистулами;

год 1884 – по его собственному выражению, тогда «я начал умирать. Затем – честь имею кланяться». Ряд операций – последняя уже без использования хлороформа;

год 1885 – поэт вынужден существовать и лечиться на средства Литфонда (который после издания сборников Надсона окупит затраты в несколько раз) и пожертвования друзей;

год 1886 – начало открытой травли со стороны критика В. П. Буренина, который обвиняет Надсона в том, что он «паразит, представляющийся больным, калекой, умирающим, чтобы жить на счёт частной благотворительности»⁸. Вскоре после этого киевский поэт С.А. Бердяев, печатавшийся под псевдонимом „Аспид“, выпускает антисемитский пародийный эпос «Надсониада». Тогда же 24-х летнего Надсона разбивает паралич;

год 1887 – смерть Надсона от туберкулезного воспаления мозга - по словам его лечащего врача Ф.Г. Штангеева, - это самая тяжелая и мучительная форма смерти.

Примечательно, что творчество Надсона пульсирует и развивается параллельно и вопреки экзистенциальным испытаниям. То, что у иных поэтов наигранно и является безусловным романтическим позерством – а именно – скорбная муза лирического героя – в случае Надсона пред-

ставляет собой подлинную его историю. Она как бы становится клише, образчиком той самой «прожитой и пережитой» поэзии, и в этом заключен секрет его популярности в кругах молодежи. По словам Л. Андреева, «...если за Верб[ицкой] и Сев[еряниным] шли низы молодежи, ее моральные *mogituri*, за Надсоном (...) следовали верхи ее, те чистые и светлые души, для которых небо всегда было ближе, чем земля. Плоха та молодость, которая не чувствует Надсона, сказала, если не ошибаюсь, сама изысканная З. Гиппиус, судья строгий и взыскательный». [Надсон 1998:22]

Я, как Икар, мечтал о ясных небесах!..
Напрасные мечты!.. Неопытные крылья
Сломились в вышине, и я упал во прах,
С сознанием стыда, печали и бессилья!
Довольно!.. Догорай неслышно, день за днём,
Надломленная жизнь! Тяжёлою ценою
Достался опыт мне! За ярким мотыльком
Не брошусь я теперь, не увлекусь мечтою!
Пушкой венки - побед других к себе влекут,
Тех, кто ещё кипит отвагою орлиной,
А мне хватило б сил на мой заветный труд,
На незаметный труд, упорный, муравьиный!..
(1886) [Надсон 1917:42]

Таким образом, Надсон становится мифом, клише, и, в некотором роде, жертвой неоромантизма и литературы в целом (жертвенность эта заключалась прежде всего в ежедневной борьбе с собственным телом и роком, обращенным в рапиры критиков), что неизбежно привлекло читателей на скромный алтарь его поэзии. Ранняя кончина способствовала возрастанию этого его мифа, и, в свою очередь, ведь, как уместно заметил В. Коровин, «если вообще талантливые писатели на Руси не отличаются долговечностью, то над поэтами тяготеет у нас какой-то особенный *fatum* - умирать преждевременную смертью». [Надсон. 1998:67]

Молодежь боготворила Надсона еще и потому, что была адресатом его стихотворений, и

он отважился говорить с нею на ее языке – собственном времени языке рефлексии, облагороженном музыкой стиха.

Для увековечивания любого идеала необходимо его поругание. Оно настигает С. Я. Надсона в лице вышеназванного В. Буренина, чьи нападки, по свидетельствам современников – прежде всего Марии Ватсон, взявшей на себя опеку над поэтом в последние годы - сократили его жизнь. А. Скабичевский пишет в своих воспоминаниях: «Сентиментальная привязанность госпожи Ватсон к Надсону превратилась в объект жестокой сатиры, в которой возвышенное благородное чувство объявлялось пародией и лживым прикрытием истерической похоти: „Чохотчные таланты легко заводят романы, но увь! Бегают за ними не титулованные аристократки, а перезрелые, любвеобильные дамы, ищущие возможности поместить остатки своей давно увядшей красоты и угасших страстей, не воспламеняющих более людей здорового темперамента“.

Врач Надсона написал (правда, уже после смерти поэта) открытое письмо, в котором утверждал, что смертельный удар по нервной системе Надсона был нанесён статьёй Буренина от 12 декабря 1886 года: «Он впал в необычайное раздражение, страшно волновался, говорил: „это уж слишком гнусно, этого оставить так нельзя“, и хотел тотчас же ехать в Петербург [требовать удовлетворения]». Неугомонный Буренин сделал последний выстрел фактически уже в умершего Надсона: статью в «Новом времени» от 16 января 1887 года Н.К. Михайловский охарактеризовал как «буквальное надругательство над трупом». [Надсон. 1998:47]

Тем не менее, К 1917 году «Стихотворения» С.Я. Надсона переиздавались 29 раз, а общий тираж сборника превысил 210 000 экземпляров. Это был небывалый успех, равного которому нет в истории русской поэзии: в таком количестве до истечения срока литературной собственности не расходились ни Пушкин, ни Лермонтов, ни Некрасов. Разумеется, известность Надсона можно

охарактеризовать как вспышку, не оставившую после себя долговременного свечения.

Говоря о Надсоне, как о кумире молодежи, следует подчеркнуть, что это была прежде всего симпатия не к творчеству, а к личности. Всю дорогу до Волкова кладбища молодые люди несли на руках тяжелый свинцовый гроб с телом поэта, который уже давно превратился для них в эпикальный символ.

Поэзия Надсона не представляет интереса для лингвистического либо литературоведческого анализа в профильном аспекте, но она суть несомненный культурологический феномен, понимание которого доступно читателю, который ищет не словесной эквилибристики, но подлинных чувств. Поэзия – это не то, что было автором написано, а тот эмоциональный посыл, который был вложен в это написание.

Друг мой, брат мой, усталый, страдающий брат,

Кто б ты ни был, не падай душой.
Пусть неправда и зло полновластно царят
Над омытой слезами землей,
Пусть разбит и поруган святой идеал
И струится невинная кровь, -
Верь: настанет пора - и погибнет Ваал,
И вернется на землю любовь!
Не в терновом венце, не под гнетом цепей,
Не с крестом на согбленных плечах, -
В мир придет она в силе и славе своей,
С ярким светочем счастья в руках.
И не будет на свете ни слез, ни вражды,
Ни бескrestных могил, ни рабов,
Ни нужды, беспросветной, мертвящей нужды,
Ни меча, ни позорных столбов!

(1880) [Надсон. 1917:14]

Литература

1. Венгеров С. (1889): Русский биографический словарь. С. 18-29, - М.

2. Надсон С. (1998): Аккорд еще рыдает. Домашняя библиотека поэзии. М. Эксмо-пресс

3. Надсон С. Я. (1917): Полн. собр. соч. Надсона: В 2 т. (сост.-ред. М.В. Ватсон). Пб.

4. Русские поэты (1996): Антология русской поэзии в 6-ти т. М. Детская литература

Semion Nadson's Fate: From the Idol to the Poet „Second Row“

Irina Bagdoniene (Keskiull)

The Cultural-enlightenment Union of Poles „Polonium“ in Georgia

3, Sul Khan-Saba Orbeliani str., Tbilisi, Georgia

Tel.: 233 59 70

E-mail: keskiul@gmail.com

Abstract

The phenomenon of Simeon Nadson is very ambiguous because of a paradoxical divergence of the perception of his poetry; he is an author, loved by youth, slandered on the deathbed, mythologized in the first years after death at the age of incomplete 25 years and finally practically forgotten and ranked by critics as a minor phenomenon of Russian literature. Still the number of analytical works on Nadson's heritage isn't enough in spite of his contribution to the development of neo-romanticism. The present research is an attempt to keep an eye on S.Nadson – idol of the contemporaries - and find out the reasons for the decline of his popularity. Undoubtedly, Nadson's creative work should be studied, as nowadays his lyric is for the most part unfamiliar to the wide range of readers.

Nadson's poetry is interesting neither from linguistic nor from literary point of view, but from the viewpoint of culturology.

Keywords:

poetry, mythologization, neo-romanticism, decadence.

**სიმონ ნადსონის ბედისწერა:
თაობის კერპიდან
„მეორე რიგის“ პოეტამდე**

ირინა ბაგდონიენე

*პოლონელთა კულტურულ-საგანმანათლებლო
კავშირი საქართველოში „პოლონია“
სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №3, თბილისი,
საქართველო*

ტელ.: 233 59 70

E-mail: keskiul@gmail.com

რეზიუმე

სიმონ ნადსონის ფიგურა ძალზე არაერთგვაროვანია მისი პოეზიის აღქმის პარადოქსალური განსხვავებულობის გამო. ეს არის ავტორი, რომელსაც აღმერთებდნენ ახალგაზრდობაში და დაწყევლილ იქნა სიკვდილის წინ, გარდაცვალების პირველ წლებში (გარდაიცვალა თითქმის 25 წლის ასაკში) მითოლოგიზირებულ იქნა და ბოლოს, პრაქტიკულად დავიწყებას მიეცა მისი სახელი და კრიტიკოსები ლიტერატურულ მეორეხარისხოვან მოვლენად იხსენიებდნენ.

დღემდე მისი ღვაწლის შესახებ ძალზე ცოტაა ანალიტიკური ნაშრომი, მიუხედავად მისი დიდი ღვაწლისა ნეორომანტიზმის განვითარებაში. გამოკვლევაში შევეცადეთ ს. ნადსონის შემოქმედებითი გზის განხილვისას დაგვეჩვენა თანამედროვეთა ამ კერპის ფენომენი და გაგვეგო მისი პოპულარობის დაკარგვის მიზეზი. ცხადია, რომ ნადსონის შემოქმედებას ფართო განხილვა სჭირდება, რადგან დღესდღეობით მისი ლირიკა ძირითადად უცნობია.

ნადსონის პოეზია არ წარმოადგენს ინტერესს ლინგვისტური ან ლიტერატურათმცოდნეობითი ანალიზის ასპექტში, თუმცა იგი უჩვეული კულტუროლოგიური ფენომენია, რომლის გაგება ხელეწიფება მკითხველს, რამეთუ ეძიებს არა სიტყვიერ ეკვილიბრისტიკას, არამედ ნამდვილ გრძნობებს.

საკვანძო სიტყვები:

პოეზია, მითოლოგიზაცია, ნეორომანტიზმი, დეკადანსი.

Les procédés linguistiques dans l'interprétation du texte

Kétévan Gabunia

Université d'Etat Ivané Djavakhichvili de Tbilissi

Faculté des Sciences Humaines

36 av. Tchavtchavadzé, 0179, Tbilissi Géorgie

Tél: 599 201 099

E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

Résumé

La présente étude postule une approche narratologique du texte littéraire, notamment nous à utiliser les procédés linguistiques pour arriver à des résultats qui soient pertinents pour l'interprétation des textes littéraires. Linguistique et littérature sont généralement considérées comme deux disciplines cloisonnées. Pourtant linguistes et littéraires devraient avoir au départ du moins, un intérêt commun puisqu'ils travaillent les uns comme les autres sur la langue.

L'intention de notre étude est d'examiner le rôle de la focalisation et la distance dans la structure du texte. Dans la théorie sémiotique l'alternance des points de vue narratifs s'appelle la focalisation. On reconnaît à travers la focalisation la présence du narrateur, c.a.d. le point de vue qu'il adopte pour développer son récit. Rappelons que le narrateur peut être présent dans la fiction, et donc être homodiégétique, ou absent comme personnage, lors de la fiction et il est alors hétérodiégétique.

Mots-clés:

Le message, le code, la performance, principe de formalisation, principe de pertinence, principe de pluralité.

Introduction

La focalisation et la distance fonctionnent dans le texte littéraire. Le texte présente une série de variations sur une histoire qui, elle, ne change pas (un individu aperçoit devant la gare Saint-Lazare un personnage qu'il a auparavant remarqué dans un

autobus). Certaines de ces variations concernent le style et le registre de langue utilisé ; elles portent sur le récit. D'autres concernent l'ordre dans lequel les événements sont évoqués, le point de vue à partir duquel ils sont rapportés, ou encore le degré d'implication du narrateur :elles relève de la narration.

On peut facilement se perdre dans la multitude de théories sur le texte littéraire. Avant de vous présenter quelques-unes de ces théories, nous voulons préciser le sens de la notion de littéarité qui nous permet d'examiner « ce qui fait d'une œuvre donnée une œuvre littéraire » (Jakobson).

Partie principale

Le texte est une évidence dont il faut comprendre le fonctionnement tissé de caractères intrinsèques. Le texte littéraire transmet un message dont le but n'est pas d'informer vu que la langue utilisée fait usage du sens connotatif des mots et non pas de leur sens dénotatif. La portée de son message est tout autre : il vise à produire un certain effet chez le lecteur qui devient possible grâce à la polysémie des mots. Un excellent exemple qui illustre la particularité du texte littéraire a été donné par Robert Laffont et Françoise Gardès-Madray que nous nous permettons de citer ici : *Dotée du degré zéro dans le théorème de Pythagore, la littéarité aurait un degré maximum dans un poème de Baudelaire ou de Mallarmé.*

Il existe des structures profondes, cachées derrière les phrases manifestées. Le texte ne peut plus être envisagé comme une suite de phrases, il acquiert une autre dimension antagoniste. Tout de même l'analyse structurale « étudie les récits en s'appuyant exclusivement sur l'étude de la phrase. Barthes définit ainsi le texte : **C'est une parole qui renvoie à une langue, c'est un message qui ren-**

voie à un code, c'est une performance qui renvoie à une compétence. Trois principes fondamentaux s'imposent en linguistique qui dérivent de l'opposition saussurienne langue/parole :

- **principe de formalisation**: étude d'un corpus pour en dégager une structure.

- **principe de pertinence**: on cherche à trouver des différences de forme qui soient attestées par des différences de contenu (analyse en terme d'écart).

- **principe de pluralité** ; il vise à établir le lien des possibles du texte, le lien possible des sens, comme la langue est le lien possible d'un certain nombre de paroles.

Une autre particularité importante de l'analyse structurale est le fait d'envisager le récit comme **une réalité qui n'est pas finie** mais qui est en train de se faire par les multiples références à d'autres textes et à d'autres codes. Cette dynamique du récit le rend malléable et justifie la multiplicité des lectures possibles. M. Butor signale aussi que l'auteur n'est jamais sûr si son œuvre est achevée ou inachevée. Et celui qui pourrait prolonger l'invention de l'auteur, c'est le critique le plus exact et le plus respectueux. Mais l'achèvement absolu n'existe pas. Au cours des années, toute œuvre a besoin d'explications. Pour mieux la connaître on la dote de notes et de commentaires qui prolifèrent. La critique prétend compléter le texte, dire plus qu'il n'est écrit. Il y a donc à l'intérieur de l'œuvre tout un système de réfractations.

Dans la tradition saussuro-hjelmsléviennne qui s'appuie sur la dichotomie langue/parole ou substance/contenu, le 'texte', c'est la parole ou le contenu. Mais il faut souligner que ce terme est rarement employé à cause de son caractère trop général ou trop particulier selon les cas et on lui substitue les termes d'énoncé, de discours ou de discours énoncé. Le texte ou énoncé est alors défini comme le résultat de l'acte de langage qu'est l'énonciation. Pour R. Jakobson l'expression orale, le discours, qui s'oppose au 'texte' ou énoncé, est le fait premier. Par contre L.Hjelmslev estime que la distinction de la substance graphique ou phonique n'est pas pertinente. Ceci permet de considérer le texte comme

synonyme de discours et même d'attribuer cette dénomination à des sémiotiques non-linguistiques : ainsi, "un rituel", un ballet peuvent être considérés comme texte ou comme discours.

Considérant les temps verbaux du français, le linguiste E. Benveniste a distingué deux systèmes, qui manifestent deux plans d'énonciation différents, celui de l'histoire et celui du discours. L'énonciation historique se caractérise par l'utilisation du passé simple, ainsi que par l'effacement du sujet de l'énonciation. On la trouve dans les récits des historiens ou dans ceux des romanciers.

« Après un tour de galerie, le jeune homme regarda tour à tour le ciel et sa montre, fit un geste d'impatience, entra dans un bureau de tabac, y alluma un cigare, se posa devant une glace, et jeta un regard sur son costume, un peu plus riche que ne le permettent en France les lois du goût. Il rajusta son col et son gilet de velours noir sur lequel se croisaient plusieurs fois une de ces grosses chaînes d'or fabriquées à Gênes; puis, [...] il reprit sa promenade sans se laisser distraire par les oeillades bourgeoises qu'il recevait.

(Balzac, *Gambara*)

Dans cet extrait le texte est régi par le couple passé simple/imparfait, qui fait se dérouler le récit comme naturellement. Il ne semble pas y avoir de traces du locuteur dans l'énoncé. Apparemment, ce paragraphe est dépourvu de narrateur et les événements semblent se raconter eux-mêmes.

À l'inverse, l'énonciation de discours proscrit l'utilisation du passé simple et laisse toujours apparaître dans l'énoncé les traces de son énonciation. Il s'agit notamment des marques de la première et de la deuxième personne (je/tu), de certains adverbes spatio-temporels (ici/maintenant), des pronoms possessifs et démonstratifs, des verbes au présent, etc. Toutes ces expressions sont dites déictiques parce qu'elles ne peuvent être interprétées que si l'on remonte de l'énoncé à la situation d'énonciation (deixis), c'est-à-dire à la personne du locuteur, comme à l'espace et au temps qui lui sont contemporains. On ne peut pas comprendre l'énoncé

je pars demain indépendamment de celui qui dit je et du moment où il le dit.

Or, le discours n'est pas le propre de l'oral. Il apparaît également dans le récit écrit. Il est là dès que le narrateur rapporte la parole des personnages, mais aussi quand il commente les événements. Dans l'exemple au-dessus, dans « *un peu plus riche que ne le permettent en France les lois du goût* », un jugement sociologique est proposé. C'est le présent qui signale cette intrusion du narrateur. Moins nettement, dans une de ces grosses chaînes d'or fabriquées à Gênes, le démonstratif renvoie lui aussi à la situation de celui qui parle, en l'occurrence à un monde d'objets supposé connu du lecteur.

E. Benveniste oppose l'histoire au discours comme critère de distinction la catégorie de la personne je/tu qui est propre au discours, à la différence de la non personne qui caractérise l'histoire. G. Genette constate qu'il existe deux niveaux autonomes : le récit est 'le narré' et le discours 'la manière de narrer le récit'. Grimas, s'appuyant sur les distinctions précédentes, propose l'organisation suivante : un plan de l'énonciation et un plan de l'énoncé, et, pour passer de l'un à l'autre, la procédure d'un double débrayage : débrayage énonciatif qui installe les actants de l'énonciation et débrayage énoncif qui installe les actants de l'énoncé.

Dans son ouvrage de 2001, D. Cohn parle sur le « Propre de la fiction » ; un chapitre de cet ouvrage est consacré aux « Marqueurs de fictionalité ». L'une des questions majeures qu'elle y pose, et que nous retiendrons dans la perspective de cette contribution, est la suivante : y a-t-il des marques linguistiques qui définissent ou caractérisent la fiction, et partant le texte littéraire ? La réponse pourrait être double : s'il existe effectivement des « marqueurs de fictionalité », au premier rang desquels les « citations mentales » (la « verbalisation de ce qui est ressenti et pensé »), il ne semble pas qu'il existe une langue proprement fictionnelle du moins aux plans morphosyntaxique et lexical... Il serait toutefois plus difficile d'en dire autant du plan logico-sémantique, c'est-à-dire si l'on considère le texte fictionnel par la relation qu'il en-

tretient avec ce qu'il est censé représenter: le monde – ou un monde. D. Cohn pense ainsi que H. White se trompe quand il affirme : « Considérés comme des artefacts verbaux, les récits historiques et les romans ne peuvent être distingués les uns des autres. » Il fait en effet, selon elle, et nous partageons son avis, « l'impasse sur le niveau référentiel du récit historique », *i. e.* la représentation de faits sinon *vrais*, du moins *avérés*...

Ainsi, seul le récit historique a « une fonction testimoniale » [PH. Carrard. 1986].

Mais cette différence, cette incompatibilité, logico-sémantique, entre factuel et contrefactuel, a des effets qui se ressentent et se remarquent hors du plan référentiel, soit au plan, non plus de *l'histoire*, la *fabula*, mais du *discours*, la *représentation* (D. Cohn) ; et là interviennent les questions de narration et de médiation : ainsi, c'est « **à l'intérieur** des textes eux-mêmes » qu'il faudra « découvrir des marqueurs spécifiques à la fiction » (D. Cohn ; nous soulignons). On considérera alors, et d'une part, que « l'esprit d'un personnage imaginaire peut être connu d'une manière dont ne peut pas l'être celui d'une personne réelle » ; d'autre part, que « l'histoire [ici au sens d'*Histoire*] ne peut pas présenter des événements du passé à travers le regard d'une figure historique présente à ces événements, mais uniquement à travers celui de l'historien-narrateur (qui regarde à tout jamais vers le passé) ». On peut opposer ainsi un *point de vue personnel* – le *mode focalisé* de G. Genette – et un *point de vue personnel* – *l'histoire* qui, selon R. Barthes, « semble se raconter toute seule » ; où, selon É. Benveniste, « personne ne parle »

Les limites entre le récit d'histoire et le récit de fiction sont donc difficiles à tracer du point de vue de l'appareil textuel ; d'autant que, si l'on observe attentivement le fonctionnement « modal » de chacun, on peut dire que c'est la narration homodiégétique de la fiction (où le narrateur est « incapable de voir ce qui se passe dans l'esprit de ses semblables, de percevoir ce que perçoivent les autres », D. Cohn) qui est, pour la focalisation, la plus proche de la narration de

l'histoire : dans les deux cas, il s'agit d'immerger le lecteur dans le monde « où l'histoire advient » (G. Genette). Tout ceci ne soulève pas moins quelques difficultés : o Il y a tout d'abord, des points de vue logiques de la vérité et de la vraisemblance, un paradoxe à opposer l'histoire qui se raconte « d'elle-même » à la narration omnisciente (des romanciers réalistes notamment), et à la rapprocher, au nom de « l'histoire qui advient », du mode de narration le plus subjectif, l'homodiégèse ; d'autant que le rapport peut être renversé, si l'on considère non plus la vision, mais la voix : car le récit réaliste omniscient peut être une « fiction narrative à la 3e personne sans commentaire » où le « narrateur est caché », où les phrases sont « mimétiques », « non opaques » (D. Cohn) ; où donc, non seulement l'histoire semble se raconter, mais la vérité se révéler, d'elle-même... Il faut ensuite rappeler, toujours à propos de *mimesis*, qu'il existe de multiples zones et degrés de « confusion » entre histoire et fiction : ainsi du roman réaliste, mais sans doute plus encore des « romans historiques documentaires » (D. Cohn). Voici tracé le cadre problématique, (narrato) logique et discursif, dans lequel nous voudrions maintenant introduire *Vérité* de Zola.

D. Cohn (« Le "deuxième auteur" de *La Mort à Venise* ») est consacré à montrer la différence qu'il existe entre une « approche extratextuelle » et une « approche intratextuelle », et l'avantage qu'il y a à choisir la seconde pour mettre au jour les caractéristiques d'une narration, qui pour être hétérodiégétique, n'en est pas moins parfois subjective. Par là, elle peut mettre au jour la figure d'un « narrateur indigne de confiance », c'est-à-dire un narrateur qui prononce des jugements tels (négatifs, en l'occurrence, sur Aschenbach) que le lecteur ne peut le considérer comme « le porte parole de l'auteur », – dès lors, évidemment, que ce lecteur est au fait que l'auteur n'est pas accoutumé de ce type de jugement « empathique » (cf. « les points de vue simplistes de la source vocale » vs « l'esprit de Mann »).

Il est temps dès lors de se confronter au texte... En commençant par recenser ou revoir à la lumière de la

fiction choisie, *Vérité* de Zola, un certain nombre de problèmes ou paradoxes (narrato) logiques que nous avons pu relever dans ce qui précède.

D. Cohn dans sa volonté de caractériser le récit historique (vs fictionnel) par sa constance voire sa « monotonie » énonciative, notant qu'É. Benveniste lui-même n'en exigeait pas autant... Il nous semble alors qu'est davantage pertinente pour notre propos et notre texte la distinction que fait D. Cohn entre les « énoncés mimétiques », « comme transparents », relevant de la narration des « seuls événements », et la « vision de ces mêmes événements » telle qu'elle « se dégage » des « phrases non mimétiques », ou « opaques », lesquelles « créent l'image de l'esprit du narrateur »... Mais il faut s'entendre, encore, sur les *media* narratifs, c'est-à-dire étendre la distinction à divers sous-ensembles du dispositif.

Alors deux des problèmes se posent :

Un premier consistait à opposer l'histoire à la narration omnisciente, et à la rapprocher, au nom de l'histoire qui « parle d'elle-même » ou « advient », de la narration homodiégétique ; nous nous « méfions » alors de ce rapprochement au motif que le rapport pouvait être inversé, si l'on considérait un récit réaliste « omniscient », et sa narration ou ses séquences de narration « à la 3e personne sans commentaire », « mimétiques » ; où le « narrateur est caché » ; où donc, non seulement l'histoire semble se raconter, mais la *vérité* se révéler d'elle-même.

Un autre problème tenait à la distinction *récit historique- récit fictionnel*, et venait, disions-nous, de ce qu'il existe de multiples liens entre histoire et fiction : romans réalistes, naturalistes, historiques, documentaires...

Pour Claude Bremond le récit représente un ensemble d'interrelations de rôles au cours de l'action. Comme chez Propp et chez Greimas, l'objet de l'analyse est l'intrigue. L'histoire est le signifié narratif. La logique du récit est développée selon l'idée de Propp que l'élément essentiel est la fonction. Bremond estime que la fonction est l'action d'un personnage définie du point de vue de sa signification dans le déroulement de l'intrigue. L'objet d'étude

central de Bremond s'avère donc l'analyse des rôles dans l'univers de la narration. Il propose un modèle ternaire 'agent-processus-patient'. Dans le déroulement du processus d'action, Bremond distingue trois phrases de processus : la virtualité, le passage à l'acte et le résultat. Un processus provoque (ou ne provoque pas) un changement d'état (réussite) ou initie (ou n'initie pas) une action (volonté). Les deux caractéristiques les plus importantes de l'agent sont sa capacité d'agir et sa capacité d'être affecté par une action. Les trois types principaux de patients sont l'influencé, le bénéficiaire et la victime. Les principaux actants sont : l'influenceur, l'améliorateur, le dégradateur, le protecteur et le frustrateur. Nous devons également souligner qu'un agent n'existe dans la plupart des cas qu'en relation avec un patient et vice-versa.

De même la narratologie présuppose que le texte est constitué d'un ensemble d'éléments structurés à plusieurs niveaux qui peuvent être analysés et interprétés dans leur combinatoire, selon les règles des systèmes impliqués (lexical, syntaxique, thématique). La lecture qui s'impose doit tenir compte de ces différents niveaux s'intégrant les uns les autres : du niveau syntaxique au niveau logique où s'articulent les unités fonctionnelles, au niveau thématique où se trouve investie une certaine image du monde.

Dans l'optique de Guillaume nous suggérons trois autres aspects du texte :

- le texte pose un producteur, un *je* et ce *je* domine toute la production du sens;
- le texte est une mise en représentation, en spectacle ; du monde ;
- le texte est une linéarité discursive qui présuppose une certaine tension ouvrant chaque phrase et une détention la clôturant.

Maintenant examinons comment on analyse le texte littéraire : Il nous semble important, avant de vous initier à une méthode de travail, de vous prévenir d'un certain nombre de difficultés que vous pouvez éventuellement rencontrer et qui pourraient vous paraître décourageantes.

La difficulté principale de l'analyse textuelle est sa lenteur méthodologique. Face au texte vous êtes souvent tentés de vous laisser guider par votre intuition et vous êtes impatients d'exprimer tout de suite vos impressions. Cette impatience cache un double danger : vous risquez de vous laisser aller à vos sentiments et de chercher à vous lire vous-mêmes dans le texte ou bien vous pouvez inscrire votre lecture dans votre propre système de valeurs et de proposer une lecture soi-disant idéologique. Le lecteur méthodologique que nous évoquons présuppose de prendre sa distance par rapport au texte, de suivre une démarche. Mais cette démarche demande plus de temps, elle exclut complètement la lecture rapide.

Toute analyse doit commencer par la description précise et exhaustive du donné empirique qu'est le texte et se baser sur des critères scientifiquement définis même si nous avons déjà souligné que la littérarité d'un texte n'est pas un concept scientifique. Pour obtenir une cohérence interprétative vous devez choisir une analyse systématique qui vous permettra de saisir le texte dans sa multiplicité. Les caractéristiques du texte littéraire révèlent trois hiérarchies essentielles :

✓ niveau discursif qui se manifeste par l'expression lexical et syntaxique.

La structure lexicale pourrait être à partir de la notion de champ lexical ; la structure syntaxique pourrait être analysée à partir des verbaux :

✓ niveau logico sémantique qui se manifeste par l'organisation du récit en intrigue.

Ce niveau peut être déduit de l'étude du niveau précédent et il vous permettra de définir la fabula du texte.

✓ niveau thématique qui se manifeste par un mélange compliqué de connotations, de figure de style, de topos, mythes, etc. L'étude de ce niveau résulte des constats faits dans les niveaux précédents et vous permet de saisir le texte dans toute sa portée.

L'avantage de prendre conscience de ces différents niveaux est qu'il vous permettent de passer logiquement d'un niveau à l'autre et que, vous pouvez analyser les domaines de l'explicite et de l'implicite.

Conclusion

La voix narrative n'est pas la voix de l'auteur. Elle est créée par l'auteur, au même titre que l'intrigue. Elle peut se borner à énoncer les phrases du récit. Elle peut aussi commenter, juger, ou déléguer sa fonction à un acteur de la diégèse. Toujours, elle est repérable grâce aux expressions déictiques ou aux marques de la subjectivité.

Par ailleurs, la voix englobe toutes sortes de relations entre la narration, l'histoire et le récit (de temps, de personne, de niveaux). La diversité de ces relations explique la diversité des récits. Toutefois, les notions présentées ici ne sont que des outils d'analyse. Les catégories narratologiques distinguent des techniques du récit plutôt que des classes de textes. Ceux-ci ne se laissent jamais appréhender docilement. Ils relèvent toujours du mélange. Autrement dit, ils sont complexes.

Littérature

1. Adam J-M (1994): *Le texte narratif. Traité d'analyse textuelle des récits*, Paris : PUF
2. Baroni R. (2007): *La tension narrative. Suspense, curiosité et surprise (Poétique)*. Paris : Ed. du Seuil
3. Larivaille P. (1974): « L'analyse (morpho)logique du récit ». *Poétique* 19
4. Maingueneau D. (1996): *Les termes clés de l'analyse du discours (Mémo 20)*, Paris: Seuil
5. Genette G. (2004): *Fiction et diction (Seuil. Essais 511)*, Paris : Seuil, 2004.
6. Rabatel A. (2002): «Point de vue et polyphonie dans les textes narratifs ». in: idem (éd.). *Lire/écrire le point de vue. Un apprentissage de la lecture littéraire*, Lyon : CRDP
7. Ricoeur P. (2005): « La fonction narrative », Paris : ETR 80

ტექსტის ინტერპრეტაციის ლინგვისტური პროცესები

ქეთევან გაბუნია

*თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. 36. 0179, თბილისი,
საქართველო*

ტელ. 599 201 099

E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ნარატოლოგიური მიდგომა ლიტერატურული ტექსტის მიმართ, კერძოდ, ის ლინგვისტური მეთოდები, რომლებსაც მეტ-ნაკლებად მიყვავართ ლიტერატურული ტექსტის ინტერპრეტაციის ცხად შედეგებამდე. მიუხედავად იმისა, რომ ლინგვისტიკა და ლიტერატურა მიხნეულია, როგორც ორი დამოუკიდებელი დისციპლინა, მიგვაჩნია, რომ ლინგვისტებს და ლიტერატორებს საერთო ინტერესი უნდა გააჩნდეთ ამოსავალ წერტილად, რამდენადაც ორივე მათგანი ენაზე მუშაობს.

ჩატარებული ანალიზი ეხება ფოკალიზაციისა და დისტანციის როლის განსაზღვრას ტექსტის სტრუქტურაში. სემიოტიკურ თეორიაში ნარატიული თვალთახედვების ალტერნაციას ეწოდება ფოკალიზაცია, სადაც ყოველთვის მოიაზრება მთხრობელი, ანუ მისი თვალთახედვა, რომელსაც იგი იყენებს თავისი თხრობის განვითარებისთვის. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ როდესაც მთხრობელი წარმოდგენილია ფიქციაში, თვალთახედვა ჰომოდირექციისურია, ხოლო როდესაც მთხრობელი არ ჩანს, თვალთახედვა – პეტეროდირექციისურია.

საკვანძო სიტყვები:

მესიჯი, კოდი, პერფორმანსი, ფორმალიზაციის პრონციპი, გამჭვირვალობის პრინციპი, პლურალურობის პრინციპი.

Лингвистические процессы интерпретации текста

Габуния Кетеван Учаевна

Тбилисский Государственный Университет

Факультет гуманитарных наук

Пр. Чавчавадзе №36, 0179, Тбилиси, Грузия

Tel.: 599 201 099

E-mail: keti_gabunia@yahoo.com

Резюме

В статье рассмотрен нарративный подход по отношению к литературному тексту, а конкретно, те лингвистические методы, которые нас приводят к явным итогам интерпретации текста. Несмотря на то, что лингвистика и литература признаны как две независимые дисциплины,

предположительно, что лингвисты и литераторы должны исходить из общего интереса, так как и те, и другие работают над языком.

Проведенный анализ определяет роли фокализации и дистанции в структуре текста. В семиотической теории альтернативу обозрения нарратора называют фокализацией, где всегда подразумевают рассказчика, т. е. его мировоззрение используется для развития рассказа. Когда нарратор представлен в фикации, то мировоззрение будет гомодиегезным, а в случае его отсутствия – гетеродиегезным.

Ключевые слова:

мессидж, код, перформанс, принцип формализации, принцип прозрачности, принцип плюральности.

Internet Slang a Medium of Online Communication

Rusudan Gotsiridze
Georgian Technical University
Department of Liberal Sciences
77 Kostava str., 0175, Tbilisi, Georgia
Tel.: 893 301 342
E-mail: rusudgo@yahoo.com

Abstract

The paper examines some aspects of Internet slang, which has radically transformed the way people communicate, both locally and globally. Today many people spend more time conversing over the Internet than they do face-to-face. The Internet (including instant messaging and e-mail) is quickly becoming the most prevalent form of written correspondence. The most common spinoff would have to be using short forms and it is common to see entire phrases abbreviated. This new language is often referred to as „Internet slang“. The slang language is influencing English whether we admit it or not. More and more people start using and understanding the slang language. Internet slang has crossed from being mediated by the computer into other non-physical domains. Internet slang has also taken a place as part of everyday offline language, among those with digital access.

Keywords:

Internet slang, written correspondence, acronyms, keyboard symbols, shortened words, abbreviations.

Introduction

Over the past five years, the Internet has radically transformed the way people communicate, both locally and globally. This transformation is usually connected with the development of social networking sites.

Social network service is an online service, platform, or site that focuses on building and reflecting

of social networks or social relations among people, e.g., who share interests and/or activities. The main purpose of every social network is to let members communicate and share their interests and activities. From this point of view, all active network users form a certain internet subculture with internal rules, interests, problems and their own „internet dialect“.

Internet slang words develop from common phrases that users simplify to be able to type faster. Internet slang is slang that Internet users have popularized and, in many cases, coined. Such terms often originate with the purpose of saving keystrokes, and many people use the same abbreviations in text message and instant messaging. Acronyms, keyboard symbols, and shortened words are often methods of abbreviation in Internet slang.

Main Body

The development of instant messaging programs has resulted in the use of a new ‘spin-off English’ and has quickly become the de facto means by which many young people communicate. The most common spinoff would have to be using short forms and it is common to see entire phrases abbreviated. This new language is often referred to as „Internet slang“ [Davis B.H. & Brewer J. P. 1997].

Today many people spend more time conversing over the Internet than they do face-to-face. The Internet (including instant messaging and e-mail) is quickly becoming the most prevalent form of written correspondence.

Slang is sometimes creating problems for many people to understand the complete meaning of the speaker. On the other hand slang is helping people to communicate with others easily. A new slang word is being used on the eve of next day.

English language slang is used in mobile phone SMS, social networks and instant messaging. This type of language does not always obey

or follow standard English grammar; furthermore, the words used in the writing system can't be found in standard dictionaries.

LOL, an abbreviation for 'laughing out loud' or 'laugh out loud', is a common element of Internet slang. The list of acronyms grows by the month and they are collected along with emoticons and smileys into folk dictionaries that are circulated informally amongst computer-mediated communities.

The three most popular slangs of the Internet used worldwide are *lol* (laugh out loud), *bn* (bye for now) and *imho* (in my humble opinion). Examples include:

ur = you are, your, or you're

h2gtw - have to go to the washroom

cmitm - call me in the morning

btw = by the way

b4n = bye for now

l8er = see you later

teotwawki = the end of the world as we know it

p911 = parent emergency / parent near

403 = access is Denied, which originated from the error page you come across on the Internet.

YOLO = you Only Live Once, usually accompanied with a rock 'n roll hand gesture

Torrenting = transferring or downloading files illegally online

Trolling = posting offensive remarks online to provoke a response

Frape = the act of raping someone's Facebook profile when they left it logged on

FML = F**k My Life

Internet slang includes expressions relative to networking technologies and computers in general. Though slang typically refers to words specific to a group, club, sport, hobby, or even a generation, in the broadest sense Internet slang also includes emoticons, or simple graphics typed with keyboard strokes [Hale C. and Scanlon J. 1999]. The most common of these is the „smile“ produced by a colon representing eyes and a right-parenthesis representing a smile, read sideways. Acronyms are also part of the Internet lexicon.

Many Internet slang expressions combine networking terms with real-world terms to refer to particular types of Internet users..

Internet slang, abbreviations, acronyms, emoticons, memes, odd suffixes of words and others are all purposeful and useful forms of speech that come into existence to expand language and adapt it to the medium of online or mobile textual and visual communication. To outsiders it may seem odd but with more and more people investing their time and energy in online communication and participating in social media, Internet slang is like a second language [Thurlow C. 2001].

Emoticons (emotions + icons) are yet another type of Internet slang. These simple keyboard pictographs can pepper text to indicate intonation so that a joke, for example, will be understood as such. With an emoticon one can indicate anger, laughter, teasing, crying, sadness, surprise, sarcasm, embarrassment and many other emotions.

The slang language is influencing English whether we admit it or not. More and more people start using and understanding the slang language.

Internet slang has crossed from being mediated by the computer into other non-physical domains.

Internet slang has also taken a place as part of everyday offline language, among those with digital access. The nature and content of online conversation is brought forward to direct offline communication through the telephone and direct talking, as well as through written language, such as in writing notes or letters [Rachel Abrams. 2010].

The expansion of Internet slang has been furthered through codification and the promotion of digital literacy. The subsequently existing and growing popularity of such references among those online as well as offline has thus advanced Internet slang literacy and globalized it.

Although Internet slang began as a means of „opposition“ to mainstream language, its popularity with today's globalized digitally literate population has shifted it into a part of everyday language, where it also leaves a profound impact.

Internet slang has become a part of the language for practically everyone who text messages and goes on the Internet. The use of the Internet slang has even crossed boundaries and cultures (Flamand, E. 2008). Even though they are all English acronyms they are understood and used by almost everyone in the world. The Internet slang started as a way to convey the emotions and thoughts mainly in electronic communication. However, recently the Internet slang has been creeping up to spoken communication.

Conclusion

The Internet has helped people from all over the world to become connected to one another, enabling „global“ relationships to be formed. As such, it is important for the various types of slang used online to be recognizable for everyone.

On the whole, the popular use of Internet slang has resulted in a unique online and offline community as well as sub-categories of „special internet slang which is different from other slang spread in the whole internet... similar to jargon... usually decided by the sharing community“. It has also led to virtual communities marked by the specific slang they use and led to a more homogenized yet diverse online culture.

Literature

1. Davis B.H. & Brewer J. P. (1997): Electronic discourse: linguistic individuals in virtual space. Albany, NY: State University of New York Press
2. Hale C. and Scanlon J. (1999): Wired Style: Principles of English Usage in the Digital Age. New York: Broadway Books
3. Thurlow C. (2001): Language and the Internet, In R, Mesthrie & R, Asher (Eds). The

concise encyclopedia of sociolinguistics, London: Pergamon

4. Abrams R. (2010): Internet's Effect on Language Debated <http://www.newjerseynewsroom.com/science-updates/internets-effect-on-language-debated>

5. Flamand E. (2008): The impossible task of dialog analysis in chatboxes. <http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:D28k7Tswv5wJ:scholar.google.com/+internet+slang>

სლენგი ინტერნეტში - ონლაინ კომუნიკაციის საშუალება

რუსუდან გოცირიძე

*საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175, თბილისი, საქართველო
ტელ.: 593 301 342*

E-mail: rusudgo@yahoo.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ინტერნეტში გამოყენებული სლენგი, რომელმაც რადიკალურად გარდაქმნა კომუნიკაციის პროცესი არა მარტო ლოკალურად, არამედ გლობალურადაც. დღესდღეობით ადამიანების საკმაოდ დიდი ნაწილი ინტერნეტით უფრო მეტს საუბრობს, ვიდრე პირისპირ. ინტერნეტი საკმაოდ სწრაფი ტემპით ყალიბდება წვერითი კომუნიკაციის ყველაზე ფართოდ გავრცელებულ ფორმად. შედეგად კი ვიდრე შემოკლებულ სიტყვებს და ფრაზების აბრევიატურებს. ამ ახალ ენას ხშირად ინტერნეტ სლენგს უწოდებენ. ინტერნეტ სლენგი გავლენას ახდენს ინგლისურ ენაზე, რადგან მას საკმაოდ ხშირად იყენე-

ბენ ყოველდღიურ ცხოვრებაშიც. ინტერნეტ სლენგი გასცდა კომპიუტერის საზღვრებს და ინტერნეტს გარეთაც დაიმკვიდრა ადგილი.

საკვანძო სიტყვები:

ინტერნეტ სლენგი, წერიითი კომუნიკაცია, აკრონიმები, კლავიატურის სიმბოლოები, შემოკლებული სიტყვები, აბრევიატურები.

Сленг в интернете – средство онлайн-коммуникации

Гоциридзе Русудан Арчиловна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел.: 593 301 342
E-mail: rusudgo@yahoo.com

Резюме

В статье рассматриваются некоторые вопросы интернет-сленга, который радикально изменил процесс коммуникации не только локально, но и глобально. В наше время многие беседуют больше по интернету, чем лицом к лицу. Интернет с большой скоростью становится самой распространенной формой письменной коммуникации. В результате мы получаем сокращенные слова и аббревиатуры фраз. Этот новый тип языка именуют как интернет-сленг. Интернет-сленг оказывает влияние на английский язык, так как он пересек границы компьютера и его все чаще употребляют за пределами интернет-среды.

Ключевые слова:

интернет-сленг, письменная коммуникация, акронимы, символы клавиатуры, сокращенные слова, аббревиатуры.

Роль обучения студентов технических вузов продуктивному суффиксальному словообразованию

Зораян Марина Георгиевна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава, 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел.: 593 783 826
E-mail: marinaziger@gmail.com

Резюме

Усвоение производных слов, преимущественно терминов, является одним из основных источников обогащения лексического запаса студентов технических вузов. Особое внимание следует уделять суффиксам, обладающим абсолютной продуктивностью и четко выраженной семантической общностью (-er, -less, -able, -ness, -like). Работу с данными суффиксами следует проводить как в рецептивном, так и в продуктивном плане. Что касается продуктивных суффиксов с ограниченной словообразующей способностью и менее ясной семантической нагрузкой (-ish, -age, and/-end, -itude (-tude) -ferous (-iferous), etc.), то их усвоение также играет значительную роль в обучении студентов технических специальностей иностранному языку, однако работу с ними желательно проводить преимущественно в рецептивном плане.

Ключевые слова:

язык для специальных целей, прагматически-моделированные тексты, абсолютно продуктивные суффиксы, производные слова, декодирование моделей, термины, стиль научного изложения.

Вступление

Язык – это сложный социально-культурный феномен, который, будучи средством человеческого общения, находится в непрерывном

процессе развития. Лексический состав любого языка постоянно обновляется. Прогресс общества отражается в появлении многочисленных лексических единиц, определяющих общественные отношения, изменения в обществе и материальном мире, которые неизбежно влекут за собой возникновение неологизмов и преобразования в языке. Говоря о значимости языка, Тер-Минасова отмечает, что «язык – это зеркало, показывающее не мир вообще, а мир в восприятии человека. ... Одновременно в зеркале языка отражается и сам человек, его образ жизни, его поведение, взаимоотношения с другими людьми, система ценностей, культура» [Тер-Минасова. 2004: 348].

Обогащение лексического состава языка осуществляется в основном путем заимствования, словообразования и изменения значения слова. В результате появляется значительное количество неологизмов, т.е. слов и устойчивых словосочетаний, новых либо по форме, либо по содержанию / и по форме, и по содержанию/ (Середа, 2011). При этом новые слова создаются преимущественно в соответствии с продуктивными моделями данного языка. Согласно наблюдениям, в современном английском языке около двух третей новых слов получены посредством аффиксации и словосложения. Особенно активно эти процессы наблюдаются в газетно-публицистическом стиле (чаще в популярной прессе), в языке рекламы, в художественных произведениях некоторых писателей, которые путем использования необычных образований стремятся произвести эмоционально-экспрессивный эффект и таким образом оказать воздействие на читателя (что и является непосредственной функцией художественной литературы), а также в терминологии и сленге.

Основная часть

Важнейшее достижение современного языкознания – создание и разработка теории языка для специальных целей (Language for Special Purposes – LSP). На основе этой теории разрабатываются прагматически-моделированные тексты для самых разнообразных потребностей. В том числе особое внимание уделяется моделированию стиля научного общения.

Стиль научного изложения становится источником выявления нормы в процессе моделирования LSP в силу своей языковой специфики, которая заключается в использовании средств, стилистически нейтральных и несущих на себе отпечатки индивидуального употребления в той мере, в какой оно проявляется в художественном стиле.

Эта специфика состоит также в широком применении узуальных стереотипных клишированных языковых единиц с обычной, повторяющейся реализацией лексических значений, далекой от какой-либо многоплановой интерпретации, т.е. призванных адекватно донести до читающего или слушающего передаваемую научную информацию.

Стиль научного изложения оказывается наиболее приемлемым для учебных целей еще и потому, что сама система собственно языковых средств в этом функциональном стиле подчинена функции сообщения, призвана объективно, логически и целенаправленно передавать научную информацию.

В регистре научной речи языковые средства должны легко кодироваться, т.е. использоваться говорящим, и декодироваться, т.е. восприниматься слушающим; в этом состоит основное требование к знаку.

Стиль научного изложения должен быть основным при обучении иностранному языку студентов технических специальностей, поскольку именно этот стиль они будут использовать и в устной речи, и при чтении текстов по специальности.

При анализе научных текстов на первый план выдвигаются производные термины. Словообразовательный процесс в стиле научного изложения в современном языке идет особенно активно в связи с быстрым развитием все новых и новых отраслей науки и техники. Поскольку основное количество новообразований в современном английском языке создается аффиксальным способом и путем словосложения [по данным Иванова таким образом создается 88% новых слов] [Иванов. 1980:39], то именно в связи с этим изучение производных слов в научном стиле представляется особенно актуальным.

Основными свойствами терминов являются их клишированность, воспроизводимость, полное отсутствие каких-либо коннотаций, однозначность. Характер производного слова является одним из признаков функционального стиля. Синтагматическая особенность научного стиля определяется функцией сообщения, которая в данном стиле является преобладающей.

В связи с вышеизложенным, в данной работе рассматривается проблема обучения студентов технических вузов производному слову, а именно продуктивному суффиксальному словообразованию в современном английском языке, где учебным материалом служат моделированные научные тексты.

Продуктивность словообразовательного суффикса зависит от структурных, лексико-грамматических и семантических особенностей как корневой основы, так и самого суффикса. Кроме того, необходимо иметь в виду, что словообразовательный суффикс может быть весьма продуктивным в какой-либо терминологической сфере и совершенно не употребляться в разговорной речи [Ильина и Кибасова. 2012].

Продуктивные суффиксы современного английского языка, встречающиеся в научно-технической литературе, делятся на 2 основные группы [Зоранян. 2006:74-77]:

1. суффиксы, обладающие практически неограниченной словообразовательной способностью и несущие четкую семантическую нагрузку

ку суффиксы с ограниченной словообразующей способностью и несущие менее четкую семантическую нагрузку.

В соответствии с особенностями суффиксов обеих групп, необходима дифференцированная методика обучения словообразованию.

Даже об абсолютно продуктивных суффиксах (-er, -less, -able, -ness, -like) мы не можем сказать, что они образуют слова от любой основы в соответствии с данной моделью. Так что усвоение производных слов является основной целью обучения словообразованию (производным словам, «декодированию моделей»).

Усвоение производных слов, преимущественно терминов, является одним из основных источников обогащения лексического запаса студентов технических вузов. Именно поэтому так необходима разработка методики обучения студентов-„технарей“ производному слову. Особое внимание следует уделять суффиксам, обладающим абсолютной продуктивностью и четко выраженной семантической общностью (-er, -less, -able, -ness, -like). Работу с данными суффиксами следует проводить как в рецептивном (пассивный словарный запас), так и продуктивном (активный словарный запас) плане. Что касается продуктивных суффиксов второй группы, обладающих ограниченной словообразующей способностью, то их усвоение также играет значительную роль в обучении студентов технических специальностей иностранному языку. Однако, следует отметить, что работу с ними желательно проводить преимущественно в рецептивном плане.

Суффиксы второй группы являются весьма частотными в научной литературе и несут определенную семантическую нагрузку. Часть этих суффиксов примерно одинаково характерна для любого функционального стиля. К таким суффиксам относятся *-ly, -ish, -ful, -ive, ize, -ment, -ify*. Другие чаще употребляются в стиле научного изложения, как, например, *-age, -ance/-ence, -en, -ery, -ate*. Некоторые суффиксы, такие как

-and/-end, -itude (-tude), -ferous (-iferous), сугубо характерны для научного стиля.

Производные слова, образовавшиеся в одном функциональном стиле, могут переходить в другой стилистический слой лексики, и подчас бывает очень трудно установить четкую границу их употребления. Но тем не менее они, как правило, образуются в одном функциональном стиле и переходят в другой стиль как уже готовые единицы. Так, например, названия новых возникающих отраслей науки образуются в научном стиле с помощью продуктивного суффикса *-ics (genetics, electronics)*, а затем могут быть использованы в любом функциональном стиле.

Каждый функциональный стиль обладает специфическими особенностями на всех уровнях: стилистическом, морфологическом, синтаксическом и лексическом. Следовательно, производное слово обладает разными свойствами в зависимости от стиля, в котором оно используется.

В стиле художественной литературы образование производного слова может быть связано с реализацией лексических и морфологических категорий. В стиле научного изложения эти слова, как правило, лексикализуются. Степень лексикализации производных слов может быть различной. Известно, что лексикализация нередко сопровождается развитием полисемии, возникновением у данного мотивированного слова переносных значений [Тер-Минасова. 1986:77]. Иногда лексикализованность может проявляться в сужении, ограничении категориального значения.

В связи с особенностью стиля научного изложения (клишированность, воспроизводимость, отсутствие коннотаций и однозначность) происходит локализация слов, образованных с помощью продуктивных суффиксов. Именно преобладание большого количества лексикализованных единиц является признаком стиля научного изложения.

Упражнения для обучения продуктивному словообразованию должны быть разнообразны и хорошо продуманы.

Не надо забывать, что преподавая язык студентам технических специальностей, не следует слишком увлекаться теоретической информацией из области филологии, поскольку она является более труднодоступной для них как в отношении терминологии, так и в плане формы изложения. Предпочтительно максимум информации представлять в виде формул и таблиц.

Заключение

Подводя итоги хотелось бы еще раз подчеркнуть следующие принципиальные моменты.

Проблема обучения студентов технических вузов производному слову, преимущественно терминам, является одной из важнейших в процессе обучения их иностранному языку. В связи с этим необходимо серьезное исследование суффиксального образования и эффективное применение данных филологии в практике преподавания иностранного языка. Особое внимание следует уделять суффиксам, обладающим абсолютной продуктивностью и четко выраженной семантической общностью (-er, -less, -ness, -able, -like). Работу с данными суффиксами можно проводить как в рецептивном так и в продуктивном плане. Что касается продуктивных суффиксов, обладающих ограниченной словообразующей способностью и имеющих менее четкую семантическую нагрузку, то их усвоение также играет значительную роль в обучении студентов технических вузов иностранному языку. Работу с данными суффиксами желательно проводить преимущественно в рецептивном плане. Упражнения для обучения продуктивному словообразованию должны быть разнообразны и хорошо продуманы.

Литература

1. Зораян М. (2006): Обучение продуктивному суффиксальному словообразованию в неязы-

ковых вузах. Приложение к журналу «Вестник» Академия образовательных наук Грузии. Труды, 7, Тбилиси : Грузинский технический университет.:74-77

2. Иванов А. Н. (1980): Морфология слова в аспекте номинации. Сборник научных трудов МГПИИЯ им. М.Тореза. Вып. 164 : 10-18

3. Ильина А. Н., Кибасова С. Г. (2012): Словообразование в современном английском языке: учебное пособие для студентов экономических специальностей. СПб.: Изд-во СПбГУЭФ

4. Середа Л. М. (2011). Активные процессы словообразования в английских неологизмах. Материалы XII международных чтений, Гродно: ГрГУ: 257-265

5. Тер-Минасова С. Г. (1986): Синтагматика функциональных стилей и оптимизация преподавания иностранных языков. М.: Изд-во МГУ

6. Тер-Минасова С. Г. (2004): Язык и межкультурная коммуникация. 2-ое изд. М.: Изд-во МГУ

The Role of Teaching Productive Word-Building on the Basis of Suffixation to Students Majoring in Technical Areas

Marina Zoranyan

Georgian Technical University

Department of Liberal Sciences

77 Kostava st., 0175, Tbilisi, Georgia

Tel. : 593 783 826

E-mail: marinaziger@gmail.com

Abstract

One of the main sources of enriching the vocabulary of students majoring in technical areas is learning of derived words, mainly terms. Special attention

should be paid to absolutely productive suffixes with clearly expressed semantic unity (-er, -less, -able, -ness, -like). The work with these suffixes should be carried out in both planes, receptive and productive. As for the productive suffixes with restricted word-building ability and less clear-cut semantic load (-ish, -age, and/-end, -itude (-tude) -ferous (-iferous), etc.), they are also of great importance for teaching English to students majoring in technical areas. However, it is advisable to work with them mainly in receptive plane.

Keywords:

Language for Special Purposes (LSP), pragmatically modelled texts, absolutely productive suffixes, derived words, decoding of models, terms, scientific style.

პროდუქტიული სუფიქსური სიტყვაწარმოების სწავლების მნიშვნელობა ტექნიკური სპეციალობების სტუდენტებისათვის

მარინა ზორანიანი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერულ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175, თბილისი,
საქართველო
ტელ.: 593 783 826
E-mail: marinaziger@gmail.com

რეზიუმე

ტექნიკური სპეციალობების სტუდენტებისათვის ლექსიკის გამდიდრების ერთ-ერთი ძირითადი წყარო არის ნაწარმოები სიტყვების, ძირითადად, ტერმინების შესწავლა. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს

აბსოლუტურად პროდუქტიულ სუფიქსებს ცხადად გამოხატული სემანტიკური ერთობლიობით (-er, -less, -able, -ness, -like). ამ სუფიქსებზე მუშაობა უნდა ჩატარდეს როგორც პროდუქტიულ, ისე რეცეპციულ პლანში. რაც შეეხება შეზღუდული სიტყვაწარმოების უნარის მქონე პროდუქტიულ სუფიქსებს, რომელთა სემანტიკური დატვირთვაც ნაკლებად ცხადია (-ish, -age, and/-end, -itude (-tude) -ferous (-iferous) და ა.შ.), მათაც დიდი მნიშვნელობა აქვთ ტექნიკური სპეციალობების სტუდენტებისათვის ინგლისური ენის სწავლებისას, მაგრამ სასურველია მათზე მუშაობა წარიმართოს რეცეპციულ პლანში.

საკვანძო სიტყვები:

სპეციალური ენა, პრაგმატულად მოდელირებული ტექსტები, აბსოლუტურად პროდუქტიული სუფიქსები, ნაწარმოები სიტყვები, მოდელების დეკოდირება, სამეცნიერო სტილი.

საკომუნიკაციო სივრცის ცნების გააზრებისათვის ლინგვოპრაგმატულ პარადიგმაში

თამარ მაჭავარიანი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175 თბილისი,
საქართველო
ტელ: 577 434 980
E-mail: tamar_matchavariani@yahoo.com

რეზიუმე

სტატია ეძღვნება კომუნიკაციური სივრცის ცნებას ლინგვოპრაგმატულ პარადიგმაში, რომლის მიხედვით ეს არის კომუნიკაციის თითოეული მონაწილის რეალური და პოტენციური კონტაქტების ზონა ადრესანტის პოზიციიდან. განხილულია საკომუნიკაციო სივრცის მაფორმირებელი სამეტყველო ქცევის საკომუნიკაციო-პრაგმატული ტიპები. სტატიაში ვასკენით, რომ კომუნიკაციური სივრცის ცნება ორგანულად ეწყობა ლინგვოპრაგმატიკის საკვანძო ცნებათა და კატეგორიათა სისტემას, რომელიც მოიცავს ადრესანტს, ადრესატს, სამეტყველო ქცევას, კომუნიკაციურ ინტენციას, კომუნიკაციურ სტრატეგიას.

საკვანძო სიტყვები:

საკომუნიკაციო სივრცე, სამეტყველო ქცევა, საკომუნიკაციო ქცევა, საკომუნიკაციო სივრცის სფეროები, ადრესანტი, ადრესატი, საკომუნიკაციო სტრატეგია.

შესავალი

ცნება „საკომუნიკაციო სივრცე“ ლინგვისტიკაში მრავალგვარად განიმარტება. კომუნიკაციის ზოგად თეორიაში იგი ფართო მნიშვნელობით გულისხმობს ტერიტორიას, გარემოს, რომლის ფარგლებშიც მიმ-

დინარეობს კომუნიკაცია. ზოგ ავტორს კი მიაჩნია, რომ ეს არსებითად საინფორმაციო სივრცეა, რომელშიც ორმხრივი პროცესი მიმდინარეობს და მასში ინფორმაციის გენერატორიცა და მიმღებიც აქტიურ, კომუნიკაციის მაფორმირებელ როლს ასრულებენ.

სწორად ცნება „საკომუნიკაციო სივრცე“ უტოლდება დისკურსის ცნებას. ამასთანავე, დისკურსის ტიპოლოგიზაციის საფუძველი სხვადასხვაგვარი შეიძლება იყოს, კერძოდ: 1) კომუნიკაციის დიალოგური ან მონოლოგური ხასიათი (ზეპირი მეტყველების საკომუნიკაციო სივრცე); 2) კომუნიკაციის საშუალება, განპირობებული ინფორმაციის „ტექნიკური“ მატარებლის ტიპით (ვირტუალური საკომუნიკაციო სივრცე, ინტერნეტის საკომუნიკაციო სივრცე); 3) დისკურსის სტილისტური და ფუნქციონალური პარამეტრები (თამაშის საკომუნიკაციო სივრცე) და სხვა.

ვიწრო მნიშვნელობით, საკომუნიკაციო სივრცე შეიძლება იყოს 1) კომუნიკაციის პარტნიორებს შორის არსებული პროქსემიული სივრცე (აქტუალური საკომუნიკაციო სივრცე); 2) ცალკეული ტექსტის სივრცე (მაგ., სტატიის საკომუნიკაციო სივრცე); 3) ადამიანის საკომუნიკაციო კომპეტენციის, ანუ ამა თუ იმ სიტუაციაში ქცევის შესახებ მიღებული ცოდნისა და წარმოდგენის დონე.

ძირითადი ნაწილი

ლინგვოპრაგმატული მიდგომა საკომუნიკაციო-პრაგმატულ სივრცეს განმარტავს როგორც სამეტყველო სიტუაციას, რომელიც მოიცავს მოლაპარაკისა და მსმენელის როლებს, დროისა და ადგილის მახასიათებლებს, ამ მიზნების შეთანხმების წესებს კოლოპერაციის პრინციპის ფარგლებში, მოლაპარაკის როლის ერთი კომუნიკანტიდან მეორისთვის გადაცემის წესებს და ა. შ.

ენისადმი ლინგვოპრაგმატული მიდგომა ამყარებს ლინგვოპრაგმატული სივრცის ურთიერთმიმართებას ა) ენობრივ (სამეტყველო აქტების ტიპები, სამეტყველო სვლები და ა. შ.) და ბ) მენტალურ სტრუქტურებთან (პროპოზიციები, პრესუპოზიციები, იმპლიკატურა), რომლებიც უზრუნველყოფენ კომუნიკაციის თითოეული მონაწილის საკომუნიკაციო ქმედებების მიზანმიმართულობას, მიზანშეწონილობას, შესაფერისობასა და წარმატებულობას.

საკომუნიკაციო სივრცის ზემოაღნიშნული ნებისმიერი გაგება ათვლის წერტილად ყოველთვის მოიაზრებს ადრესანტს. კომუნიკაციურ-პრაგმატული პოზიციიდან მოლაპარაკე ქმნის და ამავე დროს აკონტროლებს საკომუნიკაციო სივრცეს. შესაბამისად, კომუნიკაციური სივრცის ცნების დაკონკრეტებისას ჩვენ მას განვიხილავთ როგორც კომუნიკაციის თითოეული მონაწილის რეალური და პოტენციური კონტაქტების ზონას ადრესანტის პოზიციიდან.

ჰარმონიული საკომუნიკაციო სივრცის შექმნა გულისხმობს კომუნიკაციის პარტნიორების ორიენტაციას დიალოგურ ურთიერთობაზე ფართო გაგებით. ამგვარი ურთიერთობის წარმატების პირობები სხვადასხვა ასპექტში არაერთხელ განიხილებოდა ლინგვისტურ კვლევებში. საკომუნიკაციო ურთიერთობებში შესვლისას, თითოეულ მონაწილეს აქვს კომუნიკაციის პროცესის და მასში თავისი როლის საკუთარი ხედვა, აქვს საკუთარი ფასეულობითი ორიენტირები და საკუთარი წარმოდგენები მეტყველების ამა თუ იმ საგანზე. თუმცა, კონკრეტულ საკომუნიკაციო აქტში საკომუნიკაციო სივრცის ხარისხზე ყოველთვის პასუხისმგებელია ადრესანტი. გასაგებია, რომ უშუალოდ დიალოგური ურთიერთობისას ამ როლში დროდადრო, და იდეალურ შემთხვევაში რიგრიგობით, გვევლინება თითოეული კომუნიკანტი, ამიტომაც საკომუნიკაციო სივრცე აქ კომუნიკანტთა საერთო პასუხისმგებლობის სფეროშია.

საკომუნიკაციო სივრცე მრავალგანზომილებიანია, მოძრავი, ცვალებადი, არასტრუქტურირებადი (ყოველ შემთხვევაში, შეუძლებელია მისი ერთმნიშვნელოვნად სტრუქტურირება). ამასთანავე, კვლევის კონკრეტული საგნის რაკურსით კომუნიკაციურ სივრცეში შესაძლებელია გარკვეული პირობითობით მონიშნოს ამ საგანთან დაკავშირებული სფეროები. ლინგვო-პრაგმატული მიდგომა, ფართო გაგებით, იკვლევს საკომუნიკაციო პროცესის არა მარტო სტრუქტურულ შემადგენლებს, არამედ მის დისკურსულ მახასიათებლებსაც (კოგნიტური ასპექტის ჩათვლით).

საკომუნიკაციო სივრცის მნიშვნელოვანი სფეროებია:

1. *საკუთრივ სამეტყველო სფერო*, რომელიც აქტუალურია უშუალოდ პიროვნებებს შორის ურთიერთობისას. ეს ერთგვარი დისკურსული კონვენციებია კომუნიკაციის პროცესში თითოეული მოსაუბრის სამეტყველო მონაწილეობის შესახებ. ამ სფეროს საზღვრებს ადგენენ კონკრეტული დისკურსის ფარგლებში მოქმედი კომუნიკაციის წესები და კონკრეტული სამეტყველო სიტუაციის პარამეტრები. მაგალითად, სამეცნიერო კონფერენციის სიტუაცია, ერთი მხრივ, წარმოადგენს კომუნიკანტთა სამეტყველო მონაწილეობის რეგლამენტირებულ თანმიმდევრობას (მოხსენება – კითხვები მომხსენებელს – მოხსენების განხილვა), ხოლო მეორე მხრივ – სასამეცნიერო დისკურსის კონვენციების შესაბამისად (იგულისხმება ის, რომ არავის აქვს მონოპოლია მეცნიერულ ჭეშმარიტებაზე) – კომუნიკაციის ყველა მონაწილეთა თანაბარ უფლებას, იმეტყველონ, მათი თანამდებობებისა და სამეცნიერო წოდებების მიუხედავად.

2. *საკომუნიკაციო სივრცის აქსიოლოგიური სფერო*, ანუ თითოეული კომუნიკანტის ფასეულობათა და შეფასებათა სისტემა, რომელიც აქტუალურია მოცემული საკომუნიკაციო აქტისათვის. საკომუნიკაციო

სივრცის მოცემულ სფეროში კომუნიკაციის პარტნიორთა ურთიერთქმედება მიმდინარეობს როგორც უშუალო (პიროვნებათაშორისი) კომუნიკაციის, ისე შუამავლის (მაგ., მასმედის) მეშვეობით განხორციელებული კომუნიკაციის პირობებში, როდესაც არ ხდება ადრესანტისა და ადრესატის საკომუნიკაციო როლების ცვლა.

3. საკომუნიკაციო სივრცის *კოგნიტური სფერო* არის მოცემული საკომუნიკაციო აქტისათვის აქტუალური საკვანძო კონცეპტების სისტემა და თავისებური სამყაროს ხატი, რომლის რეპრეზენტაციასაც ადრესანტი და ადრესატი ახდენენ მოცემული დისკურსის ფარგლებში. საკომუნიკაციო სივრცის ეს სფერო შეიძლება განისაზღვროს როგორც კომუნიკაციის, ისე დისკურსის ნებისმიერი ტიპისათვის, დაწყებული პრივატული თემებითა და დამთავრებული დისკურსის სოციალურად ნიშნადი ტიპებით. ის, თუ სამეტყველო ქცევის რომელ ტიპს ირჩევს კომუნიკანტი, განპირობებულია კონკრეტული ურთიერთობის ფარგლებში ადრესანტის წარმოდგენით საკომუნიკაციო სივრცეზე.

სამეტყველო ქცევა, საკომუნიკაციო სივრცის ფორმირების ერთგვარი ინსტრუმენტია, ამიტომ ამ ცნების პარამეტრები პრინციპულად მნიშვნელოვანია. საქმე იმაშია, რომ სოციო-, ფსიქო-, პრაგმატისტიკისა და სამეტყველო აქტების თეორიის ინტერესთა სფეროში მოქცეულ ტერმინს „სამეტყველო ქცევა“, აგრეთვე ცნებებს: „სამეტყველო ქმედება“, „სამეტყველო ურთიერთობა“, „კომუნიკაცია“, ცალსახა ინტერპრეტაცია არ გააჩნია.

სოციოლინგვისტიკაში სამეტყველო ქცევა არის სოციალურად კორექტული გამონათქვამის ასაგებად ოპტიმალური ვარიანტის არჩევის პროცესი. ლინგვოპრაგმატიკაში კი სამეტყველო ქცევა გაიგება როგორც ინდივიდის ან ინდივიდთა ჯგუფის მიერ განხორციელებულ კონვენციონალურ და არაკონვენციონალურ სამეტყველო ქმედებათა

ერთობლიობა. ეს ნიშნავს, რომ გაცნობიერებულობა და მიზანმიმართულობა განიხილება სამეტყველო ქცევის საკვანძო მახასიათებლებად. აქედან გამომდინარე, სამეტყველო ქცევა არის ემპირიულად დაკვირვებადი მოტივირებული, მიზანდასახული, ადრესატზე ორიენტირებული საკომუნიკაციო აქტივობა, რომელიც დაკავშირებულია საკომუნიკაციო ამოცანის შესაბამისი სამეტყველო ენობრივი საშუალებების არჩევასა და გამოყენებასთან.

აუცილებელია, ერთმანეთისაგან გაიმიჯნოს ტერმინები „საკომუნიკაციო ქცევა“ და „სამეტყველო ქცევა“. საკომუნიკაციო ქცევა უფრო ფართო ცნებაა, ვიდრე სამეტყველო ქცევა. საკომუნიკაციო ქცევა მოიცავს არასამეტყველო და სამეტყველო ქცევას, ხოლო, თავის მხრივ, სამეტყველო ქცევა შედგება ინტენციონალური ქცევისა და ენობრივი ქცევისაგან. ეს ნიშნავს, რომ სამეტყველო ქცევა განიხილება კომუნიკაციური ქცევის ვერბალიზებულ, სიტყვიერად გამოხატულ ნაწილად. საკომუნიკაციო ქცევის არაენობრივ ელემენტებს უნდა მივაკუთვნოთ ხმის სიმაღლე, ინტონაცია, ქუსტები – ზეპირ კომუნიკაციაში, ხოლო გამოსახულებები, შრიფტის სახეობა – წერით კომუნიკაციაში. უდავოა, რომ საკომუნიკაციო სივრცის ფორმირებაში არასამეტყველო ელემენტები შეიძლება ასრულებდნენ მნიშვნელოვან როლს, მაგრამ საკომუნიკაციო ქცევაში სწორედ სამეტყველო ქცევაა მთავარი. სწორედ ის ახდენს ყოველივე დანარჩენის სტრუქტურირებას, ორგანიზებას, მაგრამ ამავე დროს ასახავს სხვა დანარჩენის თავისებურებებსაც.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სამეტყველო ქცევის საკომუნიკაციო-პრაგმატული ტიპები ფაქტობრივად წარმოადგენენ მოლაპარაკის მიზანდასახულობას, მოახდინოს საკომუნიკაციო სივრცის ფორმირება ამა თუ იმ გზით. საერთო ჯამში, ადრესანტი ორიენტი-

რებულია სამიდან ერთ-ერთ მიზანდასახულობაზე:

1) შეიჭრას ადრესატის საკომუნიკაციო სივრცეში, მოახდინოს მისი დეფორმირება საკუთარი სამყაროს ხატის, წარმოდგენების, შეფასებებისა და ა. შ. შესაბამისად;

2) მოახდინოს საკუთარი წარმოდგენებისა და შეფასებების ექსპლიცირება და ამავე დროს არ მიისწრაფოდეს ადრესატის წარმოდგენებისა და შეფასებების მნიშვნელოვნად შეცვლისაკენ;

3) შექმნას ადრესატთან საზიარო თვისობრივად ახალი (თავისთვისაც და ადრესატისთვისაც) საკომუნიკაციო სივრცე.

შეიძლება ამ მიზანდასახულობათა პროექცირება კომუნიკაციის ძირითად სტრატეგიებზე: აგრესიაზე, ტოლერანტობასა და თავაზიანობაზე.

დასკვნა

საკომუნიკაციო სივრცე მრავალგანზომილებიანია, მოძრავი, ცვალებადი და არასტრუქტურირებადი. მისი მნიშვნელოვანი სფეროებია: საკუთრივ სამეტყველო, აქსიოლოგიური და კოგნიტური.

საკომუნიკაციო სივრცის ცნება ორგანულად ეწყობა ლინგოპრაგმატიკის საკანძო ცნებათა და კატეგორიათა სისტემას, რომელიც მოიცავს ადრესანტს, ადრესატს, სამეტყველო ქცევას, კომუნიკაციურ ინტენციას, კომუნიკაციურ სტრატეგიას.

საკომუნიკაციო სივრცის ფორმირების ერთგვარი ინსტრუმენტია სამეტყველო ქცევა, ამიტომ ამ ცნების პარამეტრები პრინციპულად მნიშვნელოვანია.

სხვადასხვა ტევადობისაა ტერმინები „საკომუნიკაციო ქცევა“ და „სამეტყველო ქცევა“. საკომუნიკაციო ქცევა უფრო ფართო ცნებაა, ვიდრე სამეტყველო ქცევა. საკომუნიკაციო ქცევა მოიცავს არასამეტყველო და სამეტყველო ქცევას, ხოლო, თავის მხრივ,

სამეტყველო ქცევა შედგება ინტენციონალური ქცევისა და ენობრივი ქცევისაგან. სამეტყველო ქცევა განიხილება კომუნიკაციური ქცევის ვერბალიზებულ ნაწილად.

ლიტერატურა

1. Шарков Ф. И. (2005): Основы теории коммуникации. М. Социальные отношения
2. Почепцов Г.Г. (2001): Теория коммуникации. М.: Релф-бук К., Ваклер. С. 295,296
3. Сусов И. П. (1989): Говорящая личность в лингвосоциальном и лингвопрагматическом пространствах. Социальная стратификация языка: материалы межвуз. конф. Пятигорск. гос. Пед. ин-т иностранных языков, Пятигорск. С. 57-59
4. Очерк американского коммуникативного поведения (2001): науч. ред. И. А. Стерина, М. А. Стерина. Воронеж: Истоки

To Understanding Communicative Space in Linguistic Pragmatics Paradigm

Tamar Matchavariani
Georgian Technical University
Department of Liberal Sciences
77 Kostava Str., 0175, Tbilisi, Georgia
Tel: 577 434 980
E-mail: tamar_matchavariani@yahoo.com

Abstract

In linguistic pragmatics paradigm, communicative space is understood from the addressor's standpoint as a real and potential contact zone of addressor-addressee interaction. The concept of communicative

space is part of the system of key concepts and categories of linguistic pragmatics such as: addressor, addressee, speech behavior, speech intention, communicative strategy. Communicative-pragmatic types of speech behavior are discussed. The conclusion is drawn that communicative-pragmatic types of speech behavior

Keywords:

Communicative space, speech behavior, communicative behavior, spheres of communicative space, addresser, addressee, communicative strategy.

**К осмыслению
коммуникативного пространства в
лингвопрагматической парадигме**

*Мачавариани Тамара Шотаевна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел: 577 434 980
E-mail: tamar_matchavariani@yahoo.com*

Резюме

Понятие коммуникативного пространства в лингвопрагматической парадигме рассматривается с позиции адресанта как зона контакта между адресантом и адресатом. Это понятие является одним из ключевых понятий и категорий лингвопрагматики. Рассмотрены коммуникативно-прагматические типы языкового поведения, формирующего коммуникативное пространство.

Ключевые слова:

коммуникативное пространство, речевое поведение, адресант, адресат, коммуникативная стратегия.

Русскоязычная поэзия Грузии: концептосфера и культурный репертуар

Мегрелишвили Татьяна Григорьевна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава, 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел: 599 576 882
E-mail: tatamegre@gmail.com

Резюме

В статье рассматривается вопрос специфики культурного дискурса в русскоязычной поэзии – явлении современного культурного репертуара Грузии. Анализ проводится на материале изучения двух доминант концептосферы – концептов «Россия» и «Тбилиси».

Ключевые слова:

русскоязычная поэзия Грузии, постсоветское пространство.

Введение

История возникновения русскоязычной литературы¹ Грузии уходит корнями в XIX столетие и включает различные этапы своего формирования и развития. У ее истоков высвечиваются имена классиков грузинской литературы, в творческом наследии которых обнаруживаются не только русскоязычные вкрапления [12:508-516], но и написанные на русском языке очерки, эссе и даже стихотворения.

К началу XX столетия меняется социокультурная ситуация, и в период 1919-1921 гг. Тбилиси в силу экстралитературоведческих факторов становится центром формирования собственно русскоязычной литературы Грузии. Авторами «творческого продукта» на русском языке становятся представители полиэтнического населения города. В начале прошлого века в Тбилиси на

русском языке было издано более 70 печатных изданий, функционировало несколько литературных объединений, в том числе «41⁰» (К. Зданевич, А. Крученых и др.), творили такие поэты, как И. Терентьев, С. Рафалович, А. Чачиков (Чачикашвили), прозаик А. Антоновская и т.д. Судьбы этих деятелей культуры сложились по-разному, но именно с ними связано начало полноформатного процесса развития оригинального творчества тбилисских русскоязычных поэтов и прозаиков. В советский период писавших по-русски авторов объединяла русскоязычная секция Союза писателей Грузии.

Основная часть

Вследствие распада СССР изменились пространственные параметры существовавшего в Грузии на протяжении почти двух веков культурного пространства, что привело к образованию русскоязычной литературной диаспоры в Грузии – специфического явления культурного репертуара современной Грузии. На сегодня можно утверждать, что в Грузии фиксируется культурное явление, которое мы называем современной русскоязычной литературой Тбилиси, потому что Тбилиси стал очагом ее локализации. Это явление стало предметом описания и изучения [13; 14].

Эта литература обладает важной особенностью: авторы творят на русском языке. При этом сами авторы русскоязычной литературы Грузии не идентичны по своей этнической принадлежности. Среди них процент этнических русских сравнительно невелик: в большинстве своем это этнические грузины, армяне или потомки смешанных браков. У многих в прошлом русскоязычное образование, но это не постоянный показатель. Как правило, все представители этой общности, вне зависимости от этнической

принадлежности, владеют грузинским языком в повседневной жизни. Среди авторов такие, кто получил образование на грузинском языке, а пишет на двух языках – русском и грузинском, используя оба языка в своем творчестве (Ника Гомелаури, Гугули Кебурия и др.). Всех их объединяет язык творчества и жизнь в пространстве грузинской национальной культуры.

Дать четкое и однозначное определение, что такое современная русскоязычная поэзия Грузии, трудно, во-первых, потому, что само это явление еще формируется и не успело отстояться и застыть для научных дефиниций; во-вторых, потому, что такое определение может быть результатом большого исследования, а не наоборот. И самое важное: наблюдая сам факт современной русскоязычной литературы Грузии, следует констатировать, что описание и исследование этого явления во всей сложности и многоликости художественных процессов требует интердисциплинарных подходов, которые позволяют пролить свет на некоторые вопросы, требующие своего описания и осмысления в первую очередь. В соответствующих трудах [5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 14] были рассмотрены следующие проблемы и вопросы, возникающие при описании и осмыслении русскоязычной литературы Грузии:

какова диалектика данного явления в культурной реальности Грузии на рубеже тысячелетий?

Каковы общие закономерности указанного явления с позиций сегодняшнего дня?

К какой культурной парадигме можно отнести русскоязычную литературу Грузии?

Как могут быть описаны модели самоидентификации и саморефлексии в поэзии русскоязычного литературного Тбилиси?

Без ответов на эти вопросы дальнейшее изучение явления не представлялось возможным.

Осенью 1991 года в молодой независимой Грузии было образовано первое независимое поэтическое русскоязычное объединение «Обитаемый остров». Все участники этого объединения резко критиковали социалистический реализм за иллюзию «последней истины», гиперсоциаль-

ность, несвободу языкового плана и провозглашали в противовес всему этому увлекательную игру с гиперфеноменами, образованными в их сознании на почве общего для всех увлечения модернизмом (грузинским, русским, французским), а также новыми красочными элементами революционной действительности, по ходу игры разоблачая симулякры тоталитарной идеологии, ее семантическую пустоту.

На сегодня в литературном мире Тбилиси сложилась интересная ситуация: литературное творчество на русском языке существует, в русскоязычной периодике, наряду с опытными авторами, довольно часто возникают новые имена – литературный процесс движется и обретает все более многожанровый характер. Однако изменившиеся социокультурные условия накладывают на него особый отпечаток, придавая всему явлению специфическую окраску.

Читательская аудитория у авторов, пишущих на русском языке, практически отсутствует. Этот фактор представляется частью более широкого явления современной действительности – снижения интереса к литературе в рейтинге приоритетов современного человека. Кроме того, немалую роль в этом процессе играет общая ситуация на книжном рынке Грузии, где на сегодня функционируют только коммерческие издательства – издание книги дорогостоящее дело. Выходят два русскоязычных периодических издания: художественный альманах «На холмах Грузии» (гл. редактор М.Айдинов) и гламурный журнал «Русский клуб» (гл. редактор А.Сватиков). В интернет-версии существует литературно-художественный журнал «АБГ» (ред. А. Шахназарова, М. Ляшенко). Но эти издания не вполне отражают все стороны литературного процесса, да и произведения, публикуемые на их страницах, по своему, если можно так выразиться, литературному качеству, неоднозначны. Практически все сборники художественных произведений русскоязычных литераторов Грузии издаются малыми тиражами на деньги самих авторов, а их печатные экземпляры авторы раздаривают своим зна-

комым – коммерческая реализация отсутствует.

Действуют несколько литературных объединений; самые крупные из них – «Арион», ныне руководимый М.Ю.Айдиновым, и «МолотОк (О.К.)», созданный в 2005 году и руководимый А.Шахназаровой и М.Ляшенко. По форме заседания «Ариона» напоминают литературные салоны: там читают новые произведения, слушают тематические доклады по литературоведению, культурологии, философии. Членами этого объединения являются многие яркие фигуры современного русскоязычного литературного Тбилиси: Н.Селезнева, Е.Джапаридзе, И.Кескюль, Р.Финн, М.Ламар, Е.Черняева и другие. «МолотОк» (Молодежное объединение литераторов, обитающих в Тбилиси о'кей) по форме чем-то напоминает «Цех поэтов» Гумилева и занимает ту нишу, которая освободилась после прекращения функционирования студии «Обитаемый остров». Участники «Молотка» явно устремлены к «левым» экспериментам в поэзии.

Функционирует Ассоциация литераторов и работников культуры «Новый современник», руководимая В.Саришвили, в которую входят Л.Орагвелидзе, И.Парошина, А. Григоренц и др. Кроме этих объединений, существуют авторы, которые не принадлежат к какому-либо объединению, но при этом их творчество весьма заметно. Это, в первую очередь, И.Кулишова, Д.Мониава, Н.Гвелесиани.

Так или иначе, рубеж тысячелетия провел четкую границу в сфере художественного дискурса в русскоязычной литературе Грузии: на сегодня можно утверждать, что художественная парадигма прошлого века уступила место иной, складывающейся на наших глазах парадигме. Эта художественная парадигма формируется как отражение новых мировоззренческих установок, иного взгляда на мир, который все чаще проявляет себя в личности творца. И если пытаться определить тип художественного видения русскоязычной поэзии Грузии, то главным в ней следует признать центральную методологическую установку на интерпретацию культурного дискурса как семи-

отического процесса, реализующегося в различных видах дискурсивных практик.

Одна из характерных особенностей русскоязычной поэзии Грузии – создание в текстах метафизической реальности, которая отсылает не к чему-то стоящему за знаками реального мира, а к другим знакам, в которых мыслится скорее совокупная реальность христианской культуры [8: 569]. Еще одной особенностью новой художественной парадигмы русскоязычной поэзии Тбилиси стал отказ от веры в метарассказы, симуляции общего делания жизни в пользу независимости и свободы личной самореализации. Общество недавнего прошлого было одержимо идеей общности, приматом коллективного над индивидуальным. Индивидуализм осуждался как тягчайший грех. Общественное ставилось выше личного. В текстах же авторов русскоязычной поэзии Тбилиси наблюдается тенденция к реабилитации права личности на индивидуальную жизнь [7: 132].

Уход в пространство индивидуального особенно характерен для молодого поколения русскоязычных поэтов Грузии. В большинстве своем это молодые люди до 30 лет, с высшим образованием, иногда полученным за границей в престижных вузах (к примеру, И.Кескюль, Д.Мониава). Практически все они успешно работают по основной специальности, и их социальная судьба складывается благополучно. Поэзия для многих из них способ концептуализации мира, в котором четко отмечается примат индивидуального над общественным.

Одним из центральных культурных концептов² поэзии русскоязычного Тбилиси является концепт *Россия*. Этот концепт претерпевает сложную трансформацию в каждом индивидуальном творческом сознании. Общим же полем для всех является восприятие этого концепта сквозь призму новых межкультурных дискурсивных практик.

Лиана Корчевская писать начала с конца 1990-х годов, хотя по возрасту принадлежит к поколению, чья молодость пришлась на 1950-е

годы, представитель той группы русскоязычного литературного Тбилиси, для кого стихосложение стало компенсацией экзистенциальной травмы, особенно остро переживаемой старшим поколением. Перед нами представитель так называемой «наивной поэзии», которая составляет как бы низший пласт метатекста русскоязычной поэзии Грузии. В стихотворении «Россиюшка» [17:23] чувствуется острая ностальгия, тоска по утраченной России («*Все снегами запорошено, / Не найти к тебе дорог*»). Утрата связана с новыми реалиями, усугубляющими трудность возможного обретения утраченного («*Обагрены кровью ночки / На моем стоят пути*»). При этом вся тональность текстов указывает на то, что автору Россия мила, более того, автор прямо называет себя «*заблудившейся дочкой*» России.

А вот в мировосприятии **Ирены Кескюль** (Ирина Багдониене), представителя молодого поколения русскоязычных литераторов Грузии, чье творчество началось в начале 1990-х годов, концепт *Россия* наполняется радикально иным, чем у Корчевской, содержанием и обнажает родственность автору семиотических знаков русской классической культуры XIX века. Стихотворение о России «Мой Петербург» [3:42] написано от имени лирического героя, а не героини, что вообще не характерно для И.Кескюль. Личность этого героя закодирована в тексте. Он петербуржец («*Мой Вифлием*»), более того – личность, как бы символично вписанная в петербургский текст русской культуры, часть петербургского мифа. Учитывая биполярность отображенных составляющих петербургского мифа, на которых и построено большинство ее стихотворений, можно предположить, что этим лирическим героем может быть Достоевский («*Трущоб зловонная утроба*»; «*град вечных*», «*мой призрак вечный*» - призрачный Петербург «Белых ночей» и «Бедных людей», а возможно и «Идиота» Достоевского). Перед нами симулятивная реальность Петербурга, пропущенная сквозь призму сознания тбилисского автора, ощущающего петербургский текст русской литературы как «свое», а не

«чужое». Игра личными и притяжательными местоимениями *Я - мой, мы - наши* выглядит не антитетичным, а сопрягающим звеном между автором и всеми реалиями Петербурга, описанными очень подробно. Одновременно игра местоимениями когнитивно отсылает читателя к «Дару» В.Набокова, где присутствует тот же прием игры местоимениями с целью индентификации героя с важнейшей для него личностью отца, утраченного навсегда и обретаемого только в духовном пространстве творчества. Для И. Кескюль петербургский текст русской культуры часть индивидуальной картины мира.

И еще одно стихотворение на ту же тему того же автора – «Петербургская симфония» [3: 51]. Здесь четко прослеживается целый ряд интертекстуальных ассоциаций, выполняющих в тексте очень важную нагрузку: во-первых, стихотворение имеет цитатную природу и построено на знаках модернистской культуры эпохи Серебряного века русской литературы, образ которой воссоздается штрихами, что создает «эффект припоминания», к которому стремится автор. Во втором катрене четко просматривается волошинский «интертекст наоборот»: сонеты, точнее, венки сонетов «*Corona astralis*», становятся претекстом произведения Кескюль, что видно при сопоставлении эпитетов - «*ледяной расцвет*» - у Волошина «*В багровой тьме закатов незакатных*», «*На костер из сонетов взойти обнаженной*» - ср. у Волошина «*клубы огня, мятущийся пожар, Вселенских бурь блуждающие светлы*», и его же «*Себя покорно предавая сжечь, / Ты в скорбный дол сошла с высот слепую, / Нам темной было суждено судьбою / С тобою на престол мучений лечь*». Финал коннотативно соотносится с волошинским «*Мы беглецы, и сзади наша Троя, / И зарево нам парус багрянит*». Перед нами виртуальное путешествие современного автора «*по свиткам троп*» - оно же проекция поэтических судеб начала XX века на современность, обнаружение типологического их родства при внешней разнице исторических реалий - слом старой культуры и существование на ее обломках.

И для полноты картины стихотворение *Д. Лоскутова*, представителя, молодежного, если можно так выразиться, левого крыла литературного Тбилиси. В стихотворении «Эх, Расея, Расея, расей же» [3:37] прослеживаются ассоциации с произведениями русских поэтов-эмигрантов XX столетия, мотивы Г. Иванова («*Россия счастье. Россия свет, /А может быть, России вовсе нет...*») и В. Набокова («Отвяжись, я тебя умоляю...») и многих других. Одновременно в стихотворении выявляется отличительная особенность Д.Лоскутова как поэта - выраженный гражданственный пафос, что не так уж часто встречается сегодня в поэзии, и не только русскоязычной поэзии Тбилиси.

Таким образом, концепт *Россия* в поэтических текстах русскоязычного литературного Тбилиси обретает следующее наполнение: далекая историческая родина, на которую никак не может вернуться заблудившееся дитя; пространство культурной памяти; символ великой русской культуры, хронотопом которой становится Петербург XIX столетия.

Одним из центральных концептов русскоязычной поэзии Грузии является концепт *Тбилиси*, который в текстах выполняет функцию хронотопа современной эпохи. Надо сказать, что город действительно является символом изменений, произошедших в Грузии за последние 20 лет, и летопись этих изменений запечатлена в том числе в текстах русскоязычных поэтов.

В центре поэтического мира поэта *Вл. Саришвили*, начавшего свою литературную деятельность еще в середине 1980-х годов, стоят город и лирический герой - горожанин. Эти два центра его лирики переплетены неразрывно и служат автору маркерами пространства и времени, которые в лирике *Вл. Саришвили* плотно связаны. Город представлен не просто географическим пространством, а живым перекрестком времен, ментальностей и культур. В своих стихах *Вл.Саришвили* предстает поэтом, в чьем творчестве эпохи, попеременно сменявшие друг друга на глазах лирического героя – участника жизни

города, нашли свое выражение и художественную запечатленность. В этом смысле показательным стихотворение *Вл.Саришвили* «Полководец и бабочки» [18:78]. Написанное легким языком, шуточное по своей интонации, стихотворение, построено на антитезе «*эпоха Помпея - пару тысяч лет спустя*». Эпоха Помпея оставила живые знаки на земле Грузии не только в виде дороги, которая сегодня проходит в городской черте Тбилиси, но и в виде остатков построенного солдатами Помпея моста через реку Мтквари (Кура), которые можно осмотреть при въезде во Мцхета - древнюю столицу Грузии, а ныне небольшой город-спутник Тбилиси. В стихотворении антитеза выполняет функцию своеобразного моста времен. Сопоставление древнеримского «*полководца*» Помпея, великого героя истории, и «*филолога Володи*», «маленького человека», рядового тбилиссца, чрезвычайно значимо: в этой антитезе автор – всезнающая фигура в тексте – выстраивает свой мост сквозь время. Отсюда так подробно описана ситуация на бивуаке («*Сам Помпей в плаще широком, сидя ночью на привале, слушал сальный анекдот*»), авторское знание о возлюбленной Помпея, которую он оставляет, будущая борьба с Цезарем и победа последнего над двумя другими триумвирами в борьбе за власть над Римом. Величие прошлого, маркированного фигурами Помпея и Цезаря, подчеркивает карнавальный характер современной автору действительности («*Конфетти, гирлянды, бусы в хоровод сплелись вокруг*»).

Тема города присутствует и в творчестве молодого поэта *Дмитрия Мониавы*. Показательно в этом плане стихотворение «Гравюра» [16:12]. Очень сложное по своей художественной и символической наполненности, стихотворение Мониавы имеет несколько пластов: внешний – описание старинной гравюры; второй – описание Тбилиси самых мглистых его времен - 1993-1995 годов. Прочтение текста сквозь призму второго плана позволяет увидеть скрытые смыслы. Символически переданы реалии тогдашней жизни города: отсутствие электроэнергии неделями, ставшие

отнодью не романтическим атрибутом, а необходимостью свечи, керосиновые лампы («погасли свечи», «и только<...>факелы»); разбитые дороги («И только хлябь»); общее состояние хаоса жизни («и оспа, и чума») - словом, новое средневековье. Сегодня бытовые стороны жизни изменились, но память о том времени осталась. Не будет ошибкой рассматривать текст Мониава как попытку запечатлеть определенную стадию новой мифологии города, которая стала формироваться на рубеже XXI века в сознании измученных постоянными бытовыми неудобствами горожан. Заметим, что у многих авторов Тбилиси – город-миф, в котором воплотилась мифология старого, уходящего Тбилиси (*П. Урушадзе* «Городу» [20:31]).

Таким образом, концепт *Тбилиси* у русскоязычных поэтов Грузии наполнен такими составляющими, как древность, перекресток культур, исторический центр, одновременно вечный город, в котором новые поколения слагают новые мифы.

Заключение

Может ли русскоязычная поэзия Грузии по своей культурной идентичности быть отнесена к явлению «новое русское зарубежье»? Это не кажется бесспорным. Очевидно, что русскоязычная поэзия Грузии обладает определенной концептосферой, доминантами которой являются, наряду с другими компонентами, концепты *Россия* и *Тбилиси*. Они образуют определенную ось в системе пространственно-временных координат, в центре которой находится личность автора. Исходя из этого, представляется возможным высказать предположение, что место культурной идентичности может быть определено как в контексте русской литературы, точнее, ее «кавказского текста», так и может быть рассматриваема как компонент поликультурной современной грузинской письменной культуры. Но вне зависимости от этого, восприятие творческого про-

дукта русскоязычной поэзии Грузии следует изучать как явление, в котором нашли свое художественное воплощение особенности мировидения современного человека. Такими особенностями явились:

1. социальная травма и чувство эпистемологической неуверенности;
2. развенчание симулякров прошлого;
3. обращение к метафизической реальности;
4. кризис метарассказов в авторском сознании;
5. карнавальный характер современной автору действительности;
6. игра со знаками ушедшей культуры модерна (петербургский текст и его интерпретация в русскоязычной литературе Грузии).

Примечания:

(Endnotes)

1. Термин *русскоязычная литература* обозначает литературу, создающуюся вне пределов русской культуры авторами, которые не являются этническими русскими, выросли вне рамок русской культуры, но пишут при этом на русском языке. У таких авторов часто отмечается художественный билингвизм, а их русскоязычные тексты репрезентируют знаки родной для них культуры. Данное явление наблюдается на территории постсоветского пространства, а также в странах, где можно встретить компактно проживающие общины выходцев из б. СССР. К русскоязычной литературе не следует относить литературу русской эмиграции и литературу русских диаспор, проживающих за пределами России. Вопрос об особенностях русскоязычной литературы требует глубокого изучения и находится на сегодня в стадии исследования.

2. Термин *концепт* рассматривается в различных областях гуманитарного знания. Изучая концепт в рамках лингвоконцептологии, исследователи определяют его как «единицу коллективного знания/сознания (отправляющую к высшим духовным ценностям), имеющую языковое выражение и отмеченную этнокультурной спецификой» [2]. В лингвокультурологии концепт понимается как феномен, который заключает в себе и опыт постижения мира отдельным человеком, и тот глубинный блок знаний и представлений о действительности, о конкретном ее явлении, который был накоплен обществом. Ю.С. Степанов определяет концепт следующим образом: «...это как бы сгусток культуры в сознании человека; то, в виде чего культура входит в ментальный мир человека» [19:53]. Понятие менталитета, как правило, соотносят с особен-

ностями мировосприятия некой общности людей, с коллективными представлениями; чаще всего народа, нации, общества определенного периода (менталитет русских, французов и т. д., менталитет советских людей, менталитет крестьянства и т. д.). Менталитет нередко противопоставляется рациональной мыслительной деятельности и идеологии как «сфера неотрафлексированной, стихийно развивающейся мысли, не отделенной от эмоций, привычек, приемов сознания» [1:251]. Однако, скорее всего, он включает в себя обе составляющие. Менталитет, проявляясь непосредственно в сфере мысли, способе мышления, сказывается также на поведении людей и, как отмечает Е.Фарыно, на «языковых концептуализациях» [21: 234.].

Литература

1. Большакова А. И. (2004): Менталитет // Западное литературоведение XX в. – М.
2. Воркачев С. Г. (2002): Методологические основания лингвоконцептологии // Теоретическая и прикладная лингвистика. Вып. 3: Аспекты метакоммуникативной деятельности. – Воронеж – С. 79–95. –URL: <http://kubstu.ru/docs/lingvoconcept/umbrella.htm>.
3. Кескюль И. (2009): Стихи-Я: Сб. избранных стихотворений. Тбилиси: „Универсал“.
4. Лоскутов Д. (2008): Стихотворения. Тбилиси.
5. Мегрелишвили Т. Г. (2012): Модели самоидентификации и саморефлексии в прозе представителей современной русскоязычной литературы Грузии – «Вернуться в Россию стихами и прозой...» Литература русского зарубежья/ *Powróćcie do Rosji wierszami i prozą. Literatura rosyjskiej emigracji* – Akademia Pomorska w Słupsku (Поморская академия в Слупске), Słupsk (Слупск), с. 366-375. (ISBN 978-83-7467-188-0).
6. Мегрелишвили Т. Г. (2012): Русскоязычная поэзия – разновидность культурного репертуара в современной Грузии. – «Русистика: язык, культура, перевод». Сб. научных трудов. Софийский государственный университет им. Климента Охридского. - София. «Исток-Запад». с.566-576 (ISBN 978-619-152-022-0).
7. Мегрелишвили Т. Г. (2011): Русскоязычная литература Грузии на рубеже XX-XXI веков – «Долг и любовь». Сб. научных трудов. Филология. Москва, «Кругъ». с. 128-137.
8. Мегрелишвили Т. Г. (2011): Русскоязычная поэзия современной Грузии: художественные тенденции// «Болгарская русистика» №3-4. с. 566-576 [<http://www.actalinguistica.com/arhiv/index.php/bulrus/article/view/422/531>].
9. Мегрелишвили Т. Г. (2010): Русскоязычный литературный Тбилиси как явление современного межкультурного дискурса – Stereotypes in Literatures and Cultures. International Reception Studies. Peter Land internationaler Verlag der Wissenschaften. Frankfurt am Main - Berlin - Bern - Bruxelles - New York - Oxford - Wien. (Стереотипы в литературе и культуре. Международные рецептивные исследования. Международное научное издательство Петера Ланда. Франкфурт-на-Майне – Берлин – Берн – Брюссель – Нью-Йорк – Оксфорд – Вена). 297 С. (ISBN978-3-631-60448-9 – с.43-49).
10. Мегрелишвили Т. Г. (2008): Русская литература Грузии: актуальные проблемы исследования (к постановке вопроса) – Русская литература в мировом культурном и образовательном пространстве. Т.І. Ч.І.СПб, Издательский дом «Мирс». 427 С. – С.332-338.
11. Мегрелишвили Т. Г., Модебадзе И. (2008): Современная русскоязычная литература Грузии – Прикладная филология: идеи, концепции, проекты. Сб. научных статей. В 2-х тт. Т.ІІ. Россия, Томск. 278 С. – С. 74-84
12. Мегрелишвили Т. Г. (2008): Русская литература Грузии: актуальные проблемы исследования (к постановке вопроса) – «Русская литература в мировом культурном и образовательном пространстве». Материалы Международного научного конгресса. Санкт-Петербург. 15-17 октября. – В 2 тт. – Т.І. Часть 1. - СПб: «МИРС», с. 332-337 (ISBN 978-5-91395-021-5).
13. Мегрелишвили Т. Г., Модебадзе И. И. (2008): Современная русская литература Грузии – «Прикладная филология: идеи, концепции,

проекты». Сб. научных трудов. Т. II. Томск, с. 74-83.

14. *Мегрелишвили Т. Г.* (2008): Русскоязычный литературный Тбилиси как явление современного межкультурного дискурса – Сравнительное литературоведение: стереотипы в литературе и культурах. Сб. материалов III Международной научной конференции. Баку. с. 78-83.

15. *Модебадзе И. И.* (2007): Русскоязычные включения в текстах грузинской прозы: история и современность - «Русский язык в странах СНГ и Балтии». Материалы Международной научной конференции. Москва, 22-23 октября, 2007 г., М.: Наука. с. 508-516.

16. *Мониава Д.* (1998): *Метаморфозы*: Сб. стихов. Тбилиси: „Мерани“

17. «На холмах Грузии» // № 4. (2009): Тбилиси.

18. *Саришвили Вл.* (2011): Стихотворения. Тбилиси: Мерани

19. *Степанов Ю. С.* (1997): *Константы*: Словарь русской культуры. – М., 365.

20. *Урушадзе П.* (2011): Стихотворения – Тбилиси. «Мерани». 114 с.

21. *Фарыно Е.* (2000): *Менталитет //Идеи в России*. Вып.3. –Лодзь

Russian-Language Poetry of Georgia: Conceptosphere and Cultural Repertoire

Tatiana Megrelishvili
Georgian Technical University
Department of Liberal Sciences
77 Kostava Str., 0175, Tbilisi, Georgia
Tel: 599 576 882
E-mail: tatamegre@gmail.com

Abstract

The present paper examines the specific cultural discourse in the Russian poetry - the phenomenon of

the contemporary cultural repertoire of Georgia. The analysis is carried out on the material of the study of two dominant concepts - concepts of "Russia" and "Tbilisi".

Keywords:

Russian-language poetry of Georgia, post-Soviet space.

საქართველოს რუსულენოვანი პოეზია: კონცეპტოსფერო და კულტურული რეპერტუარი

ტატიანა მეგრელიშვილი

*საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175, თბილისი, საქართველო
ტელ.: 599 576 882*

E-mail: tatamegre@gmail.com

რეზიუმე

სტატიაში დასმულია რუსულენოვანი პოეზიის სპეციფიკისა და ადგილის პრობლემა თანამედროვე საქართველოს კულტურული დისკურსის ფარგლებში. გასაანალიზებელი ემპირიული მასალის დომინანტური კონცეპტებია «*რუსეთი*» და «*თბილისი*».

საკვანძო სიტყვები:

საქართველოს რუსულენოვანი პოეზია, პოსტსაბჭოური სივრცე, დომინანტური კონცეპტი.

Когнитивно-репрезентативные аспекты концепта *Кавказ* в произведениях М.Ю.Лермонтова

Мегрелишвили Татьяна Григорьевна
Грузинский технический университет
Департамент либеральных наук
Ул. Костава, 77, 0175, Тбилиси, Грузия
Тел: 599 576 882
E-mail: tatamegre@gmail.com

Резюме

В статье рассматривается сложнейший вопрос лермонтоведения - осмысление Кавказа романтическим по своей природе сознанием русского романтика. В работе предлагается гипотеза рассмотрения данного явления как культурного концепта, на формирование и когнитивный компонент которого в лермонтовском сознании повлияли центральные мифологемы романтизма - Восток, древность. Также на функционирование концепта оказали влияние такие мотивы, как мотив ущелья, пути/странствия и т.д.

Ключевые слова:

Кавказ, русский романтизм, Лермонтов.

Введение

Кавказу как художественному феномену в творческом наследии М.Ю.Лермонтова посвящено множество работ. У истоков изучения этого аспекта лермонтовского творчества возвышается фигура В.Белинского, справедливо определившего: «Кавказ был колыбелью его [Лермонтова - Т. М.] поэзии, так же как он был колыбелью поэзии Пушкина, и после Пушкина никто так поэтически не отблагодарил Кавказ за дивные впечатления его девственно величавой природы, как Лермонтов...» [2, IV, 175].

В лермонтоведении сложилась целая школа изучения Кавказа как составляющей творчества поэта. Подробно и скрупулезно были собраны биографические факты, проанализированы сти-

хотворения, поэмы, живописное и графическое наследие Лермонтова. Среди признанных авторитетов в этой области лермонтоведения такие имена, как В. Мануйлов, Б. С. Виноградов, В. Шадури, И. Андроников¹. Поэтика литературных текстов Лермонтова, в которых отразились реалии Кавказа, была глубоко и всесторонне исследована поколением ученых XX столетия, которые создали великолепную базу текстуального анализа, проделали огромную текстологическую работу, собрав воедино все петли биографии и особенности всего корпуса художественного наследия поэта.

Казалось бы, прошлое столетие расставило все точки, ответило на все вопросы и сделало лермонтоведение закрытой областью, в которой уже ничего невозможно, а главное, нет необходимости выяснять. Однако реалии современности настойчиво заставляют обратить внимание на Кавказ, а у литературоведа появляется возможность взглянуть с иных, подчас неожиданных позиций на так называемые «вечные темы» в лермонтоведении, интерес к которым так и не затух в наше далеко не филологическое время.

Учитывая широту научной литературы вокруг осмысления Кавказа в творчестве Лермонтова, не отказываясь от общепринятых положений, все-таки не хочется повторять известные истины, тем более что современный научный инструментарий позволяет сосредоточить внимание на некоторых важных гранях лермонтовского наследия, оказавшихся созвучными актуальным вопросам гуманитарных исследований нашего времени.

Основная часть

Кавказ как культурообусловленное понятие в творчестве М.Ю.Лермонтова.

Лермонтовский Кавказ обычно рассматривается как особое географическое и художественное пространство, в котором либо происходит

действие лермонтовских произведений, либо сам этот край становится предметом художественной рефлексии автора. Представляется, однако, что Кавказ в художественной картине мира Лермонтова обладает гораздо более широкой функцией: перед нами культурный концепт, своеобразие которого заключается в совмещении общеязыкового, культурологического содержания и его субъективной, индивидуально-лермонтовской интерпретации².

В концептосфере поэзии и прозы Лермонтова Кавказ следует рассматривать с нескольких позиций: а) Кавказ как культурообусловленное понятие, включающее в себя, с одной стороны, составляющие культур народов Кавказа, с другой - рецепцию этих культур русским сознанием 1830-х годов; б) набор этноментальных понятий, отражающийся в языках народов Кавказа, и перспектива взгляда на эти понятия с позиций русской языковой картины мира в текстах Лермонтова; в) антропоцентрический аспект Кавказа и его восприятие Лермонтовым.

Подобный подход к рассмотрению Кавказа как крупного сегмента концептосферы художественного мира Лермонтова позволяет реконструировать понятие³ Кавказа, каким оно существовало в узусе эпохи Лермонтова, и таким образом приблизиться к авторскому пониманию Кавказа, что в свою очередь тесно связано с прояснением различных аспектов процесса мифологизации Кавказа русской литературой XIX-XX вв. и начавшимся в нашу эпоху постмодерности процессом разрушения основ этого мифа, а также формированием новых стереотипов восприятия Кавказа современным сознанием.

Кавказ издревле был ареной противостояния интересов больших исторических формирований, а также с давних пор был окутан мифами, преданиями. Географически разделенный Великим Кавказским хребтом на две части - Предкавказье (Северный Кавказ) и Южный Кавказ, он веками был местом проживания многих народов, ареалом функционирования разнообразных язы-

ков, предметом политических и экономических интересов.

Сочетание в ландшафте этой географической зоны высокогорных местностей, суровых и неприступных в своей красоте, с прекрасными, роскошными долинами, бурными реками наложило свой отпечаток на представителей кавказских этносов: сложившись в этом регионе, этносы создавали свои культуры, которые во многом были схожими, однако не идентичными. Мозаичная антропосфера Кавказа, постоянно подвергавшаяся колебаниям из-за многочисленных военных конфликтов, за время существования в историческом времени и взаимодействия с ландшафтом территории проживания оформилась в специфическую этносферу Кавказа. В этой этносфере наличествовали различные идеологии (мусульманство, православие), разные языковые системы (кавказские языки, тюркские языки и др.), но при этом ярко высвечивалась одна общая черта – высокая степень пассионарности, как сказал бы Л.Н.Гумилев, народов Кавказа.

Путь в мировой истории, пройденный народами, населяющими Кавказ, был долог и многообразен. В разное время народы Кавказа соприкасались с такими яркими культурами, как эллинская, древнеримская, византийская, арабская, персидская, османская – и это далеко не полный перечень. В эпоху Лермонтова Кавказ вошел в сферу влияния Российской империи, а русское передовое сознание той эпохи – романтическое по своей природе – воспринимало Кавказ как романтический *восток*. При этом наполнение этого понятия включало в сознании романтиков множество компонентов. Как известно, *восток* является одним из древнейших архетипов, прямо указывающим на Эдем и Axis Mundi – Центр, некую ламинарную точку, где смыкаются, пребывают в органическом единстве сакральное и профанное. Именно в таком качестве воспринималась символика *востока* и на заре распространения христианства. Это подтверждают дошедшие до наших дней схожие во многих языках словосочетания.

Все выражения типа «таинственный *восток*», «мистический *восток*», «древний *восток*», «*восточная мудрость*» и т.д., по сути, являются выражением кардинальной установки европейского (христианского) типа сознания на *таинственную непостижимость* Востока⁴, являющуюся позднейшей конкретизацией трансформации идеи невозможности человеческим разумом осознания трансцендентности Божества, Света, высшего Знания, высшей Истины и т.д.

Стремление обрести мифический идеал гармонии всего сущего неизбежно должно было обратить внимание русских романтиков на Кавказ. При этом ни в коем случае нельзя игнорировать и тот факт, что само отношение к Востоку - Кавказу - *востоку* претерпевало сложнейшую трансформацию в русской культуре и принимало различные формы выражения в зависимости как от общих тенденций развития того или иного этапа русского романтизма, так и от многообразия творческих индивидуальностей его представителей. Логическим следствием этого общекультурного фона выглядят многочисленные описания природы Кавказа, которые в русской романтической поэзии нередко пронизаны восточными мотивами. Это явственно прослеживается, например, в поэзии В.Кюхельбекера, где Грузия выступает под именем Гюрджистана, в «грузинских» произведениях А.С. Грибоедова, где порой грузинское так тесно перемежается с персидским (или общевосточным), что четкое их разграничение представляется достаточно сложной задачей, и др. Однозначную же четкость ассоциация «Кавказ – Восток» обретает у М.Ю. Лермонтова, для которого Казбек – «*страж востока, [...] чалмою белою [...] увит*» («Аул Бастунджи», 1831).

Вершины Кавказа – образ интуитивного ощущения вышины - высоты как безграничной протяженности небес (небесное = идеальное), предощущение, предчувствие истины, которая может открыться. В то же время, понятие «местного колорита» (*couleur locale*) у романтиков имело два аспекта: колорит места (национальный, географический) и колорит времени» [6. 128]. Феномен

Кавказа, специфика его поэтического осмысления в русской романтической поэзии наводит на мысль, что в данном случае может иметь место совмещение обоих аспектов, и личная встреча с Кавказом и его природой оставляла у поэтов-романтиков ощущение соприкосновения с чем-то древним, не затронутым уровнем современной цивилизации, проникнутым истинной духовностью.

Образ первозданного, неподвластного обычному (профанному) времени, девственного Казбека, органично вписывающегося «*в девственную лазурь*» небес (аналогично и у М.Ю. Лермонтова – «*скала, родная облакам*», «Демон» - мифологема встречи Земли и Небес), трансформируется в романтическом мироощущении в знаковый символ центра пространственно-временных координат (романтическую модификацию все того же архетипа - *Axis Mundi*), ламинарную зону, где время-пространство не подчиняется законам нашей реальности, но принадлежит высшей – надприродной, Абсолютной реальности, предстает неким целостным единством, сакральной сферой, в которой все взаимосвязано и взаимнообратно, и, где, по словам М. Элиаде, «происходит разрыв уровня, благодаря которому становится возможным переход от одной модальности бытия к другой (из мирского, т.е. исторического настоящего в Священное - существовавшее в момент Сотворения Вечное Настоящее - Т. М.)» [11]. «Достижение Центра равносильно посвящению, инициации; существование, еще вчера мирское и иллюзорное, сменяется теперь новым – реальным, длительным и действенным существованием» [11,35]. Так в романтическом мировосприятии «*приобщение*» к Кавказу трансформируется в приобщение (причащение) вечности (Истине) и, символизируя всеобъемлющее единство человека и Космоса, знаменует собой своеобразное преодоление пространственно-временных барьеров.

В этом смысле Кавказ оказался неисчерпаемой сокровищницей. Грандиозная, романтическая по своему характеру, исполненная первозданных

контрастов природа этого края (вознесенные высь - к Небесам - горные пики, мрачные, напоминающие о Преисподней, темные ущелья, дикий нрав горных рек и водопадов, живописные долины, демонстрирующие взгляду сочетания всех мыслимых цветов и оттенков) сама по себе создавала иллюзию перенесения во времени – к первым дням Творения, к основе мироздания.

Одиночество вознесенного *над* Кавказом поэта сродни изначальному, безграничному одиночеству свидетеля акта творения. Вышина – безмерная высота, синоним Небес («Вышний, Всевышний, Бог» [4,315]). По своей космической грандиозности два этих понятия с первой же строки воссоздают ауру космогонии, переносят нас в атмосферу библейского «В начале», когда «сотворил Бог небо и землю. Земля же была безводна и пуста, и тьма над бездною, и дух Божий носился над водою» – Быт.1:1. Оттуда, с высоты небес, взирает поэт на мир, простирающийся где-то внизу («В начале сотворил бог небо и землю... День один» - Быт.1:1). Иллюзия присутствия у истока первоначала усиливается «потоков **рождением**», «**первым** грозных обвалов движеньем» («И создал бог твердь, и отделил воду, которая под твердь, от воды, которая над твердь... День второй» - Быт.1:7).

Дистанция между миром и поэтом сравнима лишь с дистанцией между Творцом и твореньем. Граница между заоблачной высью и земным миром обозначена тучами, которые «**смирненно идут подо мной**», и лишь орел «**парит неподвижно со мной наравне**» (древнейший архетип - символ божества, которое, будучи *наравне* с поэтом-провидцем, подчеркивает мистический смысл открывающейся панорамы). «*А там уже роши, зеленые сени. // Где птицы щебечут и скачут олени*» («И сказал Бог: да произрастит земля зелень, траву, сеющую семя, дерево плодовитое, приносящее по роду своему плод, в котором семя его на земле... День третий» - Быт. 1:11) и т.д. Именно в таком месте (в какой-нибудь укромной мирной долине) и должен находиться мифический Центр и Эдем-рай – символ безмятежного счастья.

Взору поэта постепенно открываются все новые и новые картины. Их последовательность точно следует библейскому описанию Акта Творения. И вот, наконец, «*веселые долины*». Те самые, «*на берегах волшебных **Кира***» (В.Кюхельбекер, 1822) «*ковром раскинувшиеся*», «*роскошной Грузии долины*» (М. Ю. Лермонтов «Демон»,1841), которые в русской романтической поэзии четко ассоциируются с Эдемским «*божьем садом*» («Мцыри»,1840): «*Там, где в Эдем, чрез ужас ада // Арагу катит Кайшаур*» (В.Кюхельбекер. «Начало поэмы о Грибоедове», 1822-1823); «*где вееет нега и прохлада, где в садах собирают дань пурпурного **винограда***» (А.Грибоедов «Там, где вьется Алазань»). Используемое для характеристики пейзажа М.Ю.Лермонтовым существительное *ковер*, с которым связано прилагательное *роскошный*, в контексте строфы принадлежит, безусловно, символике Востока. Тем не менее, это далеко не Рай, не мифический Эдем. Рядом – «*ущелье, где Терек играет в свирепом весельи*», и где «*нищий наездник таится*». И темное ущелье уже воспринимается как соответствие таящемуся во тьме Злу – антиподу Бога-творца (и даже *нищий* в таком контексте обретает символическое значение категории нравственной). Образ *ущелья* как антитезы Небес также подчеркивает близость к «началу начал». Аналогично и у М. Ю. Лермонтова: Терек, который «*разорил родной Дарьял*», «*воет, дик и злобен // Меж утесистых громад, // Буре плач его подобен*»; и этот же Терек, при необходимости, «*лукавый принял вид*» («Дары Терека»,1839). Соответственно, стремящийся вырваться **из ущелья** Терек предстает аллюзией на Падшего Ангела и разыгравшуюся в Вечности драму (обреченный пребывать в заключении, во тьме ущелья, рвущийся на свободу, Терек – прямая проекция величайшего бунтаря во Вселенной – Люцифера).

Демон – «*первенец творенья*», когда-то «*чистый херувим*», но ныне он - «*дух изгнания*», утративший право на «*жилище света*», т.е. перед нами романтизированный образ все того же Лю-

цифера в ипостаси «царя познания и свободы». Именно тогда, когда «...над вершинами Кавказа изгнанник рая пролетал: // Под ним **Казбек**, как грань алмаза, // Снегами **вечными сиял**», в том, «кого никто не любит», просыпается желание любви: «вновь постигнул он святыню // любви, добра и красоты» - в «душе, открытой для добра», «...в нем чувство вдруг заговорило». «В бескровном сердце луч надежды опять затеплился живой», и вспыхнуло страстное желание перерождения (возврата «к добру и небесам», «жизни новой») и примирения с Творцом («Хочу я с небом примириться, // Хочу любить, хочу молиться, // Хочу я веровать добру!»). Он отрекается «от старой мести» и мечтает предстать перед Создателем «любви святым покровом» одетый, «как новый ангел в блеске новом». Не потому ли все эти метаморфозы происходят с «вольным сыном Эфира» именно над Кавказом, что над Казбеком он попадает в «ламинарную зону», где действуют силы тяготеющего к вселенской гармонии Центра? А все его надежды терпят крах («и проклял Демон побежденный мечты безумные свои») потому, что начавшаяся на заре Творенья битва, полем которой является весь Кавказ, здесь, в абсолютном, сакральном, времени, длится вечно?

Своеобразным временным смещением можно считать также и встречу «цивилизованных европейцев» с «дикими» горцами – «естественными людьми», детьми природы, отделенными от современности Цивилизацией в романе «Герой нашего времени» и поэме «Мцыри». Поскольку первозданное состояние (вольность, дикость) – это естественное состояние первочеловека, созданного «по образу и подобию» и находящегося в гармонии с Творцом, то для романтиков оно обладало особой привлекательностью. Романтический герой, вступая в конфликт со своим обществом, отвергая его, в надежде обрести нечто, утраченное его современниками, чаще всего, надеется обрести *это* именно в прошлом, среди «естественных, нецивилизованных» людей, чувства и внутренний мир которых находятся в гар-

монии с природой и мирозданием. Ради этого он и покидает свое общество, отправляясь в путь (путешествие).

Тема паломника и паломничества в романтизме, ее связь с Центром-востоком – это сложная тема, требующая особого разговора. Напомним только, что для прохождения ритуала инициации обязательным предварительным условием возвышения (перехода на следующую ступень) является разрыв: «те, кто избрал для себя поиск, странствие к Центру, должны оставить все, что связывает их с семьей и обществом [...] и сконцентрироваться только на движении к высшей истине» [11,341]. Кроме того, идея опасного перехода от мирского к Священному (выход из микро- в макрокосм, из исторического времени в Вечность) всегда неразрывно связана с символизмом тесных Врат (или опасного Моста). Древний перевальный путь с Северного Кавказа в Закавказье, как известно, пролегал через т.н. Кавказские Врата - Дарьяльское ущелье. Имевшее стратегическое значение, это узкое ущелье, по свидетельству Плиния Старшего, когда-то действительно было перегорожено окованными железом бревенчатыми воротами. Однако поэтический образ опасного Дарьяла – «врат Кавказа», охраняемого скалистыми утесами («сторожевыми великанами» - М. Ю. Лермонтов, «Демон»), вряд ли был навеян одним лишь этим обстоятельством. В поэтическом воображении проход через теснины Дарьяла (прохождение тесных Врат Кавказа) явно ассоциируется с символизмом ритуалов инициации - испытания (преодоления препятствия), обязательным условием перехода на иной уровень бытия. Все это дает возможность интерпретировать путешествие на Кавказ в восприятии русской романтической поэзии в соотнесении с мифологемой пути, т.е. как испытание (Кавказом).

Постепенно реальный Кавказ, так же как и реальный Восток для европейцев, все больше расходуется с *востоком* – символом первозданной гармонии, теряет свой магический ореол: «Кавказ! Далекая страна! // Жилище вольности про-

стой!», «Свободе прежде милый край // Приметно гибнет для нее» (М.Лермонтов. «Кавказу», 1830). Однако так и не исчезают окончательно достаточно часто присутствующие в романтической поэзии аллюзии на *древность* и *тайну*, которые, являясь ключевыми понятиями, объясняют саму притягательность этого места, которое начинает осмысляться уже в дихотомии «Восток – Запад»: «Стамбул отрекся от пророка; // В нем правду древнего Востока // Лукавый Запад омрачил...» (А.Пушкин. «Стамбул гяуры нынче славят...», 1830). Противопоставление древнего Востока и Западной цивилизации решается в категориях Свет – Тьма - основополагающей бинарной оппозиции системы нравственных ориентаций православной ментальности [9]. Лукавый (враг Божий) омрачил (затемнил) правду древнего Востока (свет Истины, хранителем которой является древний Восток). Тем самым подчеркивается временной разрыв, который ведет к утрате гипотетической возможности ее прозрения. В дальнейшем такая трактовка наиболее явно проявляет себя в творчестве М.Ю. Лермонтова, в поэзии которого приоритетным символом Кавказа (вернее, его олицетворения – высочайшей вершины Кавказского хребта – Казбека) становится *древность*. Однако, *древность* вынуждена уступить натиску Цивилизации и «замолкнуть навек», так и не раскрыв своих тайн («Спор», 1841). Как известно, одним из элементов проблематики «Спора» является актуальный для русского общества 1830-1840-х годов вопрос об историческом предназначении России, ее месте в философско-исторической дихотомии «Восток-Запад». По всей видимости, весь комплекс философских идей, волновавших русское мыслящее общество в 1830-е годы (а особенно раннее славянофильство) [8,65-80], поставил М.Ю. Лермонтова перед проблемой исторических судеб России. В сознании поэта своеобразии русской культуры постигалось в ее антитезе к Западу и Востоку; Россия ассоциировалась с Севером и, противостоя обеим вышеназванным культурам, с другой стороны, выступала как Запад для Восто-

ка и как Восток для Запада. Это ярко иллюстрируется взаимоотношениями горцев и Печорина, горцев и Максима Максимыча в романе «Герой нашего времени», а также лирикой позднего Лермонтова.

В последние годы жизни поэта определяющей чертой философии Востока для М.Ю. Лермонтова становится фатализм: «*Быть может, небеса Востока // Меня с ученьем их пророка // Невольно сблизили...*» («Валерик», 1840). В «Ашик-Керибе» Куршуд-бек говорит: «... что написано у человека на лбу при его рождении, того он не минует». Два полюса романтического сознания распределяются между Западом и Востоком. Образом-символом культуры Запада становится Наполеон («Воздушный корабль», 1840). В лермонтовской схеме типологии культур есть еще один признак: возрастной. Наивному, «дикому», отмеченному силой и деятельностью периода молодости противостоит «дряхлость», упадок. Именно таково нынешнее состояние Востока и Запада. Влияние обеих «дряхлых» культур – и восточной, и западной – раздвоилось в русском человеке.

О «дряхлости» Запада М.Ю.Лермонтов впервые говорит в «Умиравшем гладиаторе» (1836), потом в «Последнем новоселье», 1841: «*Мне хочется сказать великому народу: // Ты жалкий и пустой народ!*». «Великий» в прошлом, «жалкий и пустой» сейчас. Гордой индивидуальности противопоставлена логика «толпы», все более олицетворяющая современный поэту Запад: «*Из славы сделал ты игрушку лицемерья, // Из вольности – оружие палача*». Европа, уже изжившая, по мысли романтика Лермонтова, все прогрессивное и оставившая от него только атрибутику, полностью отражается в «нашем поколении» «Думы» (1838), и «Героя нашего времени» (1840). В наиболее законченном виде это проявляется в образе Грушницкого («*Он из тех людей, которые на все случаи жизни имели готовые пышные фразы*» и даже храбрость его «не русская храбрость»).

С другой стороны, существуют люди, в которых европеизация проявилась в виде приобщения

к миру титанов европейской культуры, и которые, вобрав в себя все позитивное из этой культуры, стали «одинокими утесами» в русском обществе, неподготовленном к появлению подобных личностей (тип Печорина). Жизнь выталкивает этих людей из общества, обрекая их участи несостоявшихся, нереализованных личностей.

Но современный Восток также переживает период «*дряхлости*». В «Споре» читаем: «*Род людской там спит глубоко // Уж девятый век. [...] Все, что здесь доступно оку // Спит, покой ценя...// Нет, не дряхлому Востоку // Покорить меня!*».

Все эти антитезы лермонтовского сознания могут быть интерпретированы как утрата надежды на обретение *древнего Знания тайн вселенской гармонии*. Вместо надежды обретения – осознание утраты. При таком прочтении разочарование М. Ю. Лермонтова можно понимать как разочарование в бессилии магического, чудесного изменения мира под эгидой прекрасного, «ангельского» начала, на что была надежда в ранней юности, в разочаровании в *востоке* как в определенной ипостаси воплощения тайной мудрости.

Так подходит к своей кульминационной точке начатый ранее процесс демифологизации архетипа древнего Востока как такового и Кавказа в качестве *востока* русской романтической поэзии. По мере узнавания реального Востока, на который к тому же проецируются политические интересы Российской империи, *восток* романтической мечты все дальше отодвигается в прошлое, наглядно подтверждая факт торжества иного типа сознания.

Заключение

Поскольку «... мы воспринимаем все, что происходит перед нашим взором [...], одновременно изнутри и извне, и как единение со всем сущим нас самих и как объект познания», который, тем не менее, «продолжает сохранять все признаки, присущие как субъекту, так и объекту» [1,29],

то в общем контексте поэтического мышления русского романтизма концепт «*Кавказ*» обладает множественностью прочтений на различных смысловых уровнях. Основные смыслы раскрываются, в частности, в плоскостях восприятия: 1) интуитивно-чувственной - как выделенный нами мифолого-романтический образ (*восток* - трансформация древнего архетипа – символа вечного поиска утраченной гармонии - Кавказ); 2) художественно-литературной - как модификация европейского по своему происхождению, традиционного образа романтической поэтики (символа воображаемого экзотического мира, отличного по своему мироустройству от цивилизованной Европы); 3) рассудочно-рациональной - как реальный, пока еще не познанный край, требующий изучения, дифференциации, осмысления и включения в активно расширяющуюся в тот период культурную сферу «русского европейца» (чаще всего в виде антитезы Запад - Восток).

Всем им присуща та или иная степень поэтической символизации. При этом рассудочно-рациональное осмысление Кавказа не только является следствием процесса демифологизации древних мифологем, но и актом рождения нового мифа в условиях взаимодействия различных типов миропонимания – чувственно-романтического и рационально-реалистического.

Примечания

(Endnotes)

1. Мануйлов В.А. К истории кавказской темы в русской литературе. - Вести ЛГУ. Серия ист., яз. и лит.-ры. 1962, №2. Вып.1, с. 161-165// Попов А.В. М. Ю Лермонтов и Кавказ. Библиография. Ставрополь, 1963// Виноградов Б.С. Кавказ в творчестве Лермонтова - Уч. Записки Чечено-ингуш. пед. ин-та. 1968, № 27, вып.15// В.Шадури. За хребтом Кавказа. 160 лет со дня рождения М.Ю.Лермонтова. - Тбилиси, 1977//Андроников И.Л. Лермонтов в Грузии в 1837 году. М., 1955 и многие другие.

2. По мнению Н.С. Болотновой, анализ концептов в художественном тексте предполагает «...выявление, моделирование на языковой основе и изучение концептов как единиц концептуальной картины мира автора, „стоящего“ за текстом» [3, 596].

3. На необходимость различия между терминами *концепт* и *понятие* справедливо указывает В. Демьяненко: «Термины *понятие* и *концепт* – исторически дублеты, русское *понятие* калькирует латинское *conceptus*. Однако в современных научном и ненаучном узусах эти термины расходятся в употреблении. Более того, именно на противопоставлении этих двух терминов – *концепт* и *понятие* – основана концепция семантического словаря Н.Ю. Шведовой:

«**Концепт** – это содержательная сторона словесного знака (значение – одно или некий комплекс ближайше связанных значений), за которой стоит понятие (т. е. идея, фиксирующая существенные «умопостижимые» свойства реалий и явлений, а также отношения между ними), принадлежащее умственной, духовной или жизненно важной материальной сфере существования человека, выработанное и закрепленное общественным опытом народа, имеющее в его жизни исторические корни, социально и субъективно осмысляемое и – через ступень такого осмысления – соотносимое с другими понятиями, ближайше с ним связанными или, во многих случаях, ему противопоставляемыми. Понятие, лежащее в основе концепта, имеет свой собственный потенциал, оно способно дифференцироваться: элементарное отражение этой способности словари показывают как тенденцию к образованию разнообразных словесных оттенков и переносов.

Такое определение концепта в полном объеме может быть принято применительно к тем единицам, которые в специальной литературе называются «большими» или «великими», «базовыми», «основными» концептами. Не следует, однако, забывать, что такие «основные» концепты окружены сопутствующими им единицами – «малыми», «неосновными», «небазовыми» концептами, в которых часто отсутствуют некоторые из перечисленных выше признаков, такие, например, как обязательность глубоких исторических корней, традиционность обозначения; в «малых» концептах могут отсутствовать и исторически сложившиеся социальные либо субъективные оценки или оппозиционное сопоставление с другими единицами. Такие малые концепты с «ущербной» системой концептуальных признаков не выпадают, однако, из области основного концепта: они создают ту органическую среду, без которой он не существует» [10, 603]» [5, 606]. Следовательно, главным в смысловом наполнении понятия *концепт* становится реконструкция сущности ментального мира, которая за этим понятием лежит.

4. В работе автор четко разграничивает Восток – географическое понятие, и *восток* – архетипическую мифологему романтизма (прим. автора – *Т.М.*).

Литература

1. Батай Ж. (2000): Теория религии. Минск.
2. Белинский В.Г. (1957): Полн. собр. соч. Т. IV, М.
3. Болотнова Н.С. (2006): Филологический анализ текста: Учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. 2-е изд., доп. Томск: Изд-во. Том. гос. пед. ун-та. 631 с.
4. Даль В. (1989): Толковый словарь живого великорусского языка, т.1. М.
5. Демьяненко В.З. (2007): Термин «концепт» как элемент терминологической культуры // Язык как материя смысла: Сборник статей в честь академика Н. Ю. Шведовой / Отв. ред. М. В. Ляпон. – М.: Издательский центр «Азбуковник». (РАН: Институт русского языка им. В. В. Виноградова). С. 606–622
6. Развитие реализма в русской литературе, (1972): т.1. М.
7. Лермонтов М.Ю. (1978): Пол. собр. соч. В 4-х тт. М.: «Худ.лит»
8. Мегрелишвили Т. Г. (2000): Антиномии Михаила Лермонтова. Тб.
9. Модебадзе И.И. (2004): «Одержимость», «диссоциация личности» и «стабильность общества» (христианская ментальность, психоанализ и социо-культурные процессы) // Грузинская русистика. Тб.
10. Шведова Н. Ю. (2005): Русский язык: Избранные работы. М.
11. Элиаде Мирча (2000): Миф о вечном возвращении. М.

Cognitive and Representational Aspects of the Concept of the Caucasus in Lermontov's Work

Tatiana Megrelishvili
Georgian Technical University
Department of Liberal Sciences
77 Kostava Str., 0175, Tbilisi, Georgia
Tel: 599 576 882
E-mail: tatamegre@gmail.com

Abstract

The article deals with one of the most difficult questions in Lermontov criticism - demonstrating the Caucasus interpreted by Russian poet's romantic consciousness. The paper discusses a hypothesis to view this phenomenon as a cultural concept, the formation and cognitive components of which in Lermontov's works were influenced by the central myths of romanti-cism – East, antiquity.

Keywords :

Caucasus, Russian romanticism , Lermontov.

კონცეპტის „კავკასია“ კოგნიტიურ-რეპრეზენტაციული ასპექტები მ. ი. ლერმონტოვის ნაწარმოებებში

ტატიანა მეგრელიშვილი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი
კოსტავას ქ. 77, 0175, თბილისი, საქართველო
ტელ.: 599 576 882
E-mail: tatamegre@gmail.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ლერმონტოვ-მცოდნეობის ერთ-ერთი ურთულესი საკითხი – რუსი პოეტის რომანტიკული შემეცნებით გააზრებული – კავკასია. ნაშრომი გვთავაზობს ჰიპოთეზას, ეს მოვლენა განიხილებოდეს როგორც კულტურული კონცეპტი, რომლის ფორმირებაზე და კოგნიტიურ კომპონენტზე ლერმონტოვის შემეცნებაში გავლენა იქონიეს რომანტიზმის ცენტრალურმა მითოლოგიებმა – აღმოსავლეთი, ძველი დროება.

საკვანძო სიტყვები:

კავკასია, რუსული რომანტიზმი, ლერმონტოვი.

პოლიტიკური დისკურსის ანალიზის სემანტიკური თავისებურებები

ნანა მსახურაძე

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო

უნივერსიტეტი

ევროპეისტიკის დეპარტამენტი

ნინოწილის ქ. 35, 6010, ბათუმი, საქართველო
ტელ.: 593 252 037

E-mail: nmsakhuradze@gmail.com

რეზიუმე

პოლიტიკოსთა დისკურსის კვლევამ ცხადყო, თუ რაოდენ საფრთხილოა პოლიტიკური დისკურსის ანალიზის მხოლოდ ერთი ასპექტით შესწავლა. პოლიტიკოსთა გამოსვლებში უდაოდ ყოველი სიტყვა დირეგული და საინტერესოა, რის შესწავლასაც წლების მანძილზე სემანტიკა და ლექსიკა ემსახურებოდა. თუმცა თანამედროვე ლინგვისტთა მტკიცებით სემანტიკური კვლევა ობიექტურია მხოლოდ პრაგმატიკის ჭრილში, განსაკუთრებით პოლიტიკური დისკურსის შემთხვევაში, რადგან კონტექსტიდან „ამოგლეჯილმა“ სიტყვებმა შესაძლოა მისი ინტერპრეტაცია გამოიწვიოს და ხელი შეუწყოს მცდარი დასკვნების გაკეთებას.

საკვანძო სიტყვები:

პოლიტიკური დისკურსი, სემანტიკა, დეფინიცია, კონცეპტი.

შესავალი

თანამედროვე ლინგვისტიკაში დისკურსის ანალიზის შესახებ თითქმის ყველაფერი დაიწერა, თუმცა, დეფინიციები განსხვავებულია, რაც მის პროგრესულ და მრავალმხრივ ბუნებაზე მიუთითებს. სალომე ოშიაძე აღნიშნავს, რომ „ენათმეცნიერთა მიერ ენისა და მეტყველების გარჩევამ, ენის ფუნქციონირების სემანტიკური და პრაგ-

მატიკული ასპექტებისადმი ინტერესმა, სემიოტიკურმა კვლევებმა გამოიწვია ის, რომ კვლევა გასცდა წინადადების ფარგლებს, კერძოდ, იგი გადაწვდა მეტყველებას, როგორც სამეტყველო აქტთა ბმულ თანმიმდევრობას, რომელიც გამოხატულია სხვადასხვა ტექსტით და რომლის გაანალიზება სხვადასხვა ასპექტითაა აუცილებელი” [ოშიაძე. 2001:20]. ის ფაქტი, რომ დისკურსის ანალიზი სხვადასხვა, მრავალფეროვან საშუალებას იძლევა და აგრეთვე ისიც, რომ თავადაც ისეთ განსხვავებულ ასპექტებს საჭიროებს კვლევისათვის, როგორცაა: პრაგმატიკული, სემანტიკური, რეფერენტული და სხვა. ჩვენი ინტერესის სფეროს წარმოადგენს პოლიტიკური დისკურსი, რომლის რეალური და ობიექტური ანალიზი აღნიშნული დისციპლინების ერთობლიობაში შესწავლით არის შესაძლებელი.

ძირითადი ნაწილი

პოლიტიკური დისკურსი და სემანტიკა

პოლიტიკური დისკურსის კვლევა შეუძლებელია, თუ არ შევისწავლით მისთვის დამახასიათებელ ენობრივ თავისებურებებს. სემანტიკა ჩვენი კვლევის ერთ-ერთი საკვანძო საკითხია, რადგან ის შეისწავლის დისკურსის ისეთ ელემენტებს, როგორცაა: სიტყვები, ფრაზები, წინადადებები, პარაგრაფები, და სხვა [Dijk. 1985]. სემანტიკას ვან დეიკი შემდეგნაირად განმარტავს: „ზოგადი გაგებით, სემანტიკა არის ფართო სემიოტიკური თეორიის კომპონენტი, თეორია სრულმნიშვნელოვან, სიმბოლურ ქცევაზე“ [Dijk. 1985:103]. აღსანიშნავია ის, რომ პოლიტიკოსთა მეტყველებაში ენის მნიშვნელობას თავად პოლიტიკოსებიც აღიარებენ. პოლ ჩილტონს, მაგალითად, მოჰყავს

ბრიტანელი პოლიტიკოსის ინტერვიუდან ამონარიდი, რაც ნათლად ადასტურებს იმ მოსაზრებას, რომ პოლიტიკოსები დღეს კარგი „ლინგვისტები“ არიან (ყოველ შემთხვევაში უნდა იყვნენ). პოლიტიკოსი პოლიტიკური ინტერვიუს დროს თავისი სიტყვების დასადასტურებლად ამბობს: „ჩვენ ახლა სემანტიკის შესახებ ვსაუბრობთ“ [Paul Chilton. 2004: 6].

თავდაპირველად სემანტიკის შესწავლა ხდებოდა სტრუქტურული ურთიერთობების დონეზე ლექსიკურ ელემენტებს შორის, ხოლო დისკურსის მნიშვნელობის აღწერა მიეკუთვნებოდა ისეთ დისციპლინებს, როგორცაა: რიტორიკა, სტილისტიკა და პოეტიკა [Norrick. 2004:77]. წინადადების შინაარსი მიიჩნეოდა ლექსიკური ელემენტებისა და მათი სტრუქტურული ურთიერთობების პროდუქტად [Norrick. 2004:77].

თანდათანობით დისკურსის კვლევაში მომხდარმა ცვლილებებმა ასახვა ჰპოვა სემანტიკაშიც, რადგან დისკურსის შესწავლის საგანი არა მარტო გამონათქვამის მნიშვნელობის შესწავლაა, არამედ სიტყვის მნიშვნელობისაც. ოსტინის თეორია ამტკიცებს, რომ ჩვენ ვიყენებთ სიტყვებს არა მხოლოდ ჭეშმარიტი ან მცდარი წინადადებების წარმოსათქმელად, არამედ ჩვენ ვმოქმედებთ სიტყვების საშუალებით, რაც ბუნებრივად იწვევს კონტექსტუალურ კავშირებს [Austin. 1962: 101]. ადამიანი გახდა ცენტრი დისკურსის სემანტიკური და პრაგმატიკული კვლევებისა, რადგან მათი საკვლევი სფერო არის მოქმედი ენა. ვან დეიკი მიიჩნევს, რომ „დისკურსს არა უბრალოდ გააჩნია მნიშვნელობები, არამედ ამგვარ მნიშვნელობებს ენის მომხმარებლები ანიჭებენ კონკრეტულ ინტერაქციასა თუ კონტექსტში. ანუ დისკურსის ინტერპრეტაციაც არის ის, რასაც ადამიანები აკეთებენ, კოგნიტიურად და სოციალურად“ [Dijk. 1985: 118].

დისკურსის სემანტიკური ანალიზი უპირველესად „მნიშვნელობასთან“ ასოცირდება,

რადგან როგორც ნორიკი განმარტავს, ის ძალიან მჭიდროდ მიეჯახება დისკურსის კონტექსტს, რამდენადაც „მოსაუბრეთა ინტენციებმა და მაყურებლის პასუხებმა კვლავ ასახვა ჰპოვეს სემანტიკურ თეორიებში პრაგმატიკის გავლით“ (Norrick 2004:78). ვან დეიკი ხაზს უსვამს ფაქტს, რომ რეალური ინტერპრეტაცია ენის მომხმარებლის გაგებაა და ისინი იყენებენ ეფექტურ სტრატეგიებს სასურველ ინტერპრეტაციამდე უმოკლეს დროში მისასვლელად. ამ მიზნით მიმართავენ სხვადასხვა სახის ტექსტურ, კონტექსტურ და კოგნიტურ ინფორმაციას ერთდროულად [Dijk. 1985:118].

როგორც ვან დეიკი განმარტავს, სემანტიკურ თეორიასთან ასოცირებული ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი კონცეპტი არის „ინტერპრეტაცია“ [Dijk. 1985:104]. ნორიკი აღნიშნავს, რომ ყველაზე საინტერესო ამ თეორიული ანალიზისას არის ის, თუ რას ნიშნავს ესა თუ ის სიტყვა სხვადასხვა ადამიანისათვის, და რა ეფექტი აქვს ამა თუ იმ სიტყვას მისი ძირეული ან სემანტიკური მნიშვნელობის მიღმა. თუმცა მრავალი მკვლევარი დავობს იმ საკითხთან დაკავშირებით, რომ როდესაც საკვლევი „ობიექტი“ სცდება ძირეულ, სემანტიკურ მნიშვნელობას, ის მაშინვე პრაგმატიკის სფეროში გადადის. პოლიტიკური დისკურსის ანალიზის დროს, კვლევა იწყება სემანტიკური ანალიზით და შემდეგ იგი ტრანსფორმირდება პრაგმატიკულ ასპექტში. როდესაც გვსურს ანალიზი იმისა, თუ რა იმპლიკაციის მატარებელია ენის გარკვეული ერთეული, ჯერ ვიკვლევთ მის სემანტიკურ მნიშვნელობას. ნორიკი ნაშრომში „დისკურსი და სემანტიკა“ წინ წამოწევს სემანტიკის აქტუალობას, აღნიშნავს რა, რომ მოსაუბრის ინტენციები და მაყურებლის პასუხები კვლავ სემანტიკას დაუბრუნდა, ოღონდ პრაგმატიკის და სასაუბრო აქტების თეორიის გათვალისწინებით [Norrick. 2004:78].

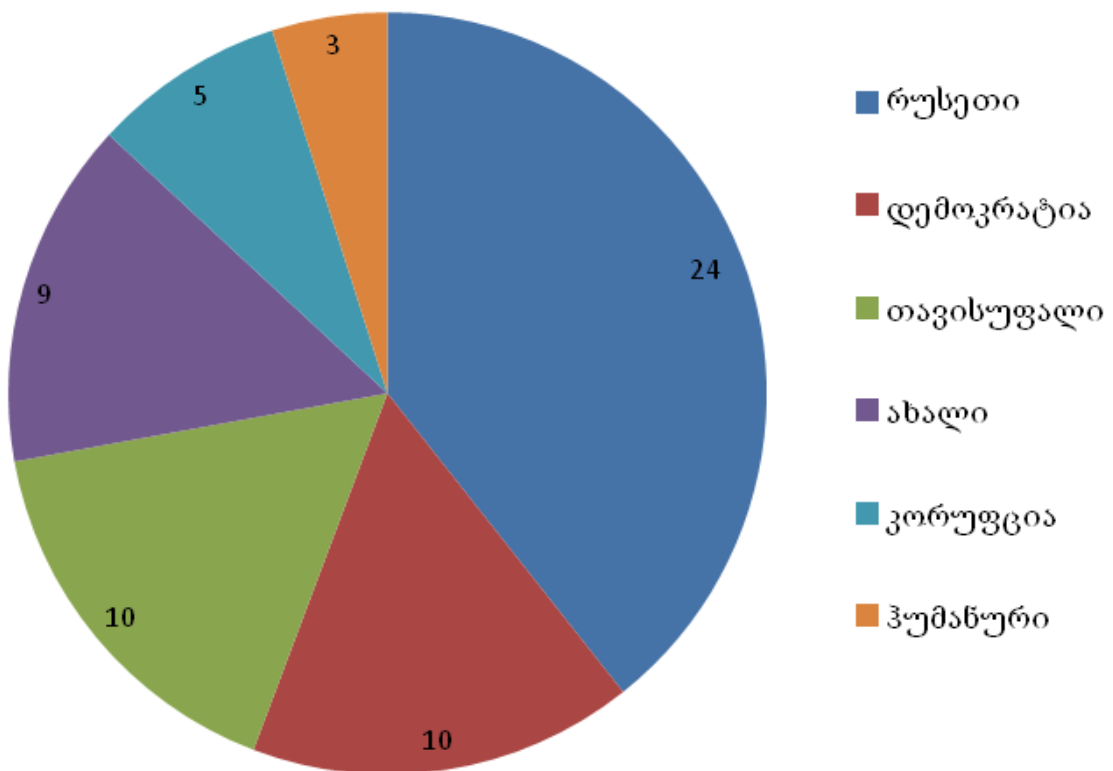
ვიზიარებთ მოსაზრებას, რომ დისკურსის ანალიზის დროს სემანტიკური კვლევა უნდა

მიმდინარეობდეს პრაგმატიკულ ასპექტში, რადგან ცალკეული სიტყვის ან შესიტყვების შესწავლა განყენებულად არ იქნება სრულყოფილი და ისინი უნდა შევისწავლოთ კონტექსტთან ერთად, რათა გავიგოთ, თუ რა მიზნით გამოიყენა პოლიტიკოსმა ესა თუ ის სემანტიკური თუ პრაგმატიკული ხერხი. ვან დეიკი სემანტიკურ კავშირს წინადადებებს შორის მნიშვნელოვან სტრატეგიად მიიჩნევს იმისათვის, რომ გაიგო ზუსტი მნიშვნელობა და დაიცვა მსმენელი არასწორი დასკვნების გამოყვანისაგან, თუმცა იქვე აღნიშნავს, რომ შემდეგ დონეზე ისინი უნდა განვიხილოთ პრაგმატიკულ, რიტორიკულ

და კონვერსაციულ დონეზე, რადგან სემანტიკური ანალიზი მხოლოდ ანალიზის ერთი მხარეა [Dijk. 1985:120].

დასკვნის მეტი დამაჯერობლისათვის, გაგანალიზეთ რუსეთის ყოფილი პრეზიდენტის, დიმიტრი მედვედევის ხალხისადმი მიმართვის ტექსტი, რომელიც დაიღო კრემლის ოფიციალურ ვებ-გვერდზე. დავაკვირდით გამეორებული და საკვანძო სიტყვების გამოყენების სიხშირეს კონტექსტის გარეშე. დიაგრამაზე გამოსახული სტატისტიკა ასახავს საკვანძო სიტყვების რაოდენობრივ ჯერობას პოლიტიკურ დისკურსში.

დიმიტრი მედვედევის მიმართვაში ხშირად გამეორებული სიტყვების სტატისტიკა

ჩვენ მიერ შემოთავაზებული დიაგრამა კარგად ასახავს რეალობას სემანტიკური თეორიის პრაგმატიკულ ასპექტში შესწავლის შესახებ. თუ მკვლევარი ერთი კონკრეტული პოლიტიკური ტექსტის, ჩვენ შემთხვევაში, რუსეთის ყოფილი პრეზიდენტის ხალხისადმი წერილობითი მიმართვის, ანალიზს მხოლოდ სემანტიკის ჭრილში ჩაატარებს და იგნორირებას გაუკეთებს მის კონტექსტთან კავშირს, აბსოლუტურად სხვა რეალობას მიიღებს. თუკი (1.1.) დიაგრამის შედარების მიხედვით ვიმსჯელებთ, მედვედევი როგორც „დემოკრატი“ ლიდერი იყენებს ისეთ „დემოკრატიულ“ საკვანძო სიტყვებს,

როგორცაა: *თავისუფლება, ჰუმანური, ახალი, დემოკრატია*. ის წინა პლანზე წამოწევს თავის ქვეყანას, რაც მიმართვაში სიტყვა „*რუსეთის*“ 24-ჯერ გამოყენებით გამოხატება. თუკი (1.2) ცხრილს დავაკვირდებით, სადაც ამ სიტყვათა მინი-კონტექსტები - წინადადებები ან სიტყვათშეთანხმებებია მოცემული და მათ სემანტიკურ თუ პრაგმატიკულ ანალიზს ჩავატარებთ, დავრწმუნდებით, რამდენად აუცილებელია იმის გაგება, თუ რა არის იმპლიცირებული მოხსენებაში და რა არის მომხსენებლის ინტენცია.

რუსეთი	დატვირთული პრობლემებით/ რუსეთის მოქალაქეების ცხოვრების ხარისხი გაიზარდოს/ წარმოებული რუსეთში / რუსეთის გავლენა არც ისე მაღალია / რუსეთის ისტორიული როლი / ტერიტორიული დავდასხმები რუსეთზე / რუსეთის ეკონომიკური განვითარება იყოს შედეგიანი / ძალიან დიდი პრობლემები რუსეთისათვის / რუსეთი მუშაობს / თანამედროვე რუსეთი / რუსეთს შეუძლია
დემოკრატია	დემოკრატიული ინსტიტუტები ზოგადად ჩამოყალიბებულია, მაგრამ მათი ხარისხი საკმაოდ შორია იდეალურისაგან / არამყარი დემოკრატია / შეუძლია დემოკრატიის გზით განვითარდეს / დემოკრატია დაიბადა ანტიკურ საბერძნეთში, მაგრამ იმ დროს დემოკრატია არსებობდა / სრულყოფილი დემოკრატია... დემოკრატია ყველასათვის განვითარდა ბოლო პერიოდში / დემოკრატია გახდა მასისათვის / უმეტეს დემოკრატიულ სახელმწიფოში ლიდერები და პარტიები ცვლიან ერთმანეთს / მსგავსი კონსენსუსი არსებობს ყველგან თანამედროვე დემოკრატიის შემთხვევაში
თავისუფალი	გმირები, რომლებმაც მოიპოვეს ეს თავისუფლება / საზოგადოება გახდეს უფრო თავისუფალი / ავაშენოთ თავისუფალი რუსეთი / უფრო თავისუფალი იქნება ჩვენი პოლიტიკური სისტემა / პოლიტიკური თავისუფლების, სიტყვისა და შეკრების თავისუფლების რეალიზაცია / ის უპასუხებს თავისუფალ ერს / პოლიტიკური სისტემა შეიცვლება თავისუფალი კონკურენციის გზით
ახალი	დეფიციტი / ახალი ერა / ავაშენოთ ახალი რუსეთი / ახალი გამოგონებები
კორუფცია	ქრონიკული / დაძლევა / ზომები კორუფციის წინააღმდეგ / საუკუნოვანი კორუფცია
ჰუმანური	საზოგადოება გახდეს უფრო ჰუმანური / ჰუმანური ფასეულებები / უფრო ჰუმანური იქნება ჩვენი პოლიტიკური სისტემა

1.2.

ეს ცხრილი ასახავს რეალურ სურათს იმისა, თუ რა იმპლიკაცია შესძინა რუსეთის ყოფილმა პრეზიდენტმა კონკრეტულ საკვანძო სიტყვებს. (L1) დიაგრამის საშუალებით მკითხველს შეეძენება ზოგადად დადებითი წარმოდგენა, შეხედულება დ. მედვედევის შესახებ, რომ ის თავს თვლის დემოკრატ ლიდერად, რუს ერს – ჰუმანურ ერად და ქვეყანას კი თავისუფალ ქვეყნად. ამ სიტყვების სტილისტურ-სემანტიკური ხერხების, გამეორების და პარალელიზმის, პრაგმატიკული ანალიზი და კონტექსტის ანალიზი სულ სხვა სურათს გვთავაზობს. ყოფილი პრეზიდენტი ქვეყანას არც თუ დადებით ჭრილში განიხილავს, კორუფციას „ქრონიკულს“ უწოდებს, სიახლეების „დეფიციტს“ ხაზს უსვამს და ამასთან მიუთითებს დემოკრატიის არარსებობაზე.

დასკვნა

მოცემული ანალიზი ცხადყოფს იმ ფაქტს, რომ სასურველია ლექსიკურ და სემანტიკურ დონეებზე ტექსტის ანალიზი, თუმცა ამ პროცესის განყენებული განხილვა მცდარი დასკვნების გამოტანის საწინდარია, განსაკუთრებით მაშინ, როცა პოლიტიკური დისკურსის უნდა გაანალიზდეს. უნდა გავიზიაროთ და დავეთანხმოთ ლინგვისტთა მოსაზრებას სემანტიკური ანალიზის პრაგმატიკულ ჭრილში შესწავლის შესახებ, რადგან ამ ნაშრომის უმთავრესი მიზნები და ამოცანები იმ სემანტიკური და პრაგმატიკული გზების მოძიებაა, რომლებსაც პოლიტიკოსები მიმართავენ, როდესაც „ამბობენ ან არ ამბობენ, მაგრამ გულისხმობენ“.

ლიტერატურა

1. Van Dijk, T. A. (1985): Handbook of Discourse Analysis. 4 Vols. London: Academic Press

2. Norrick Neal R. (2004): Discourse and semantics. The handbook of discourse analysis, ed. by Deborah Schiffrin; Deborah Tannen; and Heidi E. Hamilton, 76-99. Oxford: Blackwell

3. ოშიაძე ს. „ქართული დისკურსის ლინგვოკულტურულ შემადგენელთა სტრუქტურა, სემანტიკა და ფუნქციონირება“, სადოქტორო დისერტაცია, არნოლდ ჩიქობავას ენათმეცნიერების ინტიტუტი, თბილისი.

4. Austin John L. (1962): How to Do Things with Words, Clarendon, Oxford

5. Chilton P. A. Analysing Political Discourse Theory and Practice. Routledge, London

6. ემპირიული მასალის ელექტრონული წყარო: <http://news.kremlin.ru/transcripts/5413/print>

Семантические особенности анализа политического дискурса

Мсахурадзе Нана Гурамовна

Батумский государственный университет

им. Шота Руставели

Департамент европеистики

ул. Ниношвили 35, 6010, Батуми, Грузия

Тел.: 593 252 037

E-mail: nmsakhuradze@gmail.com

Резюме

Исследование политического дискурса показало, что изучение в одном аспекте анализа политического дискурса требует осторожности. Бесспорно, в выступлениях политиков каждое слово ценно и интересно, в связи с чем в течении многих лет семантика и лексика помогали в его исследовании. По утверждению современных лингвистов, семантическое исследование объек-

тивно только в разрезе прагматики, особенно в случае политического дискурса, т. к. „вырванные“ из семантического контекста слова могут изменить смысл высказывания и вызвать появление ошибочных выводов.

Ключевые слова:

политический дискурс, семантика, дефиниция, концепт.

Semantical Features Political Discourse Analysis

Nana Msakhuradze

Shota Rustavelis' University

Europeistics Department

35 Ninoshvili str., 6010, Batumi, Georgia

Tel.: 593 252 037

E-mail: nmsakhuradze@gmail.com

Abstract

Research of the political discourse showed that the aspect of political discourse should be studied with deliberation. In a politicians' speech each word is valuable and interesting because of the assistance of vocabulary and semantics in the process of research for a long time. According to modern linguists, semantic research is objective from the angle of pragmatics, especially in case of political discourse, as words out of context can change the meaning and cause misinterpretation.

Keywords:

Political discourse, semantic, definition, concept.

რელიგიური ასპექტების ასახვა ქართულ და ფრანგულ პარემიოლოგიაში

ნატალია სურგულაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
ევროპეისტიკის დეპარტამენტი
ნინოშვილის ქ. №35, 6010, ბათუმი
საქართველო
ტელ.: 593 394 181
E-mail: n.surguladze@yahoo.fr

თამარ მაჭუტაძე
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
ევროპეისტიკის დეპარტამენტი
ნინოშვილის ქ. №35, 6010, ბათუმი
საქართველო
ტელ.: 595 750 057
E-mail: tmachoutadze@yahoo.com

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია ქართულ და ფრანგულ პარემიოლოგიაში რელიგიის შესახებ მოცემული ანდაზები, როგორც ეროვნული მენტალიტეტის გამოვლენის ერთ-ერთი საშუალება.

კვლევის მიზანს წარმოადგენს „რელიგიის“ გამოსატყვის გზების შესწავლა, რომელიც წარმოადგენს ორი განსხვავებული კულტურის კონცეპტუალური სურათის ფრაგმენტს. ანდაზები დაჯგუფებულია შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

1. მსგავსი ანდაზები როგორც ლექსიკური, ასევე შინაარსობრივი თვალსაზრისით;
2. ლექსიკური თვალსაზრისით განსხვავებული და შინაარსით ერთნაირი ანდაზები;
3. განსხვავებული ანდაზები, რომელთა ანალოგი არ მოიპოვება ფრანგულ ენაში და პირიქით;
4. ანდაზები, სადაც რელიგიური ტერმინებია გამოყენებული და დასახელებულია სხვა კონცეპტები.

ამ დაჯგუფების მიხედვით შესაძლებელია განსაზღვრა იმისა, რა არის საერთო და განსხვავებული ქართულ და ფრანგულ კულტურაში რელიგიურ ასპექტთან მიმართებით და რელიგიური ტერმინების მატარებელი ანდაზები სხვა რომელ კონცეპტებს შეიცავენ.

საკვანძო სიტყვები:

პარემიები, ეროვნული მენტალიტეტი, კონცეპტი, კლასიფიკაცია.

შესავალი

„ხალხის მიერ დაგროვილი გამოცდილება, დაკვირვება, მთელი ერის ნაფიქრალი, ნაგრძნობი სიბრძნე, რწმენა, შეხედულება და ჭირ-ვარამი, ერის გონებამახვილობა, მისი ზნე, მისი ბუნება და ხასიათი ამ ერთწინადადებიან ნათქვამშია არეკლილი და დაკრისტალებული“ – წერდა იაკობ გოგებაშვილი ანდაზის შესახებ. ხალხის ფილოსოფია ანდაზებსა და მოსწრებულ გამოთქმებში ღრმადაა ჩაკერული. ანდაზა – პარემია აზრის გამოთქმის სიზუსტესა და ლაკონურობაში უმაღლეს დონეს აღწევს.

ანდაზა ხატოვანი სიტყვა-თქმების სფეროს განეკუთვნება და ერის ინტელექტუალური მოწიფულობის და მხატვრული აზროვნების პოტენციის მაჩვენებელია. ამ მხრივ, არც ძველი ცივილიზაციის ქვეყნები – საფრანგეთი და საქართველო წარმოადგენენ გამონაკლისს. ისინი ფრანგულ და ქართულ ენებში მრავლადაა წარმოდგენილი.

ძირითადი ნაწილი

მოცემულ სტატიაში განხილულია ქართულ და ფრანგულ პარემიოლოგიაში რე-

ლიგიური მოტივების შემცველი ანდაზები, როგორც ეროვნული მენტალიტეტის გამოვლენის ერთ-ერთი საშუალება.

კვლევის მიზანია რელიგიის გამოხატვის გზების შესწავლა, რომელიც წარმოადგენს ორი განსხვავებული კულტურის კონცეპტუალური სურათის ფრაგმენტს.

ანდაზები გამოვყავით და დავაჯგუფეთ შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

1. მსგავსი ანდაზები, როგორც ლექსიკუ-

რი, ასევე შინაარსობრივი თვალსაზრისით;

2. ლექსიკური თვალსაზრისით განსხვავებული და შინაარსით ერთნაირი ანდაზები;

3. განსხვავებული ანდაზები, რომელთა ანალოგი არ მოიპოვება ფრანგულ ენაში და პირიქით;

4. სახარებისეული ანდაზები;

5. ანდაზები, სადაც რელიგიური ტერმინებია გამოყენებული და დასახელებულია სხვა კონცეპტები.

ჯგუფი I (მსგავსი ანდაზები, როგორც ლექსიკური, ასევე შინაარსობრივი თვალსაზრისით):

1.	Aide –toi et le ciel t’aidera	ვინც თავისთავს ეხმარება, ღმერთიც იმას ეხმარება
2.	L’homme propose, Dieu dispose	კაცი ბჭობს, ღმერთი განაგებს
3.	Chacun pour soi, Dieu pour tous	ყველა თავისთვის, ღმერთი ყველასთვის
4.	Quand le loup prêche, prenez garde à vos moutons	მგლისათვის ცხვარი ვის მიუბარებია
5.	Ne jugez point si vous ne voulez être juge	ნუ განიკითხავთ, რათა არ განიკითხოთო.
6.	Grâce à Dieu, tout est possible	ღვთის წყალობით ყველაფერი შესაძლებელიაო

ჯგუფი II (ლექსიკური თვალსაზრისით განსხვავებული და შინაარსით ერთნაირი):

1.	Paroles des Sians et griffes de chats ;	მტერი მოყვრულად მოსული მტერზე უარესიაო; უჩინარი მტერი გამოჩენილზე უარესიაო; მოყვარე მტერი ყოველსა მტრისაგან უფრო მტერია.
2.	Ange à l’église et diable à la maison	სახით მღვდელიო, საქმით- მგელიო.
3.	A toile ourdie Dieu envie le fil	თუ გული გულობს, ქადა ორივე ხელით იჭმევა.
4.	Aux audacieux Dieu prête la main	ბედი მამაცს შეეღისო.
5.	On a beau prêcher qui n’a cœur de bien faire	მგლის თავზე სახარების კითხულობენო.
6.	Celui qui sème le vent moissonnera la tempête ; Comme on sème, on moissonne ; Comme tu sèmeras tu moissonneras ; Il faut semer pour récolter.	რასაც დასთეს, იმას მოიმკი; კაცი რასაც დასთესს, ღმერთიც იმას მისცემსო; რასაც დასთეს მიწისა პირსა, იგივე ამოვა, გაიდგამს ძირსა.
7.	Ce n’est tout Évangile, ce qu’on dit par la ville	სიტყვა სხვაა, საქმე სხვაა, შუა უზის დიდი ზღვარიო; სიტყვით ვაიმეო, საქმით სხვაიმეო.
8.	Chacun prêche pour son saint	ვის პურსაც ჭამდე, იმისივე ხმალი მოიქნიეო.

9.	Donner l'aumône n'appauvrit personne; La petite aumône est la bonne.	რასაცა გასცემ შენია, რაც არა – დაკარგულია; კაცი რასაც დასთესს, ღმერთი იმას მისცემს; სხვის შვილს აჭამე და შენს შვილს შეერგებაო.
10.	Donner une chandelle à Dieu et une au diable ; Il ne faut pas se fier à un homme qui attend deux messes ; L'on ne peut servir ensemble et Dieu et le diable.	ორი ბატონის მსახური
11.	Grand péché ne peut demeurer caché	კაცმა ჭირი მალა, მალა, ჭირმა თავი არ დამალა; ცოდვა კაცს არ მოასვენებს; ცოდვა გამჟღავნებული სჯობია; ცოდო კაცს არ დააყენებს.
12.	Péché avoué est à moitié pardonné	ცოდვა გამჟღავნებული ჯობიაო.
13.	Pêcheur a toujours peur	ქურდს ქუდი ეწვის; ჯოხს რომ აიღებენ, ქურდი კატა დაიმალებაო.
14.	Pour un moine l'abbaye ne se perd pas ; Pour un moine l'abbaye ne chôme pas	კაი ბატონო, მეღვინე მოგიკვდაო, ვაი მეღვინეს, თორემ ბატონი მეღვინეს კიდევ იშოვისო; იგი წავა და სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა.
15.	Quand le renard se met à pêcher, gare aux poules	ბებერი სარძლოდ მორთულა, უფრთხილდი, მოერიდეო.
16.	Quand les mots sont dits, l'eau bénite est faite	12 კბილს რომ სიტყვა გადმოსცდება, 12 მთას გადაივლისო; რამაც 9 კბილი გადაიარა, იმან 9 მთა გადაიარაო; ისარი და თქმული სიტყვა გატყორცნილი არ დაგიბრუნდებაო.
17.	Qui entre pape au conclave en sort cardinal	ფონი გასავალს დალოცეო.
18.	A qui se lève le matin Dieu prête la main	ადრე ამდგარსა კურდღელსა ვერ დაიჭირავს მწვეარი.
19.	Autant pêche celui qui tient le sac que celui qui met dedans	ქურდი ისე არ ტყუის, როგორც ქურდის შემნახველიო; ქურდის შემნახველი ქურდზე უარესიაო; ქურდიც და მისი შემნახველიც ერთი ჯოხით უნდა გაიღახოსო.
20.	Le badaud de la paroisse est toujours l'avis de monsieur le curé	მღვდელი, მოწმე ვინა გყავს - და დიაკვანიო; მელამ თავისი კუდი მოწმედ მოიყვანაო; მტყუანმა ცოლი იმოწმაო; ნაცვლის მოწამე ვინ არის და - გზირიო.
21.	Comme on connaît les saints, on les honore	რასაც გაასესხებ, იმასვე ჩაისესხებო; რასაც ჩასახებ, იმასვე ამოგახებსო.
22.	Qui donne au pauvre prête à Dieu	სხვის შვილს აჭამე და შენს შვილს შეერგებაო.

23.	Main à main, comme Dieu fit le pain	ხელი ხელს ბანს და ორივე ერთად პირსაო.
24.	À qui Dieu aide nul ne peut nuire.	თუ ღმერთი მწყალობს, ეშმაკები ვერას დამაკლებსო.
25.	L'habit ne fait pas le moine	მღვდელი ჭილოფშიც იცნობაო.
26.	Près de l'Église, souvent loin de Dieu. Jeune angelot, vieux diable	საქმით სხვა, სიტყვით სხვა.
27.	Ne connaître quelqu'un ni d'Ève ni d'Adam	არც თავისი გაეგება და არც სხვისი სჯერაო.
28.	Dieu sait qui est bon pèlerin.	მხოლოდ ღმერთმა უწყის.
29.	Dieu frappe de la main gauche, et caresse de la droite.	ზოგი ჭირი მარგებელიაო.
30.	Aide-toi et le ciel t'aidera	ღვთის წყალობა კარგია, მაგრამ ხმალიც უნდა შეაშველოო.

ჯგუფი III - განსხვავებული ანდაზები, რომელთა ანალოგი არ მოიპოვება ქართულ ენაში:

1. On est souvent puni par où l'on a péché
2. Après la faite adieu le saint
3. A toute pêche miséricorde
4. C'est un saint qu'on ne chôme plus
5. Courte messe et long diner, c'est la joie au cheval.
6. Courte prière monte au ciel
7. Faire comme Saint Jean qui donnait le baptême sans l'avoir reçu.
8. Il y a plus de Bonheur à donner qu'à recevoir
9. Le bon Dieu lui-même a besoin de cloches
10. Quand il pleut sur le curé il dégoutte sur le vicaire
11. Mieux vaut Dieu prier que ses saints.
12. Là où Dieu veut, il pleut.
13. Qui croit en Dieu n'est jamais seul.
14. Dieu donne le froid selon la robe.
15. Dieu donne le drap selon le froid.
16. À barque désespérée, Dieu fait trouver le port

განსხვავებული ანდაზები, რომელთა ანალოგი არ მოიპოვება ფრანგულ ენაში:

1. გამქცევ - მიმქცევი ორივე ღმერთს ეხვეწებოდაო.
2. განა იერუსალიმში ძაღლები არ ყფენ?
3. დიდ საყდარში განა პატარა წირვა არ შეიძლებაო?
4. დიდ მარხვას უთქვამს, ისე გავიბრუნებ, ქვრივმა პერანგის გარეცხვაც ვერ მოასწროსო.
5. ბერს ბერობა შეშვენის და ერს ერობა.
6. ბზობას და აღდგომას ერთნარი ამინდი იცისო.
7. აფხაზს უთქვამს: ღმერთმა არც შენ გაცოლინა და არც სხვისა დაგაჯერაო.
8. ღმერთი არამზადას ურმით დასდევს, მაგრამ მაინც მოეწევაო.
9. როცა კაცს ღმერთი წყალობს, ეშმაკი რას დააკლებსო.
10. ბრმა ყვავს ღმერთი აუგებს ბუდეო.
11. ღმერთო ნუ მისცემ გლახასა, უფრო არა ჭამს მარხვასა;
12. აძუნძულდი, ღმერთს მოძულდი.
13. ვისაც ღმერთისა ეშინია, იმისა ნუ გეშინიაო.
14. ვის არ უნდა თვითონ მღვდელი იყოს და ცოლიც „ფოფოლია“ ყავდესო.
15. ეშმაკები ერთმანეთის მტრები არიან, მაგრამ კაცის წინააღმდეგ კი დამოყვრდებიანო.
16. ერთი ალილუია მღვდელსაც შეეშლებაო.

17. ყოვლაწმიდის სადღეგრძელოს დასაღვეად ერთი კაცი სამგორიდან დაბრუნდაო. 18. ყველამ ღმერთი ახსენა, ლომმა კი კლანჭებზე დაიხედაო. 19. შინაურ მღვდელს შენდობა არა აქვს. 20. არც თავისთვის უქნია ღმერთს და არც სხვისთვისო. 21. ის შეიცნობს ღმერთს უკეთ, ვინც მხოლოდ ღვთისგან ბოძებულს დასჯერდებაო. 22. ქათამი რომ წყალს დაღვეს, ზემოთ აიხედავს, ღმერთო შემარგეო. 23. თუ თავს არ იმართლებს, ღმერთი გაგამართლებს. 24. მამალმა თქვა, მე მიყივლია და გათენდება თუ არა, ღმერთმა იცისო. 25. მაძღარ მღვდელს მშიერი დიაკონიც მაძღარი ჰგონია.	26. ღმერთო, ნუ მისცემ გლახასაო, ვერაფერს შეინახავსაო. 27. ღმერთო, ნუ შემყრი ხევის ადიდებასა და უვიცი კაცის განდიდებასაო. 28. დიაკვანს რომ მოსწყურდება, მღვდელს მიაწოდებსო. 29. გლეხი ხატს შეეჩვია და ნაფოტის სროლა დაუწყოო. 30. ვისაც ღმერთი ბედს მისცემს, ზურგს უკან კომბლით მისწევსო. 31. მღვდლობა მომეცი და ქვაზე შემსვიო. 32. მღვდელმა თავის ქებაში ცოცხლების მარხვა დაიწყოო. 33. მღვდელს არ დაუჯერეს, მღვდლის ძალს კიო. 34. მღვდელს ჭილოფშიც იცნობენო. 35. მღვდელს პური შიოდა, დიაკვანს - კიდევ უფროო.

ჯგუფი IV (ანდაზები, სადაც რელიგიური ტერმინებია გამოყენებული და აქცენტია სხვა კონცეპტებზე):

#	ფრანგული ანდაზა	კონცეპტი
1.	Ce que femme veut Dieu le veut; Il faut se garder du devant d'une femme, du derrière d'une mule et d'un moine de tous côtés.	ქალი
2.	Dieu me garde de mes amis, je me garderai de mes ennemis	მეგობრობა
3.	Double jeune double morceau	საკვები
4.	Il faut que prêtre vive de l'autel	შრომა
5.	Où il y a un écu, il y a un diable, où il n'y en a pas, il y en a deux.	ფული
6.	En petite maison à Dieu grande portion.	სიღარიბე
	ქართული ანდაზა	კონცეპტი
	ფული პატარა ღმერთია	ფული
	ღმერთმა ქნას, ჩვენს თხას მგელი დაეჭიროსო; მარჯვენა ხელი მარცხენა ხელის ამარად ღმერთმა ნუ დასტოვოსო; ღმერთმა არც შენ გაცოდინა და არც სხვისი დაგაჯერაო; ღმერთმა მტერს მისცა ასი კვერცხი და ნისია ერბოო; ღმერთმა ნუ ქნას ბებრის ბუქნაო; ჭინჭველას რომ ფრთები ამოუვა, ღმერთი მაშინ გაუწყურებაო; ბერო, არ გინდა ცხონება და ღმერთმაც ნუ გაცხონოსო; რაც მატყუებ სარქისაო, აგრემც ღმერთი გაგზრდისაო.	დალოცვა- დაწყევლა.

აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ფრანგულ ენაში მრავლადაა სახარებისეული ანდაზები, ქართულისაგან განსხვავებით.

ფრანგული და ქართული ენების პარემიებში მრავლადაა გამოყენებული რელიგიასთან დაკავშირებული ტერმინები. ამ მხრივ ფრანგული ანდაზები გამოირჩევა სიტყვების: *prêcher* და *pêché*-ს გამოყენებით. ხშირადაა ხაზგასმული ფრანგულ ანდაზებში რელიგიაში ერთ-ერთი ფუნდამენტალური პრინციპის დარღვევა – „საქმით სხვა და სიტყვით სხვა“, რაც რელიგიური ტერმინებითაა ანდაზებში ნაჩვენები და ამით ხაზი ესმება იმას, რომ ფრანგულ მენტალიტეტში ფიგურირებს აზრი იმისა, რომ რელიგია და საქმე ერთმანეთისგან დაშორებულია, ეს კი რწმენის და მათი მიმდევრების მიმართ უპატივცემულობას, არასაიმედო ურთიერთობებს იწვევს, რაც ფრანგულ ანდაზებში კარგად ჩანს. საქმე და სიტყვა ერთმანეთს არ ემთხვევა და შესაბამისად ფრანგი ხალხის ანდაზებში - მენტალიტეტის გამოვლინების ერთ-ერთ ფორმაში, გამოსჭვივის იდეა იმისა, რომ რელიგია ფრანგი ხალხისათვის საქმის შესრულებასთან კი არა, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ სიტყვიერ საუბართან, სიტყვიერ დაპირებასთან ასოცირდება. აღნიშნული თავისებურება ქართულ ანდაზებშიც მოიპოვება, ოღონდ არ შეიგრძნობა ისე მძაფრად, როგორც ფრანგულ ენაში.

ფრანგულ პარემიებში ქართულისაგან განსხვავებით უფრო მეტად ჩანს რელიგიური მორალური მოძღვრება, ქართულ ანდაზებში პირდაპირაა საუბარი ცოდვაზე, შენდობაზე, მოწყალების გაცემაზე.

ფრანგულ პარემიებში გამოყენებული რელიგიური ტერმინები სხვადასხვა კონცეპტებს გულისხმობს, ესენია: ქალი, მეგობრობა, საკვები, ფული, შრომა.

ქართული პარემიები გამოირჩევა იმით, რომ სიტყვა „ღმერთი“ - გამოყენებულია მიმართვის, თხოვნის, ღოცვის ფორმით. აქვე დავძენთ, რომ ქართულ პარემიებში რელიგიური ტერმინოლოგია გამოყენებულია

„დალოცვა-წყევლის,, სახით, რასაც ვერ ვხვდებით ფრანგულ პარემიებში.

ქართულ პარემიებში ასევე „მღვდლის“ წოდება უფრო მეტადაა გაქილიკებული, ვიდრე ფრანგულში, თუმცა მსგავსი ანდაზები ფრანგულ ენაშიც გვხვდება.

დასკვნა

ორივე ერის მენტალიტეტში რელიგიის როლი უსაზღვროდ დიდია, ეს ანდაზების რაოდენობისა და სპეციფიკის მიხედვითაც ჩანს. ფრანგულ ანდაზებში აქცენტია გაკეთებული იმაზე, რომ საქმე და სიტყვა არ უნდა შორდებოდეს ერთმანეთს და არ შეიძლება ადამიანი ორი ბატონის მსახური იყოს, ამასთანავე რელიგიური ტერმინების მატარებელი ანდაზები უფრო შეგონებითია, ხოლო ქართულ ანდაზებს უფრო დალოცვის, სურვილის ფორმა გააჩნია. მათ ფრანგული ანდაზებისაგან განასხვავებს ისიც, რომ „დალოცვა-დაწყევლის,, შინაარსის მქონე პარემიებს ვხვდებით ქართულ ენაში და არა ფრანგულში.

ორივე ენაში კი, მეტ-ნაკლები სხვაობით მაინც ჩანს, ის რომ: „Grâce à Dieu, tout est possible“ – „ღვთის წყალობით ყველაფერი შესაძლებელია“, თუმცა რამდენად გამოვიყენებთ ამგვარ ანდაზებს ამ ენებში, ეს უკვე სხვა საკითხია და სხვა კვლევის საგანს წარმოადგენს.

ლიტერატურა

1. ა. კანდელაკი (1956): ქართული ანდაზები. თბილისი
2. ა. კანდელაკი, ი. ხორნაული (1956): ქართული ანდაზები. თბილისი
3. ლ. ლეჟავა (1956): ხალხური სიბრძნე. თბილისი

4. Elster J. (2003): Proverbs, Maximes, emotions. Presses Universitaires de France. Paris
5. Le Roux de Lyncy (1996): Le livre des proverbes français. Paris, Hachette
6. Maloux M. (1998): Dictionaries des proverbes, sentences at maximes. Paris. Laurousse
7. Papin Yves D. (1989): Les expressions bibliques et mythologiques. Paris

2. different from the point of view of vocabulary and similar in content;
3. proverbs with no analogs in French and vice versa;
4. proverbs with religious terms and with other concepts named in them.

According to these groups we can determine what is common in cultures and what differs them according to the religious aspects, which proverbs contain the aspects with religious terms.

Keywords:

Paremiology, aspect, proverb, vocabulary.

Religion Aspects in Georgian and French Paremiology

Natalia Surguladze
Shota Rustaveli State University
Europeistics Department
35 Ninoshvili str., 6010, Batumi, Georgia
Tel. : 593 394 181
 E-mail: n.surguladze@yahoo.com

Tamar Machutadze
Shota Rustaveli State University
Europeistics Department
35 Ninoshvili str., 6010, Batumi, Georgia
Tel.: 595 750 057
 E-mail: tmachoutadze@yahoo.com

Abstract

The paper examines the proverbs with religious aspects in French and Georgian paremiology as one of the means for the revelation of national mentality. The aim of the research is the study of the means of expressing religion, which is a fragment of the conceptual picture of culture.

Proverbs are grouped according to the following criteria:

1. similar from the point of view of vocabulary and content;

Религиозные аспекты в грузинской и французской паремиологии

Сургуладзе Наталья Автандиловна
Батумский государственный университет им. Шота Руставели
Департамент европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 593 394 181
 E-mail: n.surguladze@yahoo.com

Мачутадзе Тамар Мурмановна
Батумский государственный университет им. Шота Руставели
Департамент европеистики
Ул. Ниношвили №35, 6010, Батуми, Грузия
Тел.: 595 750 057
 E-mail: tmachoutadze@yahoo.com

Резюме

В статье рассмотрены пословицы религиозного характера, которые изучаются во французской и грузинской паремиологии как одно из средств

выявления национального менталитета. Целью данного исследования является изучение средств выражения концепта „религия“, которые являются фрагментом концептуальной картины двух различных культур.

Пословицы группируются по следующим критериям:

1. похожие как с точки зрения лексики, так и по содержанию;

2. различные с точки зрения лексики, но похожие по содержанию;

3. пословицы, у которых нет аналогов во французском языке, и наоборот;

4. пословицы, где использованы религиозные термины и где поименованы другие концепты.

По этим группам можно определить общность культур и их различие по религиозным аспектам и показать, какие пословицы содержат аспекты, содержащие религиозные термины.

Ключевые слова:

паремиология, аспект, пословица, словарь.

დუალობა ოლდოს ჰაქსლის რომანში „მასხრული ფერხული“

ლელა ჟამურაშვილი
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
ჭავჭავაძის გამზ. №36, 0179, თბილისი, საქართველო
ტელ. 599 683 550
E-mail: lelazha@yahoo.com

რეზიუმე

დუალობის პრობლემა ოლდოს ჰაქსლის რომანში „მასხრული ფერხული“ ორი კუთხით არის ნაჩვენები: თავად გაორების არსებობა და ამ გაორების დაძლევა გრძნობასა და გონებას, სულიერსა და ხორციელს შორის არჩევანის გაკეთების გზით, აგრეთვე „მასხრული ფერხულის“ მთავარი გმირის – თეოდორ გამბრილის შინაგანი წინააღმდეგობა და სულიერი მარცხი, რასაც იგი რომანის დასასრულს განიცდის. იგი არაერთხელ უახლოვდება სასურველ კონდიციას, როცა შეუძლია იდეალურ ჰარმონიას მიაღწიოს. ამისთვის მხოლოდ მისი ნებაა საჭირო, მაგრამ გამბრილი ყოველთვის ხორციელი მხარის სასარგებლოდ აკეთებს არჩევანს, რადგან ჰარმონია და კრისტალური სიმშვიდე აშინებს. ნაწარმოების ბოლო ეპიზოდში ცხადი ხდება, რომ დუალობის პრობლემის გადაჭრა შეუძლებელია და ადამიანი ვერასოდეს შეძლებს დარღვეული წონასწორობის აღდგენას.

საკვანძო სიტყვები:

დუალობა, წინააღმდეგობა, ჰარმონია, ფიზიკური, სულიერი.

შესავალი

დუალობა, რომელიც ოლდოს ჰაქსლის შემოქმედების ერთ-ერთი დომინანტური თემაა, პირველად 1920-იანი წლების ნაწარ-

მოებებში ჩნდება. ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოირჩევა რომანი „მასხრული ფერხული“, სადაც ეს პრობლემატიკა მკაფიოდ გამოკვეთილ სახეს იღებს. რომანში ადამიანური ბუნების დუალობა ორი კუთხით არის ნაჩვენები. ერთი – ეს არის თავად გაორებისა და შინაგანი წინააღმდეგობის, გრძნობისა და გონების ან სულიერისა და ხორციელის დაპირისპირების არსებობა, ხოლო მეორე – შინაგანი წინააღმდეგობის დაძლევა გრძნობასა და გონებას, სულიერსა და ხორციელს შორის არჩევანის გაკეთების გზით. ჰაქსლის აზრით, ეს თანამედროვე ადამიანის ბუნებრივი მდგომარეობაა. მეცნიერებისა და ქრისტიანობის პრინციპებით დათრგუნული ფიზიკური ინსტიქტების ადგილს ზეგანვითრებული გონება იკავებს, რასაც შედეგად მოყვება ადამიანის ფსიქოლოგიური დეგრადაცია, მისი შესაძლებლობების ცალმხრივი განვითარება, მისი ბუნების ერთი ნაწილის დომინირება მეორე ნაწილის სრული ატროფირების სანაცვლოდ. თუმცა ემოციების სრულად დათრგუნვა და გაქრობა შეუძლებელია. ამიტომაც, ადამიანი გაორებულია და ამოდ ცდილობს დარღვეული წონასწორობის აღდგენას.

ძირითადი ნაწილი

1938 წელს როს პარმენტერისთვის მიცემულ ინტერვიუში ოლდოს ჰაქსლი აღნიშნავს, რომ ცდილობს რომანებში სტერეოსკოპული მიდგომა გამოიყენოს და პერსონაჟები ერთდროულად ორი კუთხით დაგვანახოს [პარმენტერი. 1938:10]. აშკარაა, რომ ჰაქსლი პერსონაჟების ფიზიკურ და სულიერ მხარეს გულისხმობს. მიზნის მისაღწევად მწერალი, მისივე თქმით, ორ რადიკალურად განსხვავე-

ბულ პერსონაჟს ქმნის და ამგვარად ცდილობს კონტრასტის გამძაფრებას. როგორც ჩანს, სწორედ ეს მეთოდი გამოიყენა ოლდოს ჰაქსლიმ „მასხრულ ფერხულში“, სადაც აღნიშნულ კონტრასტს ორი ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავებული პერსონაჟი, მთავარი გმირი თეოდორ გამბრილი და მისი შეყვარებული – ემილი ქმნიან. გამბრილი ფიზიკურისა და ხორციელის სიმბოლოა, ემილი კი – სულიერების, სიმშვიდისა და სიწმინდის. რა თქმა უნდა, პერსონაჟები პირდაპირ „შავ-თეთრად“ არ არიან რომანში წარმოდგენილნი. დიქტომიაში „სხეული და სული“ მათი კუთვნილება იმით შეგვიძლია განვსაზღვროთ, თუ რომელ მხარეს ანიჭებენ ისინი უპირატესობას შინაგანი წინააღმდეგობის დასაძლევად. ლიტერატურის კრიტიკოსი პიტერ ფირჩოუ საკითხს შემდეგნაირად აფასებს: „Nearly all the characters are plagued by this divisiveness within their own personalities. All [...] are split between the claims of the body and those of the spirit; [...] who have succeeded, for the time being at any rate, in suppressing one half of themselves in order to devote themselves entirely to the other“*. [Firchow. 1974:113].

თეოდორ გამბრილი შინაგანი წინააღმდეგობის დაძლევას სულიერი ღირებულებების უარყოფის, ჭეშმარიტებასთან ზიარებაზე უარის თქმის გზით ცდილობს. შთაბეჭდილების გასამძაფრებლად ჰაქსლი ხორციელის უპირატესობის გამოვლინების ადგილად სულიერების ყველაზე წმინდა სიმბოლოს - სამლოცველოს ირჩევს. „მასხრული ფერხულის“ პირველი ეპიზოდი სწორედ სამლოცველოში იწყება რევერენდ პელვის ქადაგებით. გამბრილი, რომელიც ქადაგებას ესწრება და წესით გულმხურვალედ უნდა ლოცულობდეს, მხოლოდ იმაზე ფიქრობს,

* „თითქმის ყველა პერსონაჟი პიროვნების გაორებით არის დაავადებული. ყველა ორად არის გაყოფილი ფიზიკურ და სულიერ მოთხოვნებს შორის. ყოველ შემთხვევაში, ჯერჯერობით მათ სხვას ვერაფერს მიაღწიეს გარდა იმისა, რომ საკუთარ თავში ერთი ნაწილს სრულიად თრგუნავენ მეორე ნაწილის სასარგებლოდ“

თუ რამდენად გაუადვილებდა ცხოვრებას გასაბერი ბალიშები ან სულაც ბალიშებიანი შარვალი ეკლესიის ხმელ სკამებზე მსხდომთ. ეს მისთვის წმინდა შთაგონებაა, როგორც მოგვიანებით მამამისს გამბრილ უფროსს თავადვე ეუბნება. „It came [...] like an apocalypse, suddenly, like a divine inspiration. A grand and luminous idea came to me – the idea to Gambriel’s Patent Small Clothes“†. [Huxley. 1977:24].

სანამ ეს „წმინდა შთაგონება“ ეწვევა, გამბრილი გუნებაში ღმერთის არსებობასა და ჭეშმარიტებაზე მსჯელობს. მისი გული აღიარებს ღმერთის ფიზიკური და ემოციური ძალის არსებობას, მაგრამ მისი გონება ლოგიკური დასაბუთებით ებრძვის ამ ძალას. მისთვის გასაგებია, რომ ღმერთი შეიძლება იყოს გულში ჩალვრილი სიტბო, თვალზე მომდგარი ცრემლი, ფიქრების მოზღვაება, მაგრამ ღმერთისა და ჭეშმარიტების გაიგივება გამბრილს ძალიან უჭირს, რადგან ჭეშმარიტება მისთვის არის მხოლოდ $2+2=4$. თუმცა, გამბრილი ცდილობს როგორმე ერთმანეთთან დააკავშიროს ღმერთის მისეული გაგება და ჭეშმარიტება: „Was there any chance of their being the same? Were there bridges to join the two worlds?“‡ [Huxley. 1977:24].

დომენიჩინოს „წმინდა ჯერომის უკანასკნელი ზიარება“ სწორედ ის ხიდია, რომელსაც გამბრილი ეძებს. ნახატი მას ერთიანობისაკენ, სულიერი დილემის და რწმენის კრიზისის დაძლევისაკენ მიმავალ გზას უჩვენებს, მაგრამ გამბრილს ამ გზის დანახვა არ სურს. სამსახურის მიტოვების შემდეგ გამბრილი თავგადასავლების საძიებლად და გამდიდრების მიზნით დასახული გეგმის განსახორციელებლად მიდის. შემთხვევით

† „ეს რაღაც აპოკალიფსის მსგავსი იყო და მოულოდნელად მეწვია წმინდა შთაგონებასავით. დიდებული აზრი დამებადა და ამ აზრს „გამბრილის საფირმო ტანსაცმელი ჰქვია“.

‡ „ნუთუ შეიძლებოდა ორი სამყარო ერთიანი ყოფილიყო? ნეტაც სად იყო ხიდი, რომელიც ამ სამყაროებს ერთმანეთთან დააკავშირებდა?“

გაცნობილ როუზი შიავოთერს იგი პატარა ბინაში მიყვება და მისსავე საძინებელში, დომენიჩინოს „წმინდა ჯერომის“ გრავიურის ფონზე აცდუნებს.

გამბრილი ამ სურათს ბავშვობიდან იცნობდა და ყოველთვის აინტერესებდა, „რატომ უწვდიდა მოხუცი ეპისკოპოსი შიშველ მოხუცს ხუთშილინგიანს“. უნდა აღინიშნოს, რომ „მასხრული ფერხულის“ ეს სცენა კრიტიკულ კვლევებში განხილული არ არის. დომენიჩინოს ნახატზე ყურადღება მხოლოდ ჯეფრი მეიერმა გაამახვილა 2006 წელს გამოცემულ სტატიაში „დომენიჩინო და ჰაქსლის „მასხრული ფერხული“. არადა ნახატს უდიდესი თემატური მნიშვნელობა აქვს ნაწარმოებში. როუზის ვარდისფერი საძინებელი ხორციელისა და სულიერის დაპირისპირების და ამ დაპირისპირებაში სულიერის მარცხისა და დამცირების საუკეთესო გამოხატულებაა. ჰაქსლი ნახატს დაწვრილებით აღწერს: „Utterly remote, absorbed in their grave, solemn ecstasy, and the robed and mitred priest held out, the dying saint yearningly received, the body of the Son of God. The ministrants looked gravely on, the little angels looped in the air above a gravely triumphant festoon, the lion slept at the saint's feet, and through the arch beyond, the eye traveled out over a quiet country of dark trees and hills.“[§] [Huxley. 1977:108].

ჰაქსლი წერს, თითქოს ეპისკოპოსი მიტრით არის შემოსილი, თუმცა რეალურ სურათზე ეპისკოპოსი თავშიშველია. სიკვიდილის პირას მყოფი ჯერომის აღწერისას კი სამჯერ ხდება სიტყვების „grave“ („დიდებულის“) და „gravely“ („დიდებულად“) გადათამაშება. მაგრამ გამბრილისთვის ნახატი მაინც ბუნდოვანია და ასეთადვე რჩება.

§ „მიუწვდომელი, დიდებულებითა და ბრწყინვალეობით შემოსილი, მოსასხამში გახვეული და მიტრით თავდამშვენებული მღვდელი მომაკვდავ წმინდანს უწვდიდა სხეულს ძისა ღვთისა. ღვთისმსახურები სერიოზული სახეებით ზემოდან დასცქეროდნენ წმინდანს. პატარა ანგელოზები წრეზე დამწყობიერებულიყვნენ და გამარჯვებას ზეიმობდნენ. წმინდანის ფეხებთან ლომი გაწოლილიყო. შორის კი, თაღის მიღმა, მარადისობის სიმშვიდე სუფევდა ხეებისა და მთების ჩრდილში“.

ჰაქსლი დომენიჩინოს ნახატს სხვადასხვა კუთხით იყენებს. მომაკვდავი წმინდა ჯერომი, რომელიც ღონემიხილი უკანასკნელი ზიარების მიღებას ცდილობს, თითქოს მაგალითია მათთვის, ვისაც სხეულის მიერ დატყვევებული გონების გათავისუფლება სჭირდება. ეს სიცოცხლის დასასრულის იდეალიზებული პორტრეტია.

როუზის ვარდისფერი საძინებელი რელიგიურისა და ამქვეყნიურის, სულიერის და მატერიალურის, ზიარებისა და ფიზიკური შერწყმის დაპირისპირების სიმბოლოა და რადგან ამ დაპირისპირებაში სულიერი მარცხდება, ზიარების პური, რომელსაც ეპისკოპოსი წმინდა ჯერომს უწვდის, ხუთშილინგიან მონეტად აღიქმება. ნახატი საბოლოოდ ცდუნების იარაღად იქცევა და საძინებლის ვარდისფერი ბინდი მის დიდებულებას სრულიად შთანთქავს. მოგვიანებით, აბრეშუმის კიმონოში გამოწყობილი როუზი საკუთარი სხეულით ტკბება. ეს კიდევ ერთხელ ადასტურებს ნაწარმოებში სხეულის გამარჯვებას გონებასა და სულზე.

გამბრილი სრულყოფილების მიღწევას მხოლოდ გარეგნული ცვლილებით ცდილობს. მელანქოლიური იერის შესაძენად იგი ხელოვნური წვერით ინიღბება და სურს „სრულყოფილ რაბლესეულ გმირად“ იქცეს. მისი იდეალი თითქოს ახლოს დგას ჰაქსლის წარმოდგენასთან „სრულყოფილი ადამიანის“ შესახებ, მაგრამ სინამდვილეში წვერებიანი მელოტი გამბრილი ჰაქსლის იდეალის პაროდია უფროა, ვიდრე სრულყოფილი ადამიანი. რეალობა და მისი გარეგნობა იმდენად განსხვავდება ერთმანეთისგან, როგორც მისი სხეული და სული და გამბრილს ამ დიქტომიის გაერთიანება არ შეუძლია. უფრო მეტიც, მას ამ ერთიანობის მიღწევის სურვილი არ გააჩნია. პირიქით, იგი მუდმივად ხორციელ თავისუფლებას ეძებს. გამბრილი ეწინააღმდეგება და გაურბის ყველაფერს, რამაც შეიძლება პასუხისმგებლობა დააკისროს. მას შეუძლია

ემილისთან დარჩეს და სიმშვიდეში იცხოვროს, მაგრამ მას ეს „კრისტალური სიმშვიდე“ აშინებს და თავისი ზედაპირული და მარტივი ცხოვრებისთვის საფრთხედ ეჩვენება. გამბრილისთვის შინაგანი სიმშვიდე და თანამედროვე სამყარო შეუთავსებელია: „There are quiet places also in the mind [...] But we build bandstands and factories on them. Deliberately – to put a stop to the quietness“[¶]. [Huxley. 1977:145]. გამბრილი არჩევანს აკეთებს - იგი კარნავალს, კაბარეს, მხიარულებას და თავისუფალ ცხოვრებას ირჩევს, რადგან მისთვის ჭუჭყში ყოფნა უფრო ადვილია, ვიდრე სიწმინდისა და სილამაზის შენარჩუნება: „How simple it was, too, to puddle clear waters and unpetal every flower [...] How simple to spit on the floors of churches!“^{**} [Huxley. 1977:145].

გამბრილი გამუდმებით ცდილობს ჩაახშოს შინაგანი ხმა და სულიერ ღირებულებებს საკუთარ ცხოვრებაში შემოჭრის უფლება არ მისცეს.

ემილისთან გატარებული ღამის შემდეგ გამბრილი ხვდება, რომ მათ შორის მისტიკური წმინდა კავშირი შედგა და რომ იდეალის მიღწევა შესაძლებელია, მაგრამ ამავე დროს აცნობიერებს, რომ ემილისთან ურთიერთობა აუცილებლად სიმშვიდეს და ჰარმონიას მოითხოვს მისგან, რაც მისი ცხოვრების წესის შეცვლა იქნება. იგი გადაწყვეტილებას ისევ სულიერი ღირებულებების საწინააღმდეგოდ იღებს და ემილისთან გამგზავრების ნაცვლად მისის ვივეშთან სასაუზმოდ მიდის. როგორც მოცარტის მუსიკას, იგი ემილისთან ურთიერთობის მშვენიერებასაც ანადგურებს იმის შიშით, რომ მის თავისუფალ ცხოვრებას საფრთხე დაემუქრება. იგი მისის ვივეშის

¶ „გონებაშიც არსებობს მშვიდი ადგილები [...] მაგრამ ჩვენ ამ ადგილებში ქარხნებს და საკონცერტო დარბაზებს ვაშენებთ. განზრახ ვაშენებთ, რომ წერტილი დაგუსვავთ ამ სიმშვიდეს“.

** „რა ადვილი იყო წმინდა წყლის ამღვრევა და ყველა ყვავილის ფეხით გასრესვა [...] რა ადვილი იყო ეკლესიის იატაკზე დაფურთხება!„

გასართობად ხუმრობით ყვება „ქალწულთან გატარებულ ღამეზე, და ამ შეურაცხყოფით საბოლოოდ აბათილებს სულიერი ღირებულებებით შექმნილ საფრთხეს: „Well, let everything go. Into the mud. Leave it there, and let the dogs lift their hind legs over it as they pass“^{††}. [Huxley. 1977:182].

მოგვიანებით გამბრილი მაინც შეეცდება ემილის ნახვას, მაგრამ მისი მცდელობა უშედეგოდ სრულდება. მათი ერთად ყოფნა ისევ შეუძლებელია, როგორც სულიერისა და ხორციელის ერთიანობა.

ბოლო ეპიზოდში გამბრილი ლონდონის ქუჩებში უაზროდ დახეტიალობს მარტობის შიშით შეპყრობილ მირა ვივეშთან ერთად. ჰაროლდ ვატი ღამის ამ გასეირნებას ვალპურგის ღამეს აღარებს: „Walpurgisnacht in which the fires are not those of hell but the night trceries of the electrical displays of Piccadilly Circus“^{‡‡} [Watts. 1969:52]. მირა ვივეში გამბრილს ეუბნება, რომ ვაკუუმში არიან და ეს მართლაც ასეა. ადამიანს, რომელიც შინაგან ერთიანობას და წონასწორობას ვერ აღწევს, არ შეუძლია წარმატებული და ჰარმონიული ურთიერთობები ჰქონდეს სხვა ადამიანებთან. ისინი ყველა მეგობართან მიდიან მოსანახულებლად, მაგრამ მათი სტუმრობა ყველგან უდროოა: ლიაპიატის კარზე მაშინ აკაკუნებენ, როცა ის თავის მოკვლას აპირებს; ქოულმანს კი როუზი შიავოთერთან ერთად მიუსწრებენ.

„მასხრული ფერხულის“ ფორმა თითქოს ამოების დიაგრამაა. ეს არის ჩაკეტილი წრე, რომელზეც მოძრაობს უმიზნოდ მოხეტიალე გამბრილი. ის მხოლოდ ერთხელ ახერხებს წრის შუაგულს მიუახლოვდეს და განიცადოს სულიერი სიმშვიდე, ჰარმონია, ჭეშმარიტება. კიტი მის აზრით, შემთხვევითი არ უნდა იყოს, რომ ფორმის თვალსაზ-

†† „ყველაფერი წყალსაც წაუღია. წყალსაც და ტალახსაც. დაე ძაღლებმა ფეხით გათელონ“.

‡‡ „ვალპურგის ღამე, სადაც ჯოჯოხეთის ცეცხლის ნაცვლად სიბნელეს პიკადილის მოედნის ნათურები ანათებს“.

რისით გამბრილის ეპიფანია ნაწარმოების ცენტრალურ ნაწილს ემთხვევა (მეთერთმეტე-მეცამეტე თავები). გამბრილი მოულოდნელად სხვა გარემოში და ადამიანთა სხვა გარემოცვაში გადადის. ლონდონის რეალურ ქუჩებს იგი უფროსის პროპორციული და მშვენიერი მოდელი ცვლის, მირა ვივეშს და როუზი შიავოთერს – ემილი, ქალაქის ხმაურს კი – მოცარტის მუსიკა და კიუ გარდენზის სიმშვიდე. მაგრამ ეს ჰარმონიული მდგომარეობა ისევე მოულოდნელად სრულდება, როგორც იწყება. კლასიკური მუსიკის კონცერტიდან ღამის კლუბში ვბრუნდებით და მოცარტის G მინორის კვინტეტს კაბარეს მუსიკა „What’s he to Hecuba?“ ცვლის. გამბრილი ისევ ძველ მდგომარეობას უბრუნდება და მირა ვივეშთან უაზროდ დაეხეტება ლონდონის ქუჩებში. ნაწარმოების დასასრულს ისინი ერთად მიდიან საავადმყოფოში, რომელიც სიმბოლურად „გოლგოთას“ სახელწოდებას ატარებს. არანაირი მინიშნება არ არსებობს, რომ გამბრილი როდესმე ისევ შეძლებს წონასწორობის დამყარებას და ჭეშმარიტებასთან მიახლოებას:

„Tommorrow,“ said Gumbriel at last, meditatively...

„Tomorrow,“ Mrs. Viveash interrupted him, „will be as awful as to-day.“ She breathed it like a truth beyond the grave prematurely revealed, expringingly from her deathbed within“.^{§§} [Huxley. 1977:249].

§§ „ხვალინდელი დღე“ წარმოთქვა გამბრილმა შთავონებული სახით...

„ხვალინდელი დღე“, შეაწყვეტინა მისის ვივეშმა, „ისეთივე საშინელი იქნება როგორც დღევანდელი“ და თითქოს სიტყვებს უკანასკნელი სუნთქვაც ამოაყოლა სულში ნაადრევად დამღვარის სიკვდილის სარეცელიდან“.

დასკვნა

დუალობის პრობლემა, რომელიც „მასხრული ფერხულის“ წამყვანი თემაა, რომანში გადაუჭრელი რჩება. ნაწარმოებში მოქმედება იუმორის თანხლებით ხდება, მაგრამ რომანის დასასრული ერთგვარად ტრაგიკულია, რადგან ადამიანის შინაგანი ჰარმონიის აღდგენა და სულიერისა და ხორციელის ერთიანობა განუსორციელებელ პერსპექტივად არის წარმოჩენილი და როგორც რომანის ერთ-ერთი პერსონაჟი ამბობს, ხვალინდელი დღე არაფრით იქნება დღევანდელზე უკეთესი.

ლიტერატურა

1. Bloom H. (2010): Modern Critical Views: Aldous Huxley – New Edition, New York, Infobase Publishing
2. Firchow P. (1974): Music of Humanity, In Robert E. Kuehn, ed., Aldous Huxley: A Collection of Critical Views. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall
3. Huxley A., Antic H. (1923): Granada Publishing, London, (1977): (first published by Chatto & Windus)
4. Parmenter R. (1938 March 19): Saturday rev. of literature. N.Y.
5. May M. K., Aldous H. (1972): Great Britain, Paul Elek Books Limited
6. Meyers J. (2006. May 1) Notes on Contemporary Literature, Volume 36, No 3, (ISSN: 0029-4047)
7. Watts Harold H., Aldous Huxley (1969): Twayne Publishers, Boston, US

Dualism in Aldous Huxley's Antic Hay

Lela Zhamurashvili
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities
Doctoral Student of English Philology
Tel: 599 683 550
E-mail: lelazha@yahoo.com

Abstract

The article deals with the significance of dualism in Aldous Huxley's *Antic Hay*. The novel presents the problem from two points of view: existence of dualism within the person and resolving the dualism by making choice between the passion and reason of flesh and spirit. The article emphasizes on inner conflict of Theodore Gumbriel Junior, the main character of *Antic Hay* and his spiritual failure at the end of the novel. Gumbriel Junior approaches the desirable condition for several times throughout the novel. He can achieve the ideal harmony if he wills to. However, he always makes the choice in favor of flesh as he is afraid of harmony and crystal quietness. Final scene of the novel makes it clear that it is impossible to resolve the problem of dualism and to recover from the fatal disharmony.

Keywords:

dualism, conflict, harmony, flesh, spirit.

Дуализм в романе Олдоса Хаксли „Шутовской хоровод“

Жамурашвили Лела Теимуразовна
Тбилисский государственный университет
Факультет гуманитарных наук
Центр иностранных языков
Пр. И. Чавчавадзе №36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел.: 599 683 550
E-mail: lelazha@yahoo.com

Резюме

В статье рассматривается значение дуальности в романе Олдоса Хаксли „Шутовской хоровод“. В романе проблема показана с двух сторон: само явление дуальности и ее осмысление при помощи выбора между чувством и разумом, между душевным и плотским. В статье внимание обращено на главного героя романа „Шутовской хоровод“ – Теофана Гамбриля, на его внутреннее сопротивление и душевное падение, которые персонаж испытывает в конце романа. Гамбриль неоднократно приближается к желанной кондиции, когда может достичь идеальной гармонии. Для этого необходима его воля, но Гамбриль делает выбор в пользу плотской потехи, т. к. гармония и кристальный покой его пугают. В последнем эпизоде произведения выясняется, что решение проблемы дуальности невозможно и человек никогда не сможет восстановить потерянное равновесие.

Ключевые слова:

дуальность, сопротивление, гармония, физический, душевный.

Análisis Contrastivo de Errores en la Enseñanza de Español a Alumnos Georgianos

Marine Kobeshavidze

Universidad Estatal Ivane Javakhishvili de Tbilisi

Facultad de Ciencias Humanitarias

Departamento de Filología Romance

Ave/Chavchavadze 36, 0179, Tbilisi, Georgia

Tel: 591 222 007

E-mail: mkobeshavidze@yahoo.es

Resumen

El objetivo del artículo es realizar una serie de consideraciones en torno al Análisis de Errores aplicado a los aprendientes de segundas lenguas; metodología que lleva ya más de dos décadas en la lingüística aplicada a la enseñanza de español como lengua extranjera. En estas páginas se realiza una presentación y algunas características, un análisis comparativo y las clasificaciones de error de en los alumnos georgianos, un principio de explicación de los mecanismos psicolingüísticos que llevan a la producción del error y, finalmente, sus posibilidades de tratamiento.

Palabras claves:

Análisis de errores; Análisis contrastivo; Interlengua; tratamiento del error

Introducción

Han pasado casi dos décadas desde la aparición de los primeros estudios que en torno al Análisis de Errores desarrollaron Vázquez (1991), Fernández (1991) y Santos Gargallo (1992). Estos trabajos seminales, fueron fundamentales para el acercamiento científico a la glosa didáctica del español y en el presente estudio nos proponemos hacer una revisión metodológica del Análisis de Errores, poniéndola en relación con diferentes trabajos que en el área del

aprendizaje del español como lengua extranjera se han realizado en estos años.

Varios han sido los procedimientos en la investigación del proceso de adquisición de segundas lenguas. Estos se concretan, principalmente, en el Análisis Contrastivo, el Análisis de Errores, el Análisis de la Actuación y el Análisis del Discurso.

Parte principal

El análisis contrastivo es un ámbito de la lingüística teórica que consiste, generalmente, en dar explicaciones a aquellos errores cometidos por los alumnos durante el proceso de aprendizaje del segundo idioma. Para encontrar la explicación debemos tener en cuenta, entre muchos factores, la lengua materna. A pesar de su carácter teórico, esta disciplina tiene como fin último su aplicación en la práctica, lo que permite prever errores una vez comparadas la lengua materna y la lengua meta, además localizar los aspectos problemáticos en el grupo de los alumnos analizados y reflexionar y buscar los métodos para prevenirlos. Mi artículo se centrará en el análisis de errores cometidos por estudiantes georgianos que tiene español como la segunda lengua. Clasificaremos y haremos el análisis contrastivo de los errores recogidos y señalaremos las áreas especialmente problemáticas que deberían ser reforzadas y tomadas en consideración.

La enseñanza de una lengua extranjera plantea una serie de cuestiones que no son fáciles de resolver. ¿Qué es el aprendizaje de una segunda lengua? ¿Qué se pretende con la adquisición de esta nueva lengua? ¿Qué posibilidades existen de simplificar ésta, a menudo, imposible tarea? ¿Cómo debe el profesor enfocar sus explicaciones de manera que el alumno no se sienta abrumado por la enorme tarea que le espera? ¿Cómo crear a priorium? ¿Sensación

no de distanciamiento, sino de cercanía entre la lengua materna y la lengua que se va a aprender? Estas y otras muchas preguntas son las que se han hecho, sobre todo en los últimos años, lingüistas y profesores de lengua, cuyas investigaciones han dado lugar a una serie de teorías y de corrientes metodológicas y didácticas que permiten enfocar la enseñanza de una lengua extranjera de manera muy distinta a como se hacía tradicionalmente. Vamos a repasar muy brevemente cuáles son estas teorías.

En primer lugar es necesario señalar en qué consiste el aprendizaje de una segunda lengua: «El aprendizaje de una segunda lengua es el proceso por el que un individuo adquiere un nivel de competencia lingüística y comunicativa que le permite entrar en interacción con una comunidad lingüística que no es la suya propia» [Santos. 1993:118].

Han pasado décadas desde la aparición de la necesidad de hacer estudios sobre el Análisis contrastivo de errores, entre muchos fueron y lo desarrollaron Vázquez (1991), Fernández (1991) y Santos Gargallo (1992). Todos estos trabajos fueron muy importantes para el acercamiento a la enseñanza de español y nosotros en nuestro estudio nos ponemos como objetivo hacer el análisis de errores frecuentes que cometen los estudiantes georgianos aprendiendo español como el idioma extranjero. Mucho más difícil resulta el estudio de español a los estudiantes georgianos porque, de un lado, es el idioma que no pertenece a la misma familia, y que se distingue mucho de su idioma materno. Tomando en cuenta que el georgiano tiene el sistema gramatical diferente, no tiene géneros (masculino y femenino) además hay otros muchos problemas también cuando nos acercamos al estudio de los tiempos verbales. La dificultad surge más cuando el estudiante no sabe algún otro idioma europeo.

En el intento de mejorar el proceso de aprendizaje de alguna lengua extranjera, nace la necesidad de hacer ese análisis contrastivo para que en futuro otros profesores sepan cómo trabajar con los grupos para facilitarles el aprendizaje de idioma extranjero.

Dentro de la metodología de la enseñanza de len-

guas extranjeras surgió la preocupación por identificar y evitar los errores que cometían los estudiantes de una lengua extranjera. Es aquí donde el Análisis de Errores juega un papel importante puesto que cambiara la visión del “error” y este se concibe de manera diferente a lo que se entendía tradicionalmente.

Sin embargo, antes de centrarnos en el tratamiento del ‘error’ y sus causas, conviene hacer un breve resumen del surgimiento de esta corriente.

Surgió a finales de los años sesenta y, en un primer momento, el Análisis de Errores nació como reacción al Análisis Contrastivo [Richards J. 1990], cuyo origen fue el estructuralismo norteamericano, aunque posteriormente se le considera el enlace entre el Análisis Contrastivo y la Interlengua. Se basó en la sintaxis generativa de Chomsky donde el autor no sólo pone en tela de juicio el **behaviorismo psicológico** sino que además reconsidera la teoría de aprendizaje de una lengua y como deben tratarse los errores. Solo en 1967 con el lingüista S. P. Corder aparecieron los primeros estudios sistemáticos de los errores de los estudiantes de una segunda lengua, ya que hasta el momento las únicas investigaciones realizadas eran aquellas donde se contrastaban los sistemas lingüísticos de la primera lengua (materna) con la segunda con la finalidad de descubrir las diferencias y similitudes entre ambas lenguas y posteriormente predecir los posibles errores en potencia en un estudiante a lo largo del aprendizaje de la segunda lengua. Así pues, muchos fueron los investigadores que obviaron que el Análisis Contrastivo no explicaba gran parte de los errores cometidos por los estudiantes y que muchos de estos errores no se debían a la interferencia con la lengua materna, es decir, la interferencia no es la única fuente de errores. Es en este momento donde se produce un cambio de metodología y se toma como base el análisis de la producción oral y escrita del estudiante, es decir, el aprendizaje ya no se considera la adquisición de un conjunto de hábitos sino que se entiende como la adquisición de una serie de estrategias cognitivas por parte del alumno.

Como ya hemos señalado, el Análisis Contrastivo no explicaba gran parte de los errores cometidos por los estudiantes de una lengua extranjera. Sin embargo, las opiniones sobre qué método usar son variadas, principalmente destacan dos posturas entre los lingüistas: los que piensan que el Análisis Contrastivo es un método de investigación inapropiado e insuficiente y como consecuencia debería ser reemplazado por el Análisis de Errores; y los que opinan que el Análisis Contrastivo debe trabajarse de forma paralela con el Análisis de Errores ya que ambos modelos que retroalimentan, con lo cual los resultados conseguidos serán mucho más completos. Al respecto, Vez Jeremias (2004) señalaba lo siguiente:

Mientras el análisis contrastivo trata de predecir las posibles dificultades o facilidades que se presentarán, sobre la base de la comparación de la descripción de la lengua base (lengua base) y la lengua de referencia (segunda lengua), el procedimiento de analizar los errores sigue, por su parte, una metodología 'a posteriori' con la que intenta descubrir la causa de tal o cual error.
Jose Manuel Vez Jeremias [2004: 152]

Es obvio que son métodos de trabajos diferentes pero no incompatibles, ya que tanto el Análisis Contrastivo como el Análisis de Errores tienen la misma finalidad, la de analizar la lengua del estudiante de una segunda lengua. Posiblemente la principal diferencia de ambas hipótesis radica en el concepto que defienden de "error", ya que este pasa de ser condenado a ser una herramienta o estrategia para explicar el aprendizaje.

Así, cometer un error se considera dentro del Análisis de Errores una estrategia cognitiva utilizada en la adquisición de una lengua.

No obstante, Santos Gargallo [1993: 76] plantea algunas cuestiones como que es lo que determina el cambio de modelo y cuáles son las ventajas que

ofrece el Análisis de Errores, para ello destaca los siguientes valores fundamentales del Análisis de Errores:

- Supone una contribución significativa a la Lingüística Aplicada; eleva el estado del error y amplía el ámbito de sus fuentes (los errores son vistos como signos positivos de que el proceso de aprendizaje se está llevando a cabo).

- Muestra a los profesores y a los investigadores en que punto de aprendizaje está el alumno y cuáles son las estrategias que está poniendo en práctica. Erige una jerarquía de dificultades enseñando las prioridades en la enseñanza.

- A partir de todo este proceso, se crea material de enseñanza que resulta más útil y adecuado que el anteriormente usado.

- Ofrece test que resultan imprescindibles para determinados objetivos y niveles. Es obvio que el Análisis de Errores ha ido evolucionando a lo largo de los últimos años.

En un principio, además de localizar errores y explicarlos, se centraba básicamente en categorías gramaticales; posteriormente enfocó sus estudios en los aspectos pragmáticos de la lengua y evaluó los errores dependiendo del efecto comunicativo. De ahí que actualmente este modelo continúe ofreciendo grandes posibilidades en las investigaciones sobre la adquisición de segundas lenguas. Esta evolución se basa en gran medida en las aportaciones a través de las primeras publicaciones que el lingüista S. P. Corder hizo en 1967, donde explica que el proceso de aprendizaje de una segunda lengua se ve favorecido por la experiencia anterior de haber adquirido la lengua materna debido a los paralelismos que presenta el proceso de adquisición de la lengua base la segunda lengua.

Que es un "error" es uno de los principales ejes sobre los que gira la investigación del Análisis de Errores, puesto que fue S. P. Corder a finales de la década de los sesenta quien se encargó de formular el concepto. Según el lingüista [1967: 162 y ss.], el error es una desviación sistemática que determina el sistema lingüístico del estudiante en un nivel con-

creto, e incluso lo considera un hecho inevitable a la vez que positivo.

Siguiendo las directrices de S. P. Corder, este distingue entre “error”, “mistake” (o falta) y “lapsus”. La “falta” se entiende como una desviación no sistemática, es decir, inconsciente, eventual y fácilmente corregible. El “lapsus, aun tratándose también de una desviación no sistemática, responde a factores extralingüísticos como la falta de concentración o la memoria corta y como consecuencia de la urgencia comunicativa. En realidad, Corder emplea el concepto de “error” como base para definir la Interlengua, lengua propia de los estudiantes que se caracteriza por el error.

Sin embargo, entre los lingüistas se distinguen dos posturas claramente diferenciadas sobre el concepto de error: a) una positiva; donde el error es necesario a lo largo del proceso de aprendizaje en el estudiante de lengua base; y, b) una negativa, que considera el error contraproducente en las estrategias de aprendizaje utilizadas por los estudiantes.

En cuanto a las peculiaridades del “error” son básicamente tres: que es sistemático; que es utilizado por un estudiante o por un grupo de estudiantes que comparten la misma instrucción de la lengua meta; y por último, a cada nivel dentro del aprendizaje le concierne un dialecto diferente o lo que S. P. Corder acuñó como “dialecto transitorio”.

Los estudiantes de una segunda lengua no siempre son capaces de reconocer los errores que comenten a lo largo del aprendizaje de la segunda lengua, y en muchas ocasiones, aun llamándoles la atención, no son capaces de corregirlos e incluso pueden correr el riesgo de cometer otros. Además, cabe destacar que los errores lingüísticos que comente un estudiante de segunda lengua suelen ser diferentes a los errores que comente un hablante nativo. Lo interesante y realmente importante es conocer las causas que originan el error con la finalidad de poder erradicarlo.

Las causas que producen un error pueden analizarse desde varios puntos de vista:

a) El intralingüístico, es aquel que se ve influenciado por la lengua materna del estudiante. Idea de-

fendida por los representantes del Análisis Contrastivo donde el error era considerado como negativo y cuyo origen estaba en la interferencia, es decir, la lengua materna condicionaba la segunda lengua.

Tomando como base este concepto, postulan que a lo largo del proceso de aprendizaje será más fácil de asimilar aquellos. En este sentido se distinguen dos clases de errores: los intralingüísticos y los intralingüísticos. No obstante, esta perspectiva no ha estado libre de críticas que se vio atacada por la denominada “Hipótesis Débil del Análisis Contrastivo”.

b) El intralingüístico, tiene que ver con el previo conocimiento en relación al sistema de la lengua meta y como esta afecta al proceso de aprendizaje.

c) El gramatical, se da en todos los niveles de la gramática, así podemos encontrar errores fonológicos, ortográficos, morfológicos, sintácticos, pragmáticos, etcétera.

d) El pedagógico, donde S. P. Corder distingue entre: 1) errores transitorios, que no son sistemáticos y son eventuales; y, 2) errores sistemáticos, muestran la falta de conocimiento de las reglas y suelen ser errores típicos.

e) El descriptivo, Santos Gargallo [1993: 92] ofrece las siguientes características dependiendo de una tipología:

1) Omisión, es la falta de una palabra o de un morfema que debería aparecer en un enunciado gramaticalmente correcto, y su causa puede ser por desconocimiento de las reglas gramaticales;

2) Adición, al contrario a la omisión, es la aparición de una palabra o de un morfema que no debería aparecer en un enunciado bien formado, y suele tratarse de una hipercorrección;

3) Formación errónea, es el empleo de una palabra que ha sido creada de modo erróneo por omisión o adición, y su causa suele ser la inseguridad del alumno;

4) Ausencia de orden y orden incorrecto, es la colocación incorrecta de uno varios morfemas en un enunciado que influirá en el orden de la oración del sistema lingüístico de la lengua meta.

Por tanto, una de los principales objetivos en las investigaciones de Análisis de Errores hasta la fecha, ha sido producir y aportar una metodología que resultase de gran utilidad. Sin embargo, resulta complicado adjudicar una fuente concreta a un error determinado puesto que un error puede originarse por diversos factores.

Además, compartimos las ideas de los lingüistas como Krashen [1981: 125] cuando indica que deducir la causa de un error es diferente a la descripción del mismo.

Azevedo (1980), que estudia las producciones de aprendices de español cuya lengua materna es el inglés, aplica la siguiente clasificación a los errores semánticos:

- Errores provocados por falsa analogía.
 - Errores provocados por traducción literal de su lengua materna.
 - Palabras no adecuadas a su contexto debido a una traducción inadecuada.
 - Términos mal elegidos denotativa o connotativamente.
 - Vocablos que, aunque apropiados a una estructura española, no son acertados en su contexto.
- Bueno González (1992) señala en tres apartados los errores semánticos, de tal manera que nos encontramos con:
- Errores cuyo origen se encuentra en la interferencia.
 - Errores vinculados a la hipergeneralización de reglas.
 - Errores que guardan relación con distintas estrategias de desarrollo lingüístico y que acaban en falsas suposiciones sobre las reglas en la lengua meta.

Gutiérrez Toledo (2001) propone dos taxonomías para el análisis de los errores léxico-semánticos. En la primera, fruto de un incipiente acercamiento a los errores que había detectado en la producción escrita de aprendices de inglés como lengua extranjera en la secundaria, encontramos los siguientes apartados:

- Errores causados porque una palabra en español corresponde, desde el punto de vista del significado,

a dos o más en inglés.

- False friends.
- Pares existentes en ambas lenguas, pero de los que se toma una por desconocimiento de la otra.
- Confusiones por semejanza morfológica.
- Errores por mal uso del diccionario.
- Simplificación al término más fácil.
- Acuñaiones.
- Errores causados porque una palabra en inglés, desde el punto de vista del significado, corresponde a dos o más en español.

En la segunda, tras aplicar el criterio etiológico (el que divide los errores según su origen en intralingüales e interlingüales), se concreta la clasificación definitiva en la que desglosa los errores recogidos en:

- Errores intralingüísticos:
 - La hipergeneralización.
 - La analogía.
 - Errores provocados por la intervención del profesor.
 - Errores interlingüísticos:
 - Errores interlingüísticos provocados por analogía semántica.
 - Errores interlingüísticos provocados por analogía formal y semántica.
 - Errores interlingüísticos provocados por analogía fonética y formal.
 - Errores interlingüísticos provocados por analogía fonética, formal y semántica.
 - Errores interlingüísticos provocados por analogía semántica y fonética.
- Whitley (2004) propone una taxonomía donde se distinguen dos fuentes principales de los errores:
- Errores de transferencia (usos que aparentemente se habían trasladado desde la primera lengua de los estudiantes, el inglés).
 - Errores intralingüísticos (creaciones en español sin homólogos en inglés).

En el ámbito de ELE, podemos encontrar la taxonomía desarrollada por Fernández (1991) que distingue:

- Errores léxicos formales:

- Reconocimiento del género.
- Reconocimiento del número.
- Formación de palabras y otros.
- Errores semánticos:

Lexemas con semas comunes pero no intercambiables en el contexto y campos semánticos.

- Ser y estar.
- Registros de lengua no adecuados a la situación.
- Perífrasis.

Cambios entre lexemas derivados de una misma raíz.

El análisis de errores supone un avance importante en el conocimiento de cómo se aprende una lengua y de los mecanismos que intervienen en dicho aprendizaje. El Análisis de errores es el resultado de evolución de una corriente anteriormente conocida como el Análisis Contrastivo. Esta corriente lingüística nace como resultado de una preocupación didáctica por los errores en el aprendizaje de una segunda lengua. Según el Análisis Contrastivo, la lengua materna es la principal causa de los errores cometido en el aprendizaje de una lengua extranjera. La lengua materna influirá negativamente en aquellas estructuras diferentes en ambas lenguas, e influirá positivamente en aquellas estructuras semejantes. Lado, R señalaba que: “Suponemos que el estudiante que se enfrenta con un idioma extranjero encuentra que algunos aspectos del nuevo idioma son muy fáciles, mientras que otros ofrecen gran dificultad. Aquellos rasgos que se parezcan a los de su propia lengua, le resultarán fáciles y por el contrario los que en diferentes, le serán difíciles”. Según el Análisis contrastivo, si se comparan y contrastan ambas lenguas, y se identifican algunas semejanzas y las diferencias será posible predecir los errores.

Con el paso de tiempo se demostró la relativa eficacia del Análisis Contrastivo puesto que no todos los errores están provocados por la lengua materna, y puesto que los métodos de enseñanza basadas en esta hipótesis no dieron buenos resultados. Hay errores muy típicos para los estudiantes georgianos que sirva para ejemplificar las limitaciones del Análisis

Contrastivo dado que es un error no predecible si se contrastan la lengua española y la lengua georgiana. Tanto el georgiano como el español son las lenguas diferentes, donde el empleo de la forma pronominal se sujeto no es obligatorio, frente a lenguas como el inglés, por ejemplo, donde no es posible la elisión del sujeto. Po lo tanto el estudiante georgiano que estudia español como la segunda lengua utiliza la forma pronominal del sujeto innecesariamente. Los errores recogidos de estudiantes georgianos son los siguientes:

Yo me llamo Nina. Yo soy estudiante del primer curso.

Yo hablo español. Yo voy a casa después de las clases.

Yo estoy bien. Yo vivo en Tbilisi.

Él es mi hermano. Él vuelve a casa tarde. No-sotros vivimos en el segundo piso.

Por lo visto la interferencia de la lengua materna no es la única causa de los errores cometidos.

EL análisis de Errores supera las limitaciones del análisis Contrastivo y reformula sus fundamentos. En primer lugar, el error es concebido desde otra perspectiva. Ya no es algo intolerable que haya que evitar y reprimir, sino que se concibe como un índice del proceso de aprendizaje, como un paso obligado en el proceso de aprendizaje. Corder, S.P. señalaba, que “los errores son indispensables para el aprendiz, pues se puede considerar el error como un procedimiento utilizado por quien aprende para aprender, una forma de verificar sus hipótesis sobre el funcionamiento de la lengua que aprende”. En segundo lugar la lengua materna no se presenta como única fuente de error, sino como una entre las muchas causas. Este cambio es fundamental, puesto que determina un nuevo procedimiento metodológico: si antes se partía de la comparación entre los dos alumnos y se procede del siguiente modo:

1. Indicación de los errores en su contexto.
2. Clasificación y descripción de los errores.
3. Explicación de los errores (entres otras causas, la interferencia con la lengua materna).

4. Evaluación de la gravedad del error y búsqueda de posible terapia.

Los errores cometidos por los estudiantes georgianos se deben a una interferencia de la lengua materna. Por ejemplo, a la hora de usar los adjetivos, los estudiantes georgianos cometen los errores siguientes:

Veo muchos nuevos edificios – lo que en georgiano suena como, *axali shenoba*.

nuevo edificio

España es muy *bonito* país.

Cervantes es *español* escritor.

También tendrá *informacia* sobre los *nuevos* (violación de género) investigaciones.

Existen causas diferentes de los errores en el aprendizaje de una lengua extranjera.

I. *Influencia de otra lengua*: el aprendizaje de una lengua extranjera puede ser influido no solamente por la lengua materna sino por otra lengua extranjera aprendida antes (p.j. inglés, francés, ruso, etc.). Eso se refleja en los errores cometidos por los estudiantes siguientes: la interferencia de inglés:

Este cuadro está pintado *by* Goya.

En Madrid hay muchos cines y *theatros*.

También tendrá *informacia* sobre los nuevos investigaciones.

II. Hay casos de hipergeneralización: *la idioma, la programa, la tema, la sistema, el flor, el foto*.

...por lo que tengo *ninguna problema con el viaje*.

La conjugación incorrecta del verbo en Pretérito Imperfecto: *ibaba, nevía, aplaudaba*.

A mí me *encanta* las personas....

...no *perden* el tiempo importante para charlar.

Uso incorrecto de los verbos *ser* y *estar*:

Yo *estoy* estudiante.

Tengo tres hermanos y en mi casa siempre *estaba* ruido.

Tenía un perro que *estaba* nuestro mejor amigo.

En la sección de música puede *ser* una habitación....

III. *Analogía*: *Por final* vino mi padre por fin.

Yo *llegó* tarde llegué.

La evolución desde el Análisis Contrastivo hasta el Análisis de Errores supone una reconsideración del papel que la lengua materna desempeña en el aprendizaje de una lengua extranjera.

La lengua materna puede provocar interferencias en distintos niveles del sistema lingüístico. Veamos algunos ejemplos de interferencia del georgiano en el nivel fonético:

La consonante “z” (“c+e, i”), que no existe en georgiano, tiende a pronunciarse como “s”, lo que en su lugar provoca errores ortográficos de tipo: *embarasada, almuerzo, felisidad, gracias, pienza, paresia, empesó, iluzión, naturalesa, abrasos, serrar, educación*, etc.

La consonante “v” tiende a interdentalizarse. En georgiano existe la distinción entre “b” bilabial y la “v” labiodental, pero en español, dicha distinción ya no es operativa.

En nivel ortográfico la influencia del georgiano en las producciones escritas de los estudiantes es obvio en aspectos como las mayúsculas, las tildes, signos gráficos que no existen en georgiano.

Confusión mayúscula y minúscula:

1. ...costumbre *Georgiana*.

En *georgia* el hombre *es corta* el bacalao en la familia.

creo que....

es una ciudad....

En Tbilisi *La* avenida de Rustaveli...

Georgia está situada entre *europa* y *asia*.

Me gustaría visitar *barcelona*.....

Tildes:

- *dias, habitacion, regimen, numero, explicame, arbol, jovenes, cultura, unico*.

Influencia de la forma fuerte, esto es, el uso de formas más frecuentes en lugar de otras menos frecuentes:

- Utilización del presente en lugar de los tiempos pasados. *Ayer veo muchas nuevas casa.*

Inseguridad en algunas áreas del sistema lingüístico. En ocasiones los errores son el resultado del intentare evitar ciertos aspectos gramaticales no asimiladas.

- Área insegura, no asimilada: los pronombres átonos. *Explica a mi; contesta a mi. Decía a él dis-parates.*

El uso de los verbos: gustar, encantar, doler:

¿Qué *gusta los jóvenes?* – Realmente les gusta la música.

Hay casos cuando encontramos muchos errores en cuanto al género, puesto que en georgiano no existe género femenino y masculino; hay errores de conjugación de verbos: *ser, estar y hay*, además el uso incorrecto de algunas preposiciones, tales como: *por y para*, de algunos tiempos verbales, como **Indefinido e Imperfecto, Subjuntivo**, del artículo, además los estudiantes georgianos en vez de escribir *Ir a la universidad* siempre escriben *Ir en la universidad*, es la influencia del georgiano.

En cuanto a la morfología de español no surge normalmente ningún problema a la hora de traducir textos. Más problemas surgen con la sintaxis, por el cual es necesario tener los conocimientos suficientes de todas las construcciones sintácticas de español, entre los cuales aparecen también los muy antiguos y raros, y en esos casos si se pierde el sentido de la construcción, se pierde igualmente la particularidad de estilo del autor.

Muchas veces surgen las dificultades con las construcciones de tipo *dado (dadas, dada) + sustantivo*, en las construcciones como: *”Por + infinitivo” (por ser débil)*. Hay casos cuando es difícil de traducir las construcciones con gerundio y oraciones donde aparece participo, puesto que en georgiano no existen semejantes construcciones. A veces los problemas surgen por la orden de los miembros de la oración, p.j. muchas veces la oración empieza por el predicado en la tercera persona y carece de sujeto como, por ejemplo:

Os la voy a explicar con absoluta sinceridad.

Se sabe bien los problemas de la población.

Por eso es necesario leer la oración hasta el final para entender su sentido. Muchas veces surgen los problemas cuando la oración empieza por la construcción *al+infinitivo*:

Al entrar en la habitación se produjo una explosión.

Intentamos hacer el análisis breve de errores en la enseñanza de español a alumnos georgianos para mostrar los problemas que surgen a la hora de enseñar español como lengua extranjera para evitarlos en futuro. Hay muchos más casos interesantes de errores, pero eso necesita el estudio más profundo y detallado, lo que planteamos en futuro.

Conclusión

En esta reflexión, se pone de relieve una de las características de la didáctica de la lengua extranjera: su aspecto multidisciplinar que los profesionales de la educación deben aprovechar para mejorar sus actuaciones en clase, elaborando diferentes métodos para evitarlos en futuro. Otros factores pueden desempeñar el mismo papel y llevar a los alumnos a desarrollar su competencia plurilingüe.

En síntesis, la enseñanza/aprendizaje del español como lengua extranjera (ELE) es un proceso. Pues, si el error en el pasado de la enseñanza de lenguas el error no se debe considerarse como algo completamente negativo, es algo indispensable para la efectividad de dicho proceso y para su corrección. Cometer un error despierta al docente y suscita corrección, un hecho que aprovecha el conjunto clase en su proceso de aprendizaje.

Literature

1. Alba Quiñones V. de (2009): El análisis de errores en el campo del español como lengua extranjera: algunas cuestiones metodológicas. Revista Nebrija de Lingüística Aplicada, 5 (3). 1-16

2. Fernández S. (1991): Interlengua y Análisis de Errores en el aprendizaje del español como lengua

extranjera, Tesis doctoral (versión completa inédita), Universidad Complutense de Madrid

3. Fernández S. (1997): Interlengua y Análisis de Errores en el aprendizaje del español como lengua extranjera, Madrid. Edelsa

4. Fernández Jodar R. (2006): Análisis de errores léxicos, morfosintácticos y gráficos en la lengua escrita de los aprendices polacos de español (tesis doctoral) Documento disponible en internet en (<http://www.mec.es/redele/Biblioteca2007/RaulFernandez.shtml>) (21.10.2007)

5. Gutiérrez Toledo F. (2001). Errores léxico-semánticos en la producción escrita cometidos durante el proceso de adquisición del inglés como SEGUNDA LENGUA (tesis doctoral) Salamanca

6. Corder S. P. (1967 “The significance of learners’ errors”, IRAL. 161-170

7. Liceras. J. M. (1992): La adquisición de las lenguas extranjeras: hacia un modelo de análisis de la interlengua. Madrid: Visor

8. Lado R (1957): Linguistics across cultures, Applied Linguistics for Language Teachers, Ann Arbor, University of Michigan Press, en español, ed, Alcalá, Madrid

9. Santos Gargallo I. (1992): La enseñanza de segundas lenguas. Análisis de errores en la expresión escrita de estudiantes de español cuya lengua nativa es el serbo-croata

10. Santos Gargallo I. (2004): “El análisis de errores en la interlengua del hablante no nativo” en J. Sánchez Lobato e I. Santos Gargallo (dirs.) Vademécum para la formación de profesores, Madrid: SGEL. Madrid. Universidad Complutense

11. Vázquez G. (1992): Análisis de errores y aprendizaje de español/lengua extranjera, Frankfurt: Peter Lang

12. Vázquez G. (1999). ¿Errores? ¡Sin falta!, Madrid: Edelsa

ესპანური ენის სწავლებისას ქართულენოვანი სტუდენტების მიერ დაშვებული შეცდომების კონტრასტული ანალიზი

მარინე კობეშავიძე

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ჭავჭავაძის გამზირი 36, 0179, თბილისი, საქართველო

ტელ: 591 222 007

E-mail: mkobeshavidze@yahoo.es

რეზიუმე

შეცდომათა ანალიზი მიეკუთვნება თეორიული ლინგვისტიკის სფეროს, რაც ძირითადად გულისხმობს რომელიმე ენის შესწავლისას მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომების ანალიზს შესწავლის პროცესში. ახსნის პროცესში სხვა ფაქტორებთან ერთად აუცილებლად გათვალისწინებული უნდა იქნას მშობლიური ენა. მიუხედავად იმისა, რომ ეს დისციპლინა მიეკუთვნება თეორიის სფეროს, იგი საბოლოოდ მაინც აუდიტორიაში უნდა იყოს განხილული. მშობლიური და შესასწავლი ენების შედარება საშუალებას იძლევა გავითვალისწინოთ დაშვებული შეცდომები, დავაკონკრეტოთ პრობლემატური ასპექტები სტუდენტების გარკვეულ ჯგუფებთან ერთად და გავანალიზოთ ჩვენი სამუშაო პროცესი.

ყურადღება გამახვილებულია უცხო ენის სწავლების მახასიათებელ მხარეებზე: მისი მულტიდისციპლინარული ასპექტები, რომლებიც პროფესიონალებმა უნდა გაითვალისწინონ სასწავლო პროცესის გასაუმჯობესებლად და შეიმუშაონ სხვადასხვა მეთოდები, რათა მომავალში თავიდან ავიცილოთ მსგავსი შეცდომები. სხვა ფაქტორებმა შესაძლოა იგივე როლი ითამაშონ და მიიყვანონ მოსწავლეები იქამდე, რომ მათ

განავითარონ თავიანთი მრავალენოვანი კომპეტენცია.

საკვანძო სიტყვები:

კონტრასტული ანალიზი, შეცდომების ანალიზი, ინტერენა, შეცდომების დამუშავება.

Контрастный анализ ошибок, допущенные грузиноязычными студентами в процессе обучения испанскому языку

*Кобешавидзе Марина Валерьевна
Тбилисский государственный университет
Гуманитарный факультет
Департамент романской филологии
Пр. Чавчавадзе 36, 0179, Тбилиси, Грузия
Тел: 891 222 007
E-mail: mkobeshavidze@yahoo.es*

Резюме

Анализ ошибок относится к сфере теоретической лингвистики, что, в основном, подразумевает процесс анализа ошибок, совершаемых студентами во время изучения иностранного языка. В процессе объяснения необходимо также учитывать особенности родного языка. Несмотря на то, что эта дисциплина относится к теоретической сфере, она в итоге должна рассматриваться в аудитории. Сравнение и сопоставление родного и изучаемого иностранного языка дает возможность учесть допущенные ошибки, установить проблемные аспекты вместе с определенной группой студентов и одновременно проанализировать рабочий процесс.

Основное внимание уделяется различным аспектам изучения иностранного языка: его мульт-

тидисциплинарным аспектам, которые должны быть учтены профессионалами в процессе обучения для улучшения данного процесса, для разработки новых методов, для того, чтобы в будущем не допускались такого рода ошибки. Различные факторы могут способствовать развитию различных языковых навыков у студентов.

Ключевые слова:

контрастный анализ, анализ ошибок, интер-язык, исследование причин допущения ошибок.

Scripta manent

ავტორები

- ცისანა ანთაძე** – საქართველოს ანდრია პირველწოდებულის სახელობის საპატრიარქოს უნივერსიტეტი, ინგლისური ფილოლოგიის დოქტორანტი
- მანანა ასლანიშვილი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტის დოქტორანტი
- ციური ახვლედიანი** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, რომანული ფილოლოგია, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, ემერიტუს-პროფესორი
- ქეთევან გაბუნია** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, რომანული ფილოლოგიის მიმართულების ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი
- ირინა ბაგდონიენე** – პოლონური კულტურულ საგანმანათლებლო კავშირი საქართველოში „პოლონია“, ფილოლოგიის დოქტორი
- მარინა ზორანიანი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ლიბერალურ-მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
- თამარ მაჭავარიანი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ასოცირებული პროფესორი
- თამარ მაჭუტაძე** – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტის დოქტორანტი
- ტატიანა მეგრელიშვილი** – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, სრული პროფესორი
- ნანა მსახურაძე** – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტის დოქტორანტი
- თამარ სინარულიძე** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი
- ნატალია სურგულაძე** – ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ევროპეისტიკის დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, სრული პროფესორი
- გიორგი ყუფარაძე** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
- ლელა ჟამურაშვილი** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის დოქტორანტი
- მარინე კობეშავიძე** – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, რომანული ფილოლოგიის დოქტორანტი

ჟურნალის რედკოლეგია

მაია ჩხეიძე – საქართველოს უნივერსიტეტი, ენების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

რუსუდან თაბუკაშვილი – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი

გიოლა ფურცელაძე – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ია ჩიქვინიძე – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

ჰანს რუდიგერ ფლუკი – ბოხუმის უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი

კულპაშ ბეიბიტოვა – გუმილიოვის სახ. ევრაზიის ნაციონალური უნივერსიტეტის პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი (ქ. ასტანა)

ტანია გრისჰამერი – ფილოლოგიის მაგისტრი (DAAD)

ქეთევან გაბუნია – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, რომანული ფილოლოგიის მიმართულების ხელმძღვანელი, პროფესორი

ია ბურდული – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

მარია მიხაილოვა – მოსკოვის ლომონოსოვის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სრული პროფესორი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, რუსეთის საბუნებისმეტყველო აკადემიის აკადემიკოსი

სილვია ბოტევა – სოფიის წმინდა კლემენტ ოპრიდელის სახელობის უნივერსიტეტი, რომანული ფილოლოგიის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

ტატიანა მეგრელიშვილი – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, სრული პროფესორი

ალბა გრაციანო – იტალიის ქ. ტუსციას უნივერსიტეტი, ენების ცენტრის დირექტორი, ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი

ალესანდრა სპადაფორა – იტალიის ქ. ტუსციას უნივერსიტეტი, ენების ცენტრი, ფილოლოგიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

გიორგი ყუფარაძე – ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი

რუსუდან გოცირიძე – საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტი, ლიბერალურ მეცნიერებათა დეპარტამენტი, ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი, ოქსფორდის საუნივერსიტეტო საზოგადოების ასოცირებული წევრი

Редколлегия журнала

Майя Чхеидзе – Грузинский университет, руководитель департамента языков, доктор филологических наук, профессор

Русудан Табукашвили – Грузинский технический университет, факультет бизнес-инженеринга, департамент либеральных наук, академический доктор филологии, профессор

Виола Пурцеладзе – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, доктор филологических наук, профессор

Ия Чиквинидзе – Грузинский технический университет, факультет бизнес-инженеринга, департамент либеральных наук, академический доктор филологии, ассоциированный профессор.

Ганс Руддигер Флук – Профессор Бохумского университета, доктор филологических наук, профессор

Кульпаш Бейбитова – Профессор национального университета Евразии им. Гумилева (г. Астана), доктор филологических наук

Таня Грисхаммер – Магистр филологии (DAAD)

Кетеван Габуния – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, факультет гуманитарных наук, академический доктор филологии, руководитель направления романской филологии, профессор

Ия Бурдули – Грузинский технический университет, факультет бизнес-инженеринга, департамент либеральных наук, академический доктор филологии, ассоциированный профессор

Мария Михайлова – Московский государственный университет им. М. Ломоносова, доктор филологических наук, профессор, академик Российской Академии Естественных Наук (РАЕН)

Сильвия Ботева – Софийский университет им. Святого Клементя Охридского, руководитель департамента романской филологии, профессор

Татьяна Мегрелишвили – Грузинский технический университет, факультет бизнес-инженеринга, департамент либеральных наук, доктор филологических наук, фулл профессор

Альба Грациано – Университет г. Тусция (Италия), директор центра языков, профессор

Алессандра Спадафора – Университет г. Тусция (Италия), доктор филологии, ассоциированный профессор центра языков

Георгий Купарадзе – Тбилисский государственный университет им. Иванэ Джавахишвили, факультет гуманитарных наук, академический доктор филологии, ассоциированный профессор

Русудан Гоциридзе – Грузинский технический университет, факультет бизнес-инженеринга, департамент либеральных наук, академический доктор филологии, профессор, ассоциированный член Оксфордского Университетского Общества

Editorial board

Maia Chkheidze – Head of the Languages Department of Georgian University, Doctor of Philological Science, Professor

Rusudan Tabukashvili – Georgian Technical University, Business-Engineering Faculty, Department of Liberal Sciences, Academic Doctor of Philology, Professor

Viola Purzeladze – Tbilisis' State University, Doctor of Philological Science, Professor

Ia Chikvinidze – Georgian Technical University, Business-Engineering Faculty, Department of Liberal Sciences, Academic Doctor of Philology, Assosiated Professor

Hans Rudiger Fluck – Professor of the Bokhums' University, Doctor of Philological Science

Kulpash Beibitova – Gumilev's National Eurasian University (Astana), Doctor of Philological Science, Professor

Tanya Griskhamer – Master of Philology (DAAD)

Ketevan Gabunia – Tbilisis' State University, Faculty of Humanitarian Sciences, Head of the Dirrection in Romanian Philology, Academic Doctor of Philology, Professor

Ia Burduli – Georgian Technical University, Business-Engineering Faculty, Department of Liberal Sciences, Doctor of Philology, Assosiated Professor

Maria Mikhailova – Moscow's State University, doctor of Philological Science, the academician of Russian Academy on the Nature Study (RANS)

Sylvia Boteva – Sofia's Uniersity of Holy Klement Okhridsky, the leader of the romanian philology department, professor

Tatiana Megrelishvili – Georgian Technical University, Business-Engineering Faculty, Department of Liberal Sciences, Doctor of Philological Science, Full Professor

Alba Graziano – University of Tuscia, Italy, Language Center Director, Professor

Alessandra Spadafora – University of Tuscia, Italy, Language Center, Doctor of Philology, Assosiated Professor

Georgi Kuparadze – Tbilisis' State University, Faculty of Humanitarian Sciences, Academic Doctor of Philology, Assosiated Professor

Rusudan Gotsiridze – Georgian Technical University, Business-Engineering Faculty, Department of Liberal Sciences, Academic Doctor of Philology, Full professor, the associate member of Oxford's University Society